

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

Zneužívání drog v České republice a jeho dopady na společnost

Bc. Karel Tylš

© 2021 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Karel Tylš

Veřejná správa a regionální rozvoj – k. s. Hradec Králové

Název práce

Zneužívání drog v České republice a jeho dopady na společnost

Název anglicky

Drug abuse in the Czech Republic and its impact on society

Cíle práce

Cílem teoretické části práce je zpracování teoretického vymezení problematiky trestné činnosti spojené s výrobou a distribucí drog v České republice a zjištění, jakými právními normami je zkoumaná problematika upravena, do jaké míry je tato platná právní úprava efektivní při řešení dané problematiky v praxi. Cílem praktické části práce je zjištění míry úspěšnosti Policie České republiky při odhalování drogové kriminality, zejména stav objasněnosti trestné činnosti na úseku výroby a distribuce drog v České republice v jejích jednotlivých krajích. Získaná data budou následně vyhodnocena a v případě zjištěných nedostatků budou navrženy možné úpravy konkrétních právních předpisů.

Metodika

V rámci teoretické části práce budou soustředěny poznatky z odborné literatury pro získání náhledu na zkoumanou problematiku a bude provedena analýza v České republice platné právní úpravy zkoumané problematiky. V rámci praktické části práce budou za využití kvantitativních metod zkoumána a analyzována data o počtech zjištěných a odhalených trestných činů na úseku drogové kriminality tak, aby mohly být učiněny závěry o účinnosti a případných nedostacích platné právní úpravy vztahující se ke zkoumané problematice. V případě zjištění nedostatků budou navrženy úpravy právních předpisů tak, aby tyto nedostatky byly odstraněny.

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

trestný čin, trestná činnost, droga, drogová kriminalita, policie, dopad, společnost

Doporučené zdroje informací

Česko. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Česko. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

EU. Úřední věstník Evropské unie C 402/01. Svazek 55, 29.12.2012. Protidrogová strategie EU (2013–2020). ISSN 1725-5163

Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost: Evropská zpráva o drogách 2019: Trendy a vývoj. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2019. ISSN 2314-9035.

MAHDALÍČKOVÁ, Jana. Víme o drogách všechno?. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 122 s. ISBN 978-80-7478-589-4.

Mezinárodní standardy prevence užívání drog. Přeložil Jiří BAREŠ. Praha: Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, 2014, 56 s. Monografie. ISBN 978-80-7440-097-1.

MRAVČÍK, Viktor, Vendula BĚLÁČKOVÁ, Eva DRÁPALOVÁ, et al. Nové psychoaktivní látky v České republice: výskyt, rizika a související opatření: odborná monografie. V Praze: Klinika adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze, 2015, 113 s. Monografie. ISBN 978-80-905717-9-2.

ŠEFRÁNEK, Martin. Evaluace výsledků léčby v terapeutických komunitách pro léčbu závislosti: změny v užívání návykových látek, kriminálním chování a v dalších oblastech jeden rok po ukončení léčby. Praha: Úřad vlády České republiky, c2014, 212 s. Monografie. ISBN 978-80-7440-103-9.

TOSSMANN, Hans-Peter. Internetové terapeutické intervence pro uživatele drog: příklady dobré praxe a využití v členských státech EU. Praha: Úřad vlády České republiky, c2012, 82 s. Monografie. ISBN 978-80-7440-065-0.

VÁLKOVÁ, Helena, Josef KUČHTA a Jana HULMÁKOVÁ. Základy kriminologie a trestní politiky. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019, 585 s. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-7400-732-3.

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. JUDr. Eva Daniela Cvik, Ph.D. et Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 18. 11. 2020

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 11. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 13. 03. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „Zneužívání drog v České republice a jeho dopady na společnost“ jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 25. 3. 2021

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval JUDr. Milanu Uhlíkovi, CSc. a JUDr. Ing. Evě Daniele Cvik, Ph.D. et Ph.D. za cenné a přínosné rady, které mi při psaní této diplomové práce poskytli a za čas, který mi při jejím vypracování věnovali.

Zneužívání drog v České republice a jeho dopady na společnost

Abstrakt

Diplomová práce je zaměřena na vymezení problematiky drogové trestné činnosti, tedy trestné činnosti související s výrobou a distribucí drog, odhalené orgány činnými v trestním řízení v České republice za období let 2010 – 2020 a jejich dopadech na společnost. V teoretické části práce je problematika drogové kriminality vymezena poznatkami z odborné literatury a přehledem právních předpisů České republiky, kterými je zkoumaná problematika v trestněprávní rovině upravena. V praktické části práce je shrnuta organizační struktura útvarů Policie České republiky, zabývajících se touto problematikou. Jsou zde vyhodnocena data o vývoji dané trestné činnosti v České republice za období let 2010 – 2020 ve smyslu počtu odhalených trestných činů v jednotlivých krajích a počtu osob, které za uvedené období byly za spáchání této trestné činnosti odsouzeny. Dále zde jsou zmíněny policejním orgánům zákonem dané procesní možnosti odhalování této trestné činnosti. Pro dokreslení negativních dopadů zkoumané problematiky na společnost jsou v praktické části uvedeny vybrané ekonomické dopady drogové kriminality na veřejné finance. Tyto uvedené negativní dopady na společnost jsou v praktické části práce shrnuty a analyzovány, kdy u zjištěných nedostatků jsou navrženy úpravy vybraných právních předpisů k jejich zmírnění.

Klíčová slova: trestný čin, trestná činnost, droga, drogová kriminalita, policie, dopad, společnost

Drug abuse in the Czech Republic and its impact on society

Abstract

This diploma thesis is focused on the topic of criminal activity connected with drug abuse, specifically criminal activity as production of drugs and their impact on society and the drug distribution channels which were discovered by the institutions acting against criminal activity in the Czech Republic in the period of 2010 – 2020. In the theoretical part, the topic of drug criminal activity is supported by the facts from written resources and legal regulations of the Czech Republic. These legal regulations are essential for a legal process which follows. The organisational structure of the Police departments of Czech Republic, which deal with drug crimes, is summarised in the practical part of this thesis. You can find the data analysis of the development of drug crime in the Czech Republic in the period of 2010 – 2020. Specifically, the amount of discovered criminal cases in each region. And the number of people who were found guilty of committing drug crime. The legal processes, which police officials must follow, are mentioned in this part, too. One part of this thesis is dedicated to economy point of view on this topic because drug crime has got a negative impact on the society and its government budget. These negative impacts are then analysed and summarized. Towards the end of the thesis there is a list of suggestions, how to modify some legal regulations, to minimise the damage of the negative impacts.

Keywords: criminal act, criminal activity, drug, drug crime, police, impact, society

Obsah

1 Úvod.....	13
2 Cíl práce a metodika	14
2.1 Cíl práce.....	14
2.2 Metodika.....	14
3 Teoretická východiska	15
3.1 Teoretické vymezení zkoumané problematiky	15
3.2 Dokumenty a platné právní předpisy ve zkoumané problematice.....	20
3.2.1 Právní předpisy Evropské unie a mezinárodní smlouvy.....	20
3.2.2 Právní předpisy České republiky	22
4 Praktická část – analýza zkoumané problematiky	28
4.1 Názor autora diplomové práce na základní dokumenty a právní předpisy Evropské unie a České republiky ke zkoumané problematice	28
4.2 Organizace Policie České republiky na úseku odhalování a vyšetřování drogové kriminality	31
4.3 Vývoj trestné činnosti na úseku boje s výrobou a distribucí drog.....	32
4.4 Využívání prostředků podle trestního řádu na úseku boje s výrobou a distribucí drog	54
4.5 Preventivní činnost Policie České republiky v oblasti drogové problematiky	56
4.6 Finanční a další dopady drogové kriminality na společnost.....	57
4.7 Dotazníkové šetření	67
4.7.1 Vyhodnocení dotazníkového šetření.....	67
5 Souhrn výsledků zkoumání a diskuse	74
5.1 Navrhovaná řešení	80
6 Závěr.....	82
7 Seznam použitých zdrojů	85
8 Přílohy	90

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Odhalená trestná činnost související s výrobou a distribucí drog v České republice podle jednotlivých trestných činů za období let 2010 - 2020.	35
Tabulka 2 - Počty odhalených trestných činů podle § 283 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku, v letech 2010 - 2020 v jednotlivých krajích České republiky.....	38
Tabulka 3 - Střední stav obyvatel v České republice a jejích krajích.....	41
Tabulka 4 - Počet případů odhalených trestných činů výroby a distribuce drog (§ 283 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku) v jednotlivých krajích České republiky (počet obyvatel na 1 skutek)	42
Tabulka 5 – Drogy zajištěné orgány Policie České republiky a Celní správy v období let 2010 - 2019	45
Tabulka 6 – Množství a hodnota vybraných druhů drog, zajištěných v roce 2019.	46
Tabulka 7 - Počet osob odsouzených za spáchání trestného činu podle § 283 trestního zákoníku podle sídla krajského soudu	47
Tabulka 8 - Počet osob odsouzených za spáchání trestného činu podle § 283 trestního zákoníku podle jejich státní příslušnosti	48
Tabulka 9 - Počty osob umístěných v České republice ve věznicích za spáchání trestného činu souvisejícího se výrobou či distribucí drog a požitím omamných látek (k 31. 12. příslušného roku)	49
Tabulka 10 - Porovnání počtu odhalených trestných činů výroby a distribuce drog a počtu osob, které byly za uvedené jednání odsouzeny a umístěny ve věznici (§ 283 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku)	51
Tabulka 11 - Počty pachatelů přestupků v souvislosti s OPL zjištěných Policií ČR v letech 2015 - 2019	54
Tabulka 12 – Finanční náklady na umístění odsouzených osob ve věznicích v České republice.....	59
Tabulka 13 - Náklady na umístění odsouzených za spáchání drogových trestných činů ve věznicích v České republice	60
Tabulka 14 - Délka léčby pacientů s diagnózou F10 ve Fakultní nemocnici Hradec Králové a její finanční náročnost.....	62
Tabulka 15 - Délka léčby pacientů s diagnózou F11 - F19 ve Fakultní nemocnici Hradec Králové a její finanční náročnost	63

Seznam grafů

Graf 1 - Odhalená trestná činnost související s výrobou a distribucí drog v České republice podle jednotlivých trestných činů za období let 2010 - 2020.	35
Graf 2 - Počty odhalených trestných činů podle § 283 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku, v letech 2010, 2015, 2020 v jednotlivých krajích České republiky	39
Graf 3 - Počty odhalených trestných činů podle § 283 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku, v České republice	39
Graf 4 - Počet případů odhalených trestných činů výroby a distribuce drog (§ 283 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku) v letech 2010, 2015 a 2019 v jednotlivých krajích České republiky (počet obyvatel na 1 skutek)	43
Graf 5 - Počty osob umístěných v České republice ve věznicích za spáchání trestného činu souvisejícího se výrobou či distribucí drog a požitím omamných látek (k 31. 12. příslušného roku)	50
Graf 6 - Porovnání počtu odhalených trestných činů výroby a distribuce drog a počtu osob, které byly za uvedené jednání odsouzeny a umístěny ve věznici (§ 283 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku)	52
Graf 7 – Průměrné denní náklady na umístění 1 vězně ve věznicích v České republice (v Kč).	59
Graf 8 - Názor respondentů na náročnost stanovení právní kvalifikace jednání pachatelů drogové kriminality.....	68
Graf 9 - Názor respondentů na nutnost využívání nařízení vlády a soudních judikátů pro stanovení právní kvalifikace drogové trestné činnosti.....	69
Graf 10 - Názor respondentů na hodnocení možností daných Policií České republiky zákonem č. 140/1961 Sb., trestním řádem.....	70
Graf 11 - Názor respondentů na hodnocení podmínek, které mají při dokumentování trestné činnosti	72
Graf 12 - Vyjádření respondentů k jejich motivaci nadále pokračovat v práci na odhalování a dokumentování drogové kriminality	73

Seznam příloh

Příloha 1 – Sdělení Ministerstva spravedlnosti České republiky	90
Příloha 2 - Sdělení Fakultní nemocnice Hradec Králové	91
Příloha 3 - Sdělení Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky	92
Příloha 4 - Sdělení Zdravotní pojišťovny ministerstva vnitra České republiky	96
Příloha 5 - Vzor dotazníku.....	100

Seznam použitých zkratk

3,4-MDA – 3,4-methylendioxyamfetamin (extáze)

3,4-MDMA – 3,4-methylendioxyamfetamin (extáze)

apod. – a podobně

č. – číslo

ČR – Česká republika

EMCDDA – Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogové závislosti

EU – Evropská unie

g – gram

kg – kilogram

Kč – Koruna česká

ks – kus

LSD – diethylamid kyseliny lysergové

MKN-10 – Mezinárodní klasifikace nemocí, 10. revize

Nigerijská fed. republika – Nigerijská federativní republika

NPS – new psychoactive substances (nové psychoaktivní látky)

NRLUD – Národní registr léčby uživatelů drog

OSN – Organizace Spojených národů

písm. – písmeno, písmene

Sb. – sbírky (Sbírka zákonů České republiky)

SKPV – Služba kriminální policie a vyšetřování

sp. zn. – spisová značka

Spolková rep. Německo – Spolková republika Německo

srov. – srovnej, porovnej

tj. – to jest

TK – terapeutická komunita

tr.ř. – zákon číslo 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů

tr.z., tr. zákoník – zákon číslo 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

tzv. – takzvaný, takzvaně

Vietnamská soc. rep. – Vietnamská socialistická republika

WHO – Světová zdravotnická organizace (World Health Organization)

1 Úvod

Trestná činnost mající souvislost s výrobou a distribucí drog je trestnou činností, mající celospolečenský dosah. I přesto, že je často přehlížená a bagatelizovaná, má výrazně negativní vliv na celospolečenské žití. Nikomu však není příjemné přiznat si, že v jeho okolí žijí osoby, jenž třeba i sám osobně zná, a které jsou aktivními uživateli drog, případně osoby, které se nějakým způsobem na jejich výrobě či distribuci podílí. I toto je jeden z důvodů, že se jedná o trestnou činnost latentní, tedy skrytou. Je proto plně na orgánech činných v trestním řízení, zejména pak na policejních orgánech, aby pachatele této trestné činnosti sami aktivně vyhledávali a přispívali tím ke snížení celospolečenských dopadů této vysoce škodlivé trestné činnosti. Výroba drog, jejich distribuce, přechovávání a další činnosti s tímto spojené mohou být a jsou v trestněprávní rovině postihovány. Konzumace těchto látek ale trestná není. Je věcí každého občana, jestli tyto látky bude či nebude konzumovat a podle toho přistupovat ke svému vlastnímu zdraví. V případě, kdy u něj dojde ke zdravotním komplikacím, a to v oblasti interní, nebo psychické, dotýká se již toto jeho rozhodnutí celé společnosti, neboť léčba takové osoby je hrazena z prostředků veřejného zdravotního pojištění. Osoby uživatelů drog se v případě rozvinutí závislosti na droze stávají mnohdy pachateli jiných, s drogovou kriminalitou zdánlivě nesouvisejících, protiprávních jednání. Jedná se zejména o trestnou činnost majetkového či násilného charakteru, která je v tomto případě trestnou činností sekundární, sloužící výhradně k obstarání si finančních či jiných prostředků na nákup drog.

Nejsou to však jen negativní ekonomické dopady, které drogová trestná činnost s sebou přináší. Osoby nacházející se pod vlivem drog, jak je z podstaty věci patrné, mají práh ovládacích a rozpoznávacích schopností snížen, což může vést i k eskalaci a prohlubování sociálních problémů, vztahů mezi lidmi, a to jak mezi spolupracovníky, sousedy, ale neřídka kdy i v rodinách těchto osob.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem teoretické části práce je zpracování teoretického vymezení problematiky trestné činnosti spojené s výrobou a distribucí drog v České republice a zjištění, jakými právními normami je zkoumaná problematika upravena, do jaké míry je tato platná právní úprava efektivní při řešení dané problematiky v praxi.

Cílem praktické části práce je zjištění míry úspěšnosti Policie České republiky při odhalování drogové kriminality, zejména stav objasněnosti trestné činnosti na úseku výroby a distribuce drog v České republice v jejích jednotlivých krajích. Získaná data budou následně vyhodnocena a v případě zjištěných nedostatků budou navrženy možné úpravy konkrétních právních předpisů.

2.2 Metodika

V rámci teoretické části práce budou soustředěny poznatky z odborné literatury pro získání náhledu na zkoumanou problematiku a bude provedena analýza v České republice platné právní úpravy zkoumané problematiky.

V rámci praktické části práce budou za využití kvantitativních metod zkoumána a analyzována data o počtech zjištěných a odhalených trestných činů na úseku drogové kriminality tak, aby mohly být učiněny závěry o účinnosti a případných nedostatecích platné právní úpravy vztahující se ke zkoumané problematice. V případě zjištění nedostatků budou navrženy úpravy právních předpisů tak, aby tyto nedostatky byly odstraněny.

3 Teoretická východiska

3.1 Teoretické vymezení zkoumané problematiky

Zneužívání drog, zejména jejich konzumace, je celospolečenským problémem. Nejedná se pouze o uživatele drog, omamných a psychotropních látek, ale i o výrobce a distributory těchto látek. Vysoké riziko závislosti na užívání drog vede jejich uživatele nezdědka kdy k opatrování si prostředků na jejich získání uchýlením se k páčání trestné činnosti, a to zejména majetkového charakteru. Tato skutečnost je zneužívána výrobcí a distributory drog, jimž z této jejich nelegální činnosti plynou velké zisky.

Kromě výše uvedeného páčání majetkové trestné činnosti ze strany uživatelů drog, která má přímý ekonomický dopad na osoby obětí této trestné činnosti, má drogová trestná činnost i ekonomický dopad na celou společnost, spočívající v nákladech na léčbu osob drogově závislých a nákladech na preventivní protitoxikomanické programy.

Zjistit přesné počty osob drogově závislých je velice obtížné, jedná se pouze o odhady založené na zkušenosti osob, které tyto odhady zpracovávají a datech, která mají za tímto účelem k dispozici. Běžný uživatel drog, který nevyhledá lékařskou či jinou pomoc, zejména adiktologického charakteru, je pro společnost anonymní. Totéž platí i o trestné činnosti, spočívající ve výrobě a distribuci drog. Počty odhalených případů a pachatelů jsou dány takřka výhradně vlastními zjištěními orgánů činných v trestním řízení, zejména pak Policie České republiky.

Význam slova droga je v českém jazyce dvojí. Míní se jím léčivo, usušené, případně jinak konzervované části živočichů a rostlin, používané a sloužící jako léčivo. Druhým významem je psychoaktivní droga, tedy látka návyková, škodlivá, nelegální a státem omezovaná.¹

Drogy chápeme jako látky, které místo toho, aby si s nimi tělo člověka poradilo a zutilkovalo je, je jimi přemoženo a jsou v něm vyvolány nežádoucí změny duševní a organické.² Ve starém Řecku zaznamenáváme zmínky o těchto látkách u Hippokratovy

¹ MAHDALÍČKOVÁ, Jana. *Víme o drogách všechno?*, s. 11.

² ESCOHOTADO, Antonio. *Stručné dějiny drog*, s. 6.

školy, podle nějž medicína při léčbě pacienta potřebuje odpovídající účinnou látku, drogu, též nazývanou phármakon.³

O zneužívání drog tak, jak jej chápeme dnes, nacházíme první zmínky již na počátku 19. století v Číně, a to v souvislosti se zneužíváním opiové šťávy. Vlivem vysoké poptávky po opiu přestala být Čína v jeho produkci soběstačná a začala toto dovážet z Indie. V Evropě se opium rozšířilo nejprve ve Velké Británii, která měla úzké obchodní vztahy s Čínou i Indií. Námořníci si kouření opia oblíbili a přenesli do Francie, což byl začátek jeho rozšíření v kontinentální Evropě. Díky schopnosti opia potlačovat v život ohrožujících situacích úzkostné stavy nalezneme zmínky o jeho používání nejen ve válečných konfliktech 19. století v Evropě, ale i v americké válce Severu proti Jihu.⁴

V českých zemích došlo k rozšíření užívání drog zejména v období první republiky, a to ve vyšších společenských kruzích, v nichž byl oblíbený morfin a kokain. Po druhé světové válce, zejména v důsledku politického uspořádání v Československu, bylo obtížné na jeho území dopravit nějaké drogy ze zahraničí. To vedlo v 70. letech 20. století k silnému rozmachu výroby pervitinu.⁵

Obchod s drogami má svá specifika. Tím nejvýraznějším je skutečnost, že poptávka uživatelů drog není závislá na jejich nabídce a má, vzhledem k návykovosti, vzrůstající tendenci. Pro výrobce a distributory to tedy znamená jistotu zaručeného příjmu. To je rovněž důvodem, proč v některých zemích, zejména Asie a latinské Ameriky, je výroba drog řízena organizovanými zločineckými skupinami.

Česká republika je na drogové scéně zemí tranzitní, přes kterou jsou převáženy drogy do jiných států Evropy, zemí cílovou, kde dochází ke konečné spotřebě dovezených drog a zčásti i zemí exportní, vyvážející zde vyrobené drogy.⁶

Drogová scéna by nemohla být rozvinuta, kdyby nebylo závislosti, kterou si uživatelé drog na těchto vybudují. Závislost je buď fyzická, charakterizována typickými fyzickými stavy po použití drogy (tyto jsou u každé drogy odlišné), odeznívající po určité době tzv. abstinenciími příznaky. Závažnější formou závislosti na drogách je závislost psychická, která může i po několikaleté abstinenci být příčinou recidiv v užívání drog.⁷

³ ESCOHOTADO, Antonio. *Stručné dějiny drog*, s. 17.

⁴ MAHDALÍČKOVÁ, Jana. *Víme o drogách všechno?*, s. 12.

⁵ MAHDALÍČKOVÁ, Jana. *Víme o drogách všechno?*, s. 13.

⁶ MAHDALÍČKOVÁ, Jana. *Víme o drogách všechno?*, s. 15 - 17.

⁷ MAHDALÍČKOVÁ, Jana. *Víme o drogách všechno?*, s. 32.

Rolí státu ve vztahu k uživatelům drog, ale i k osobám, které drogy nikdy neužily, ale vzhledem k jejich sociálnímu postavení lze předpokládat, že by se mohly stát uživateli drog, je prevence, kterou dělíme do tří rovin. Prevence primární má za cíl předcházet vzniku závislosti na drogách, prevence sekundární je zaměřena na léčbu osob závislých na drogách, minimalizaci sociálních a zdravotních rizik. Prevence terciální je již cíleně zaměřena na osoby, u nichž je závislost na drogách plně rozvinuta.⁸

Pokud se již jedinec stane uživatelem drog a svou situaci si sám uvědomí, má zájem tuto efektivně řešit, nenavštíví ihned svého lékaře, ale uchýlí se zpravidla k hledání pomoci a informací na internetu.⁹ V České republice patří mezi rozšířené Drogová poradna, provozovaná zapsaným ústavem Sananim¹⁰ a Internetová poradna extc.cz.¹¹ Ve virtuálním prostředí internetu ale nelze podchytit všechna specifika a potřeby péče o drogově závislé, zejména při potřebě substituční či jiné specializované léčby. Lektoři na těchto stránkách musí být dostatečně erudovaní, aby klienta včas odeslali k tradiční léčbě v kontaktních centrech nebo do zdravotnického zařízení.¹²

V léčbě uživatelů návykových látek mají své nezastupitelné místo terapeutické komunity. První takováto komunita, TK Němčice Sananim, byla založena v roce 1991. Péče, poskytovaná terapeutickými komunitami v České republice, je střednědobá až dlouhodobá, tedy zpravidla v délce trvání 5 až 12 měsíců. Klienty těchto komunit jsou zejména osoby se středně těžkou až vysokou mírou závislosti na nealkoholových návykových látkách. Kapacita jednotlivé komunity se pohybuje v rozmezí 15 – 20 klientů.¹³

Pro účely léčby drogově závislých osob v terapeutických komunitách je jeden případ konzumace nealkoholových drog týdně po dobu 30 dní před zahájením léčby považován za pravidelné užívání těchto drog. V případě nižší četnosti užívání drogy je toto považováno za užívání ojedinělé. V odborných adiktologických službách v České republice, kam zahrnujeme i služby poskytované terapeutickými komunitami, je při léčbě drogové závislosti uváděno rozlišení klientů podle klientem primárně užívané drogy. Za takovou drogu je považována ta, jejíž užívání daným klientem pro jeho závislost je největším problémem.

⁸ MAHDALÍČKOVÁ, Jana. *Víme o drogách všechno?*, s. 78.

⁹ TOSSMANN, Hans-Peter. *Internetové terapeutické intervence pro uživatele drog*, s. 15.

¹⁰ *Sananim - Drogová poradna* [online]. Dostupné z: <http://drogovaporadna.cz/>.

¹¹ *EXTC - Internetová poradna* [online]. Dostupné z: <https://www.extc.cz/>.

¹² TOSSMANN, Hans-Peter. *Internetové terapeutické intervence pro uživatele drog*, s. 71.

¹³ ŠEFRÁNEK, Martin. *Evaluační výsledky léčby v terapeutických komunitách pro léčbu závislosti*, s. 41 - 43.

Typickou primární nealkoholovou drogou je v České republice pervitin. V případě, že je klient kromě primární drogy uživatelem i jiných drog, jsou tyto ostatní drogy označovány jako drogy sekundární.¹⁴ Výsledky léčby jsou hodnoceny zejména podle abstinence klienta, jenž je definována jako neuzití nealkoholových drog v posledních 30 dnech rozhodného období, po dobu 1 roku po ukončení léčby klienta v terapeutické komunitě.¹⁵

Drogová scéna se v současné době neomezuje již jen na tradiční drogy. Výrobci drog se snaží vyhnout postihu ze strany orgánů činných v trestním řízení, a to zejména tím, že na trh uvádí nové psychoaktivní látky, v anglickém jazyce označované jako new psychoactive substances (NPS). Jsou to látky, mající účinky podobné účinkům tradičních drog (heroin, kokain, LSD (diethylamid kyseliny lysergové), atd.), avšak díky jejich odlišnému chemickému složení je nelze považovat za látky zakázané podle příslušných právních předpisů.¹⁶ Včasná identifikace nových psychoaktivních látek na trhu je v rámci organizace systému včasného varování v Evropské unii koordinován dvěma agenturami. První z nich je Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost (EMCDDA), zřízené v roce 1993, sídlící v Lisabonu.¹⁷ Druhou je Europol, který je od 1. května 2017 Agenturou Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva.¹⁸ Úkolem obou těchto institucí je, s ohledem na jejich působnost, koordinace sběru dat. Shromážděná data jsou v případě jejich relevance využita k aktualizaci seznamu zakázaných látek v jednotlivých členských státech Evropské unie.¹⁹

Velkým rizikem pro společnost, zejména v oblasti ochrany veřejného zdraví, vyplývajícím ze zneužívání nových psychoaktivních látek, je skutečnost, že těchto látek je značné množství. Často se jedná o několik navzájem v různých poměrech smíchaných látek, případně o směs nových psychoaktivních látek s tzv. tradičními drogami, nebo o náhražky

¹⁴ ŠEFRÁNEK, Martin. *Evaluace výsledků léčby v terapeutických komunitách pro léčbu závislosti*, s. 123, 124.

¹⁵ ŠEFRÁNEK, Martin. *Evaluace výsledků léčby v terapeutických komunitách pro léčbu závislosti*, s. 153.

¹⁶ MRAVČÍK, Viktor, Vendula BĚLÁČKOVÁ, Eva DRÁPALOVÁ et al. *Nové psychoaktivní látky v České republice: výskyt, rizika a související opatření*, s. 10.

¹⁷ *Evropská unie - Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost (EMCDDA)* [online]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/emcdda_cs.

¹⁸ *Europol* [online]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/cs/about-europol>.

¹⁹ MRAVČÍK, Viktor, Vendula BĚLÁČKOVÁ, Eva DRÁPALOVÁ et al. *Nové psychoaktivní látky v České republice: výskyt, rizika a související opatření*, s. 46 - 51.

tradičních drog. Uživatelé nejsou dostatečně informováni o obsahu a složení těchto látek, což může vést k nežádoucím komplikacím v kombinaci se užitím jiných látek nebo léků.²⁰

V mezinárodním rozsahu se úkolu spočívajícího v boji proti zneužívání drog ujaly Organizace Spojených národů (OSN) a Světová zdravotnická organizace (WHO). Na úrovni OSN, a rovněž i Evropské unie, byla přijata řada mezinárodních smluv, upravujících zákonnou kontrolu obchodu s drogami a jejich zneužívání.²¹

Při řešení drogové problematiky je třeba specifikovat samotný pojem droga. Podle stanoviska WHO z roku 1969 je za tuto považována jakákoliv látka, která po vpravení do organismu člověka je schopna pozměnit jednu nebo více funkcí organismu. V trestním řízení se pracuje s pojmem návyková látka, který je specifikován v § 130 zákona číslo 40/2009 Sb., trestním zákoníku, ve znění pozdějších předpisů.²² Dá se shrnout, že se jedná o alkohol, omamné látky a psychotropní látky, tedy látky, které jsou schopny nepříznivě ovlivnit psychiku člověka a jeho ovládací a rozpoznávací schopnosti. Omamné a psychotropní látky, jejichž výroba, distribuce a držení jsou nelegální, jsou takové látky, které jsou uvedeny v přílohách zákona číslo 167/1998 Sb., o návykových látkách, ve znění pozdějších předpisů.^{23 24}

Toxikomanii členíme na dvě základní skupiny, a to toxikomanii alkoholovou a nealkoholovou.

Alkoholový nápoj je podle ustanovení § 2 písm. f) zákona číslo 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění pozdějších předpisů, *nápoj obsahující více než 0,5 % objemových ethanolu*.²⁵ Alkohol je drogou legální, státem a zákony tolerovanou. Závislost na alkoholu vzniká dlouhodobě, přičemž organismus člověka si nejprve na alkohol buduje zvýšenou toleranci, od určité fáze, která bývá u každého jedince

²⁰ MRAVČÍK, Viktor, Vendula BĚLÁČKOVÁ, Eva DRÁPALOVÁ et al. *Nové psychoaktivní látky v České republice: výskyt, rizika a související opatření*, s. 95.

²¹ VÁLKOVÁ, Helena, Josef KUČHTA a Jana HULMÁKOVÁ. *Základy kriminologie a trestní politiky*, s. 442 - 443.

²² *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

²³ VÁLKOVÁ, Helena, Josef KUČHTA a Jana HULMÁKOVÁ. *Základy kriminologie a trestní politiky*, s. 443.

²⁴ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

²⁵ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

odlišná, dochází naopak ke snižování hladiny tolerance organismu na tuto drogu. Doba vzniku závislosti na alkohol se uvádí v rozmezí 3 – 20 let.²⁶

Pozornost společnosti je však ve větší míře směřována na drogy nealkoholové, jejichž spektrum lze členit na opiáty, stimulační drogy, konopí a jeho produkty, halucinogeny, těkavé látky a sedativa. Jedná se o drogy nelegální, s jejich užíváním je tedy spojena trestná činnost spočívající v jejich výrobě, distribuci a držení.²⁷

Období ranné adolescence, kdy se dospívající člověk setkává s prostředím, lidmi a chováním, které doposud neměl možnost poznat, je značně rizikové ve vztahu k započetí škodlivého chování jedince, spočívajícího v požívání alkoholu, kouření, rizikovém sexuálním chování, ale i užívání drog. Zde sehrávají významnou preventivní roli školní politiky, zahrnující v sobě výchovné působení, zdravotní osvětu, ale i transparentní a represivní mechanismy užívané v případě, kdy dojde ke zneužití návykové látky některým ze žáků školy. S rostoucím věkem jsou stále důležitější mechanismy a programy, které se realizují mimo prostředí školy a rodiny, tedy na pracovišti, v prostředí zábavy nebo v konkrétní komunitě. V dospělosti se se zneužíváním návykových látek setkáváme ve značné míře na pracovišti, kde zejména mladí lidé řeší pracovní zátěž užíváním drog. Tento fakt je negativní pro uživatele drog, u kterých dochází k rozvoji závislosti na návykových látkách, ale i pro zaměstnavatele, jelikož zaměstnanci užívající návykové látky vykazují vyšší míru absence na pracovišti a mají nižší pracovní výkon.²⁸

3.2 Dokumenty a platné právní předpisy ve zkoumané problematice

3.2.1 Právní předpisy Evropské unie a mezinárodní smlouvy

Právní úprava drogové problematiky v České republice vychází z mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána.²⁹

²⁶ VÁLKOVÁ, Helena, Josef KUČHTA a Jana HULMÁKOVÁ. *Základy kriminologie a trestní politiky*, s. 445.

²⁷ VÁLKOVÁ, Helena, Josef KUČHTA a Jana HULMÁKOVÁ. *Základy kriminologie a trestní politiky*, s. 454 - 461.

²⁸ GROLMUSOVÁ, Lucie. *Mezinárodní standardy prevence užívání drog*, s. 28 - 35.

²⁹ Veškeré v této diplomové práci uváděné zákonné a podzákonné normy jsou použity a uváděny vždy ve znění pozdějších předpisů, v aktuálním znění ke dni vypracování diplomové práce.

Při právním posuzování zkoumané problematiky vychází orgány činné v trestním řízení v České republice z těchto úmluv Organizace spojených národů:

- Úmluva o psychotropních látkách, která byla do právního řádu České republiky implementována vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 62/1989 Sb.,
- Jednotná úmluva o omamných látkách (do právního řádu České republiky implementováno vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 47/1965 Sb.) ve znění Protokolu o změnách Jednotné úmluvy o omamných látkách z roku 1961, který byl do právního řádu České republiky implementován sdělením federálního ministerstva zahraničních věcí č. 458/1991 Sb.,
- Jednotná úmluva proti nezákonnému obchodu s omamnými a psychotropními látkami, která byla do právního řádu České republiky implementována sdělením federálního ministerstva zahraničních věcí č. 462/1991 Sb.³⁰

Legislativa Evropské unie není u zkoumané problematiky v jednotlivých členských státech jednotná. Každý členský stát má v této oblasti vlastní právní úpravu, do níž začleňuje výše uvedené úmluvy Organizace spojených národů a legislativní předpisy Evropské unie, jimiž jsou:

- Nařízení Rady (ES) č. 111/2005 ze dne 22. prosince 2004, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi,
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 ze dne 11. února 2004 o prekursorech drog,
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2015/1011 ze dne 24. dubna 2015, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 o prekursorech drog a nařízení Rady (ES) č. 111/2005, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Uníí a třetími zeměmi, a kterým se zrušuje nařízení Komise (ES) č. 1277/2005,
- Rámcové rozhodnutí Rady 2004/757/SVV ze dne 25. října 2004, kterým se stanoví minimální ustanovení týkající se znaků skutkových podstat trestných

³⁰ *Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti: Legislativa* [online]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/legislativa/legislativa-uvod/>.

činů a sankcí v oblasti nedovoleného obchodu s drogami, ve znění pozdějších předpisů.

- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2015/1013 ze dne 25. června 2015, kterým se stanoví pravidla týkající se nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 o prekursorech drog a nařízení Rady (ES) č. 111/2005, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Unií a třetími zeměmi.³¹

3.2.2 Právní předpisy České republiky

Užívání drog, tedy jejich konzumace samotnými uživateli, není podle platné právní úpravy v České republice právně postihováno. Takovéto jednání fyzické osoby tedy *de lege lata* není jednáním protiprávním. Uvedené však neznamená, že by bylo s drogami a jejich prekursory možno manipulovat. Nejen výroba a distribuce drog, ale i jejich držení v jakémkoliv množství, je protiprávním jednáním.

Zákony, jimiž je v České republice upravena problematika trestné činnosti související s drogovou kriminalitou a další předpisy, kterými se při odhalování a vyšetřování této trestné činnosti policejní orgány řídí, jsou zejména:

- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (zejména § 130, § 274, § 283 - § 288),³²
- zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách (zejména § 39),
- zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog,
- zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech,
- zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek,
- zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích,
- zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky,
- zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád),
- zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich,

³¹ *EUR-Lex* [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=cs>.

³² Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník je platný od 09.02.2009 a účinný od 01.01.2010. Trestné činy spáchané před tímto datem byly posuzovány podle zákona č. 140/1960 Sb., trestního zákona.

- zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.^{33 34 35 36}

Splňuje-li jednání pachatele zákonné znaky uvedené v zákoně číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku, který je předpisem trestního práva hmotného, je toto posuzováno jako trestný čin.

Pokud skutek nenaplnuje zákonné znaky trestného činu, ale je u něj dáno podezření, že by se mohlo jednat o přestupek nebo jiný správní delikt, upravuje postup policejních orgánů při prověřování takového skutku zákon číslo 273/2008 Sb., o Policii České republiky, zejména § 67.

Problematika drogové kriminality je při posuzování trestnosti jednání pachatele specifická v tom, že ačkoliv je zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, předpisem trestního práva hmotného, je tento zákon pouze normou obecně vymezující, co je považováno za trestný čin. K tomu, aby mohla být posouzena trestnost jednání pachatele konkrétního skutku a tím i stanovena daná právní kvalifikace, je nutno konkrétní situaci posoudit v konsenzu trestního zákoníku, nařízení vlády a soudních judikátů. Právní kvalifikaci jednání pachatele takového skutku nelze bez tohoto jednoznačně a řádně stanovit.

Mezi podzákoné normy, kterými je zkoumaná problematika v právním řádu České republiky upravena, patří:

- nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek,
- nařízení vlády č. 454/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za látky s anabolickým a jiným hormonálním účinkem a jaké je jejich větší množství, a co se pro účely trestního zákoníku považuje za metodu spočívající ve zvyšování přenosu kyslíku v lidském organismu a za jiné metody s dopingovým účinkem,
- nařízení vlády č. 455/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu trestního zákoníku,

³³ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád*.

³⁴ ÚZ - *Trestní předpisy*.

³⁵ Ministerstvo vnitra České republiky: *Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv* [online]. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>.

³⁶ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

- nařízení vlády č. 458/2013 Sb., o seznamu výchozích a pomocných látek a jejich ročních množstevních limitech,
- nařízení vlády č. 453/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za nakažlivé lidské nemoci, nakažlivé nemoci zvířat, nakažlivé nemoci rostlin a škůdce užitkových rostlin,
- nařízení vlády č. 41/2014 Sb., o stanovení jiných návykových látek a jejich limitních hodnot, při jejichž dosažení v krevním vzorku řidiče se řidič považuje za ovlivněného takovou návykovou látkou.³⁷

Pojem návyková látka je vymezen v ustanovení § 130 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku, který uvádí, že *Návykovou látkou se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.*³⁸ Jak již bylo výše zmíněno, je pro stanovení právní kvalifikace jednání pachatele, který je podezřelý ze spáchání drogového trestného činu, tedy trestného činu podle ustanovení § 283 - § 288 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku, nutno vycházet i z judikatury, zejména pak z níže uvedených soudních rozhodnutí:

- stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 3. 2014, Tpjn 301/2013, uveřejněné pod číslem 15/2014 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek (k výkladu pojmu „množství větší než malé“ u omamných a psychotropních látek a přípravků je obsahujících),
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2013, sp. zn. 15 Tdo 1003/2012, uveřejněné pod číslem 44/2013 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní (množství látky – určení většího rozsahu, značného rozsahu a velkého rozsahu u omamných látek a psychotropních látek a přípravků je obsahujících),
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 2. 2013, sp. zn. 5 Tdo 812/2012 (přechovávání omamné a psychotropní látky),
- stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2020 pod sp. zn. Tpjn 300/2020, uveřejněné pod číslem 2/2020 Sbírký soudních

³⁷ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

³⁸ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

rozhodnutí a stanovisek (k trestní odpovědnosti řidiče motorového vozidla ovlivněného jinou návykovou látkou než alkoholem za přečin ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 tr. zákoníku).³⁹

V případě, že jednání pachatele nenaplnuje zákonné znaky trestného činu (podle § 283 – 287 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku), je toto zpravidla posuzováno jako přestupek podle § 39 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách. Postup orgánů činných v trestním řízení a správních orgánů se v takovém případě řídí podle příslušných ustanovení zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, případně podle zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu.

Přestupky k jejichž spáchání došlo do 30. 6. 2017 byly posuzovány podle do této doby platného zákona, kterým byl zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích (zejména § 30).

Samostatnou kapitolou protiprávních deliktů, které je možno zahrnout mezi delikty páchané v souvislosti s drogovou kriminalitou jsou přestupky a trestné činy páchané v dopravě. Jde tedy o taková jednání, kdy řidič dopravního prostředku před jízdou, nebo během ní, požije alkohol nebo jinou návykovou látku. U alkoholu je podle ustálené soudní judikatury⁴⁰ obecně přijímána a nezpochybňována hranice, určující zda-li je řidič motorového vozidla ovlivněn alkoholem takovou měrou, že je jeho stav nutno považovat za stav vylučující způsobilost, ve výši 1 g/kg alkoholu v krvi.

U nealkoholových drog je třeba právní kvalifikaci určit ve vztahu k nařízení vlády č. 41/2014 Sb., kterým jsou u nejběžnějších drog stanoveny limitní hodnoty, při jejichž dosažení a překročení v krevním vzorku řidiče je řidič považován za ovlivněného danou návykovou látkou. Uvedené nařízení vlády ale neřeší stanovení hladiny, od které je řidič považován za ovlivněného požitím drogy do takové míry, aby jej bylo možno označit za osobu řídící vozidlo ve stavu vylučujícím způsobilost. Toto je nahrazeno stanoviskem trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2020 pod sp. zn. Tpjn 300/2020.⁴¹ V tomto stanovisku jsou řešeny hladiny nejběžnějších nealkoholových drog. V případě, že je řidič

³⁹ *Nejvyšší soud - Rozšířené vyhledávání* [online]. Dostupné z: https://nsoud.cz/Judikatura/ns_web.nsf/WebSpreadSearch.

⁴⁰ srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 8. 2011, sp. zn. 7 Tdo 864/2011; usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2007, sp. zn. 3 Tdo 1215/2007. Dostupné z: http://nsoud.cz/Judikatura/ns_web.nsf/WebSpreadSearch.

⁴¹ *Nejvyšší soud - Rozšířené vyhledávání* [online]. Dostupné z: https://nsoud.cz/Judikatura/ns_web.nsf/WebSpreadSearch.

ovlivněn jinou drogou, v tomto stanovisku či výše uvedeném nařízení vlády neuvedenou, nebo jsou v daném případě jiné pochybnosti, je třeba ve věci přibrat soudního znalce za účelem vypracování znaleckého posudku, který jednoznačně určí, jestli je konkrétní osoba ovlivněna požitou návykovou látkou a jestli je její stav nutno považovat za stav vylučující způsobilost.

Pokud je řidič dopravního prostředku, podle výše uvedených kritérií, ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou, je jeho jednání právně kvalifikováno jako přestupek podle § 125c zákona číslo 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích. Je-li však zjištěno, že se tato osoba uvedeného jednání dopustila ve stavu vylučujícím způsobilost, je její jednání právně kvalifikováno jako trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku.⁴²

Trestní právo procesní je upraveno zákonem číslo 141/1961 Sb., trestním řádem, ve znění pozdějších předpisů.⁴³ Podle tohoto zákona postupují při odhalování a vyšetřování trestné činnosti orgány Policie České republiky a dalším postupu trestního řízení jsou jím vázány státní zastupitelství a soudy.

Trestná činnost na úseku drogové kriminality je trestnou činností, k níž je Česká republika vázána mezinárodními předpisy, zejména pak Úmluvou o psychotropních látkách a Jednotnou úmluvou o omamných látkách (tyto jsou zmíněny v části 3.2.1 této práce). To dává orgánům činným v trestním řízení, zejména pak policejním orgánům, více možností k odhalování pachatelů této trestní činnosti. K využití některých možností daných v této souvislosti zákonem č. 141/1961 Sb., trestním řádem, není tedy nutno vždy dodržet minimální hranici trestní sazby za konkrétní trestný čin. To se týká zejména ustanovení § 88 uvedeného zákona, kdy k vydání příkazu soudu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, za splnění dalších podmínek v uvedeném ustanovení požadovaných, není třeba, aby za konkrétní jednání pachatele byla zákonem číslo 40/2009 Sb., trestním zákoníkem, stanovena horní hranice trestu odnětí svobody ve výměře nejméně 8 let. Tato podmínka je nahrazena faktem, že ke stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána. Obdobně je tomu při využití ustanovení § 88a zákona č. 141/1961, trestního řádu, zjištění údajů o telekomunikačním provozu, případně § 158e trestního řádu,

⁴² *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

⁴³ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

použití agenta. V ostatních případech je postup policejních orgánů, v souladu se zákonem č. 141/1961 Sb., trestního řádu, obdobný jako u vyšetřování jiné trestné činnosti.⁴⁴

Dalšími zákony, podzákonými normami a judikáty, zmíněnými v této diplomové práci jsou:

- zákon číslo 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti,
- zákon číslo 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím,
- vyhláška Ministerstva spravedlnosti číslo 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů.⁴⁵

⁴⁴ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

⁴⁵ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

4 Praktická část – analýza zkoumané problematiky

4.1 Názor autora diplomové práce na základní dokumenty a právní předpisy Evropské unie a České republiky ke zkoumané problematice

V právním řádu České republiky je problematika drogové kriminality řešena kombinací mnoha právních předpisů. Vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o trestnou činnost, k jejímuž stíhání je Česká republika vázána mezinárodními smlouvami, jsou stěžejními předpisy úmluvy Organizace spojených národů, zejména pak Jednotná úmluva o omamných látkách a Úmluva o psychotropních látkách. V rámci Evropské unie není daná problematika upravena pro celé její území jednotně, nýbrž každý členský stát si tuto upravuje sám dle konkrétních regionálních specifik. Právní předpisy Evropské unie, vyjmenované v části 3.2.1 této práce, tak stanoví zejména co se považuje za prekursory drog a určují pravidla pro obchodování s nimi. Tyto právní předpisy jsou implementovány do právního řádu České republiky.

V právním řádu České republiky je základním právním předpisem, pro problematiku výroby a distribuce drog, zákon číslo 40/2009 Sb., trestní zákoník. Tento ale však taxativně nestanoví, jaké látky a v jakém množství jsou považovány za drogy. Tímto zákonem tedy není taxativně stanoveno, u kterých látek je jejich výroba, distribuce a další v ustanovení § 283 - § 288 uvedeného zákona popsány způsoby nakládání s nimi trestným činem. Jaké zákonné či podzákonné normy stanoví, na které látky se ustanovení § 283 až § 288 vztahují, vymezuje § 289 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku.⁴⁶

Zákonem, tedy zákonem číslo 40/2009 Sb., trestním zákoníkem, ani jiným zákonem nebo podzákonnými normami *de lege lata* není u omamných a psychotropních látek stanovena hranice množství většího než malého, což je hranice zásadní pro posouzení konkrétního deliktního jednání pachatele jako trestného činu, přestupku nebo jiného správního deliktu. Uvedenou normou rovněž nejsou stanoveny hranice umožňující užití kvalifikované skutkové podstaty daného trestného činu, tedy hranice většího rozsahu, značného rozsahu a velkého rozsahu. Tato absence je nahrazována nutností užití dostupných judikátů, zejména v části 3.2.2 této práce zmíněných rozhodnutí Nejvyššího soudu České

⁴⁶ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

republiky sp. zn. Tpjn 301/2013, 5 Tdo 812/2012, 15 Tdo 1003/2012, případně Tpjn 300/2020⁴⁷ či jiných, v závislosti na konkrétním případě.

Z výše uvedeného je patrna roztržitost právní úpravy, kterou je nutno použít pro stanovení právní kvalifikace jednání pachatele podezřelého ze spáchání drogového trestného činu, mezi zákonné normy, podzákonné normy a judikaturu soudů. To v praxi může při stanovování právní kvalifikace jednotlivých skutků způsobovat komplikace. Stejně jako u jakéhokoliv jiného protiprávního jednání musí orgány činné v trestním řízení mít na zřeteli zda-li nedošlo k novelizaci příslušného zákona či nařízení vlády. Tyto změny lze dohledat ve Sbírce zákonů České republiky.⁴⁸ Zároveň ale musí mít orgány činné v trestním řízení na zřeteli i skutečnost, že část právní úpravy problematiky drogové trestné činnosti je kodifikována soudními judikáty. Orgány činné v trestním řízení musí mít tuto skutečnost neustále na zřeteli a musí sledovat, zda-li soudem nebylo nově rozhodnuto o skutečnosti, která v této problematice doposud nebyla prameny trestního práva upravena, případně jestli nebylo soudem vydáno rozhodnutí, které by praxi orgánů činných v trestním řízení používanou při stanovování právní kvalifikace deliktů jednání na úseku drogové kriminality měnilo či jinak upravovalo.

U trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku, byl autorem práce popsán postup stanovení právní kvalifikace již výše. Stanovisko Nejvyššího soudu číslo Tpjn 300/2020 ze dne 21. 10. 2020 určuje hranici (koncentrace látky v krevním séru), při jejímž dosažení a překročení je ovlivnění řidiče delta-9-tetrahydrokanabinolem, metamfetaminem, amfetaminem, 3,4-MDMA, 3,4-MDA, kokainem a morfinem považováno za stav vylučující způsobilost, a tedy umožňující použití právní kvalifikace takového jednání podle § 274 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku.^{49 50}

Dalším trestným činem, majícím souvislost s omamnými a psychotropními látkami, je trestný čin opilství podle § 360 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku. Za tento trestný čin může být postihnut pachatel, který *se požitím nebo aplikací návykové látky*

⁴⁷ Nejvyšší soud - Rozšířené vyhledávání [online]. Dostupné z: https://nsoud.cz/Judikatura/ns_web.nsf/WebSpreadSearch.

⁴⁸ Ministerstvo vnitra České republiky: Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv [online]. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>.

⁴⁹ Nejvyšší soud - Rozšířené vyhledávání [online]. Dostupné z: https://nsoud.cz/Judikatura/ns_web.nsf/WebSpreadSearch.

⁵⁰ Zákony pro lidi [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

*přivede, byť i z nedbalosti, do stavu nepřičetnosti, v němž se dopustí činu jinak trestného.*⁵¹ Vymezení pojmu nepřičetnost je obsaženo v § 26 uvedeného zákona, kdy se jedná o stav, kdy pachatel *pro duševní poruchu v době spáchání činu nemohl rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání.*⁵² Za spáchání takového trestného činu není pachatel trestně odpovědný.

Podle názoru autora této diplomové práce je v právním řádu České republiky patrná zjevná absence právních norem, které by jednoznačně určovaly u jednotlivých návykových látek jejich limitní množství, tak, aby bylo možno určit, zda-li delikt ní jednání pachatele je přestupkem nebo trestným činem. Tato limitní množství by neměla být určena zákonem, jelikož legislativní proces změny zákona trvá delší dobu, řádově několik měsíců. Určení limitních množství návykových látek nařízením vlády by bylo pro praxi výhodné z důvodu možnosti rychlejší změny obsahu takového nařízení, kdy k účinnosti postačuje jeho vyhlášení ve Sbírce zákonů.⁵³ Jelikož ale takovéto normy v právním řádu České republiky schází, jsou v praxi nahrazovány judikáty soudů, zejména pak stanovisky Nejvyššího soudu.⁵⁴ Pokud by tyto hranice byly určeny nařízením vlády, došlo by k zefektivnění a zejména i ke zjednodušení procesu stanovování právní kvalifikace konkrétních delikt ní jednání. Pokud bude i nadále nutno k výše uvedenému využívat judikáty soudů, bude stanovování právní kvalifikace delikt ní jednání spočívajících ve výrobě, distribuci a jiném neoprávněném nakládání s omamnými a psychotropními látkami stále vysoce specializovanou činností, vyžadující od orgánů činných v trestním řízení orientaci nejen v souvisejících zákonech a nařízeních vlády, ale i neustálé sledování a orientaci v soudních judikátech a stanoviscích.

Právní úprava trestního práva procesního, daná zejména zákonem číslo 141/1961 Sb., trestním řádem, je dle názoru autora této diplomové práce, pro odhalování a vyšetřování drogové trestné činnosti plně dostačující.

⁵¹ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

⁵² *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

⁵³ *Ministerstvo vnitra České republiky: Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv* [online]. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>.

⁵⁴ *Nejvyšší soud - Rozšířené vyhledávání* [online]. Dostupné z: https://nsoud.cz/Judikatura/ns_web.nsf/WebSpreadSearch.

4.2 Organizace Policie České republiky na úseku odhalování a vyšetřování drogové kriminality

Stěžním útvarem Policie České republiky v problematice drogové trestné činnosti je Národní protidrogová centrála služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky.⁵⁵ Jedná se o útvar s celostátní působností. Náplní jeho činnosti je vyhledávání, odhalování a vyšetřování trestné činnosti na úseku drogové kriminality, tedy trestné činnosti spojené s nedovolenou výrobou a obchodem s omamnými a psychotropními látkami a s jedy, přičemž uvedenou problematikou se zabývá zejména v jejích organizovaných a mezinárodních formách. Tento útvar zahájil svou činnost v roce 1991. V současné době je náplní práce tohoto útvaru, vyjma již zmíněných činností, i tvorba a realizace národní strategie protidrogové politiky a na účast na projektech v preventivní oblasti.⁵⁶

Nedílnou součástí při odhalování a vyšetřování drogové kriminality jsou v rámci Policie České republiky i specialisté Služby kriminální policie a vyšetřování jednotlivých krajských ředitelství, městských ředitelství a územních odborů Policie České republiky. Ti při své práci využívají nejen svou vlastní osobní a místní znalost, ale spolupracují i s policisty sloužícími na základních útvarech Policie České republiky.⁵⁷

Bez vzájemné spolupráce všech výše uvedených složek Policie České republiky by byla práce na odhalování a vyšetřování drogové kriminality výrazně ztížena. Jedná se totiž o vysoce sofistikovanou trestnou činnost, která ve své podstatě latentní, tedy skrytá, a probíhá zejména v místech veřejnosti běžně nepřístupných ve snaze tuto v co největší míře utajit. Pachatelé této trestné činnosti jsou si plně vědomi skutečnosti, že se dopouští protiprávního jednání a jejich snahou je tedy učinit vše pro to, aby tato jejich činnost nebyla odhalena. Jelikož se z velké části jedná o trestnou činnost, jejíž páčání není veřejností běžně vidět, tedy trestnou činnost latentní, je na policejních orgánech, aby ji sami aktivně vyhledali a objasnili její podstatu takovým způsobem, aby věcně a místně příslušné státní zastupitelství mohlo k příslušnému soudu podat obžalobu na konkrétní osobu či osoby podezřelé ze spáchání daného trestného činu.

⁵⁵ Policie České republiky: *Národní protidrogová centrála SKPV Policie ČR* [online]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/narodni-protidrogova-centrala-skpvc.aspx>.

⁵⁶ *Drugs & Forensics Bulletin Národní protidrogové centrály*.

⁵⁷ Policie České republiky: *Útvary s územně vymezenou působností* [online]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/utvary-s-uzemne-vymezenou-pusobnosti-794179.aspx>.

Svou nezanedbatelnou roli v uvedené problematice mají i útvary Oddělení tisku a prevence jednotlivých krajských ředitelství Policie České republiky, které se svým zaměřením na preventivní činnost, zejména ve školách, zasazují o povědomí veřejnosti o škodlivých následcích zneužívání drog, a tedy i zmírnění rozsahu páčání této trestné činnosti.⁵⁸

4.3 Vývoj trestné činnosti na úseku boje s výrobou a distribucí drog

Trestná činnost spojená s výrobou a distribucí drog je nejčastěji spojená s trestným činem nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku.⁵⁹ Právní kvalifikace tohoto jednání spočívá již v jakékoliv manipulaci s omamnými a psychotropními látkami a s jedy, tedy jejich výrobě, distribuci, nabídce, zprostředkování, dovozu, vývozu či přechovávání pro jiného. Stejně tak se uvedené ustanovení týká i prekursorů drog, tedy výchozích látek pro jejich výrobu. Trestní sazba stanovená zákonem za takové jednání je v rozmezí od 1 do 5 let, případně zákon umožňuje uložení peněžitého trestu. Kvalifikovaná skutková podstata pak vyžaduje například spáchání skutku ve značném nebo velkém rozsahu, spáchání v recidivě, tedy osobou, který byla za takový čin v posledních třech letech odsouzena nebo potrestána, způsobení újmy na zdraví apod., kdy je v nejvyšší trestní sazbě možno uložení trestu odnětí svobody ve výměře 10 až 18 let. Příprava tohoto trestného činu je trestná.⁶⁰

Dalším trestným činem, spojeným s drogovou kriminalitou, je trestný čin přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu podle § 284 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku.⁶¹ Zde jedná o přechovávání uvedených látek pro vlastní potřebu v množství větším než malém, kdy trestní sazba stanovená zákonem je zde až 1 rok odnětí svobody, zákaz činnosti nebo propadnutí věci. V nejpřísnější sazbě kvalifikované skutkové podstaty se jedná o trest odnětí svobody na 2 – 8 let.⁶² Přechovávání drogy v množství

⁵⁸ Policie České republiky: *Prevence* [online]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/web-prevence.aspx>.

⁵⁹ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

⁶⁰ *ÚZ - Trestní předpisy*.

⁶¹ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

⁶² *ÚZ - Trestní předpisy*.

nedosahujícím množstvím většího než malého je kvalifikováno jako přestupek podle § 39 zákona číslo 167/1998 Sb., o návykových látkách.⁶³

Za spáchání trestného činu nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku podle § 285 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku,⁶⁴ stanovuje uvedený zákon při pěstování rostlin konopí v množství větším než malém, což je více než 5 rostlin obsahujících více než 0,3 % látek ze skupiny tetrahydrokanabinolů v kvetoucím nebo plodonosném vrcholíku rostliny konopí (s výjimkou zrn) včetně listů,⁶⁵ trest odnětí svobody až na 6 měsíců, peněžité trest nebo propadnutí věci. Při pěstování houby nebo jiné rostliny obsahující omamnou nebo psychotropní látku je zákonem stanoven trest odnětí svobody až na 1 rok, peněžité trest nebo propadnutí věci. Kvalifikovaná skutková podstata předpokládá spáchání uvedeného činu ve větším nebo značném rozsahu, kdy maximální možná trest je zde zákonem stanoven v rozmezí 6 měsíců až 5 let odnětí svobody.⁶⁶ Pěstování menšího počtu rostlin je kvalifikováno jako přestupek podle § 39 zákona číslo 167/1998 Sb., o návykových látkách.⁶⁷

Zákonem číslo 40/2009 Sb., trestním zákoníkem, není postihována manipulace pouze s drogami a jejich prekursory, ale i s předměty potřebnými k jejich výrobě. Tato je právně kvalifikována jako trestný čin výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu podle § 286 uvedeného zákona, kdy za jeho spáchání může být pachateli soudem uložen trest odnětí svobody až na 5 let, peněžité trest, zákaz činnosti nebo propadnutí věci. Naplňuje-li jednání pachatele zákonné znaky kvalifikované skutkové podstaty tohoto trestného činu, lze za jeho spáchání uložit trest odnětí svobody na 2 – 10 let.⁶⁸

Dalším trestným činem, majícím souvislost s omamnými a psychotropními látkami, je trestný čin šíření toxikomanie podle § 287 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku.⁶⁹ Tohoto trestného činu se dopustí ten, kdo jiného svádí ke zneužívání návykové látky nebo ten, kdo jiného v tomto podporuje. Za takové jednání je podle uvedeného zákona možno

⁶³ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

⁶⁴ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

⁶⁵ Viz příloha č. 1 a č. 2 k nařízení vlády č. 455/2009 Sb.

⁶⁶ *ÚZ - Trestní předpisy*.

⁶⁷ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

⁶⁸ *ÚZ - Trestní předpisy*.

⁶⁹ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

pachateli uložit trest odnětí svobody ve výměře až na 3 roky nebo zákaz činnosti. Jsou-li splněny zákonné znaky užití přísnější právní kvalifikace takového jednání, lze za toto pachateli uložit trest na 2 až 8 let.⁷⁰

Mezi trestné činy, které se vztahují k nakládání s nelegálními látkami s jejich zneužívání, řadíme i trestný čin výroba a jiné nakládání s látkami s hormonálním účinkem podle § 288 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku.⁷¹ Za spáchání takového trestného činu stanoví zákon pachateli trest odnětí svobody až na 1 rok, v nejpřísnější sazbě kvalifikované skutkové podstaty na 5 až 12 let.⁷² Na nakládání s jakými látkami se toto ustanovení vztahuje a jaké je jejich větší množství, je uvedeno v nařízení vlády číslo 454/2009 Sb.⁷³

Společná a závěrečná ustanovení pro výše uvedené trestné činy jsou uvedena v § 289 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku.⁷⁴

V následující tabulce je uveden přehled počtů případů odhalené trestné činnosti související s výrobou a distribucí drog v České republice za období let 2010 – 2020. Data jsou tříděna podle výše uvedených trestných činů (§ 283 - § 288 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku).⁷⁵

⁷⁰ ÚZ - *Trestní předpisy*.

⁷¹ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

⁷² ÚZ - *Trestní předpisy*.

⁷³ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

⁷⁴ ÚZ - *Trestní předpisy*.

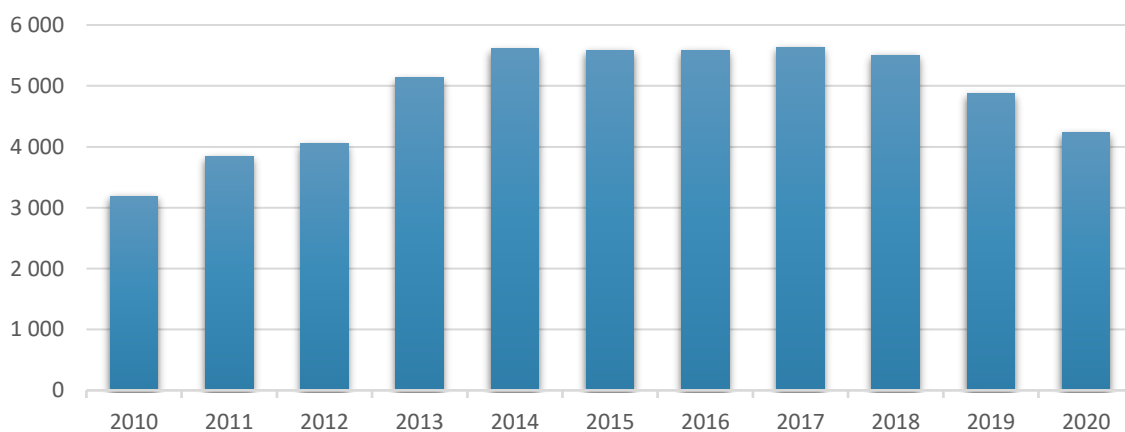
⁷⁵ Tabulky a grafy v této práci jsou vyhotoveny vlastním zpracováním autora práce na základě dat získaných z příslušných zdrojů, jak je u každé tabulky či grafu uvedeno.

Tabulka 1 - Odhalená trestná činnost související s výrobou a distribucí drog v České republice podle jednotlivých trestných činů za období let 2010 - 2020.

ROK	§ 283	§ 284	§ 285	§ 286	§ 287	§ 288	Celkem
2010	2 516	343	145	151	24	13	3 192
2011	3 097	375	168	163	31	8	3 842
2012	3 261	433	193	120	25	18	4 050
2013	3 947	689	225	163	93	16	5 133
2014	4 414	791	204	152	36	10	5 607
2015	4 515	696	160	153	25	37	5 586
2016	4 512	722	159	126	48	19	5 586
2017	4 551	671	167	156	54	40	5 639
2018	4 396	792	129	127	21	40	5 505
2019	3 559	954	148	141	17	56	4 875
2020	3 012	952	135	82	10	41	4 232
Celkem	41 780	7 418	1 833	1 534	384	298	53 247

Zdroj dat: Policie České republiky⁷⁶

Graf 1- Odhalená trestná činnost související s výrobou a distribucí drog v České republice podle jednotlivých trestných činů za období let 2010 - 2020.

Zdroj dat: Policie České republiky⁷⁷

⁷⁶ Policie České republiky: *Statistické přehledy kriminality* [online]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>.

⁷⁷ Policie České republiky: *Statistické přehledy kriminality* [online]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>.

Z dat uvedených výše vyplývá, že počty odhalených případů drogové trestné činnosti vykazují za období let 2010 – 2014 růst. Po stagnaci počtu těchto případů v letech 2014 – 2018 však zaznamenáváme v letech 2019 a 2020 pokles počtu těchto odhalených případů. Tento trend lze v roce 2019, kdy není zaznamenána objektivní příčina tohoto poklesu, vysvětlit nižší úspěšností policejních orgánů při odhalování této trestné činnosti. Míra poklesu objasněnosti v roce 2020 je zčásti dána pokračováním trendu z roku 2019, z části lze hovořit o vlivu dopadů pandemie Covid-19 na práci policejních orgánů z důvodu omezení volného pohybu osob a dalších, vládními nařízeními v dané době platných omezení.⁷⁸ Trestná činnost související s drogovou kriminalitou se tak stává více latentní, více se přesouvá do prostředí skrytých a uzavřených komunit, v němž je obtížnější ji odhalit.

Pro porovnání vývoje trestné činnosti na úseku drogové kriminality je níže uveden přehled odhalených trestných činů podle § 283 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku,⁷⁹ tedy nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy za období let 2010 – 2020 za jednotlivé kraje České republiky. Uvedený trestný čin byl autorem práce pro toto porovnání vybrán, neboť se jedná o v rámci zkoumané problematiky nejčastěji odhalenou trestnou činnost, zahrnující v sobě nejzávažnější delikty spojené s drogovou kriminalitou, a sice kromě distribuce drog i jejich výrobu.

Data uvedená v níže uvedených tabulkách a v grafech jsou tříděna podle jednotlivých krajů České republiky, které jsou pro přehlednost uvedeny těmito označeními:

A – hlavní město Praha

S – Středočeský kraj

C – Jihočeský kraj

P – Plzeňský kraj

K – Karlovarský kraj

U – Ústecký kraj

L – Liberecký kraj

H – Královéhradecký kraj

E – Pardubický kraj

⁷⁸ *Vláda České republiky: Nouzový stav a mimořádná opatření* [online]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/nouzovy-stav-a-mimoradna-opatreni-_-co-aktualne-plati-180234/#nouzovy_stav.

⁷⁹ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

J – kraj Vysočina

B – Jihomoravský kraj

M – Olomoucký kraj

T – Moravskoslezský kraj

Z – Zlínský kraj

ČR – Česká republika.

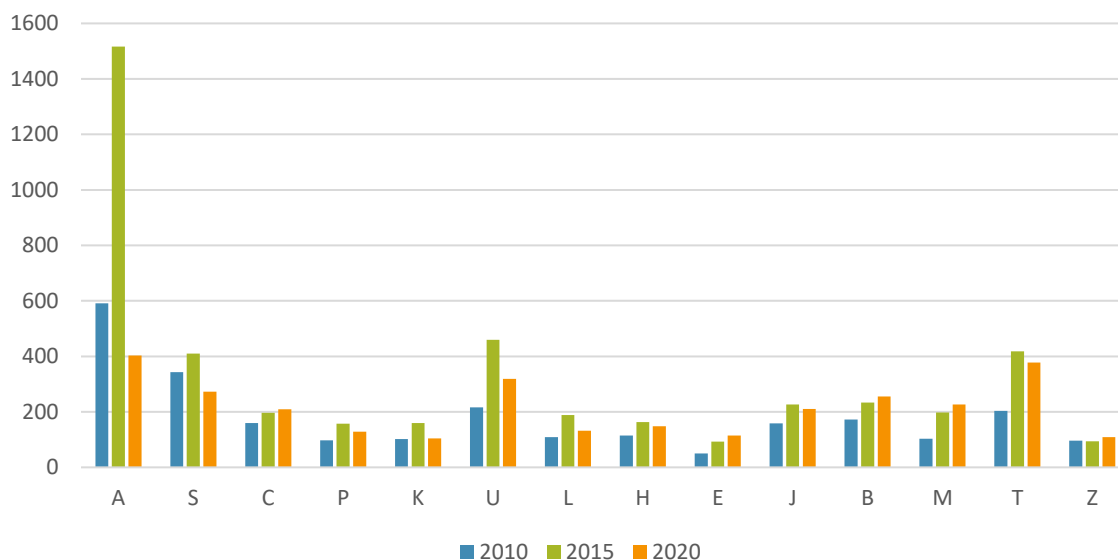
Tabulka 2 - Počty odhalených trestných činů podle § 283 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku, v letech 2010 - 2020 v jednotlivých krajích České republiky

rok/kraj	A	S	C	P	K	U	L	H	E	J	B	M	T	Z	ČR
2010	591	343	160	97	102	216	109	115	50	159	172	103	203	96	2 516
2011	788	392	184	124	138	220	125	131	91	286	147	109	247	115	3 097
2012	918	521	188	125	119	245	116	115	84	165	172	139	272	82	3 261
2013	1 266	458	189	155	142	298	158	125	135	218	286	172	262	83	3 947
2014	1 445	468	196	158	131	413	162	162	97	227	267	217	382	89	4 414
2015	1 516	410	197	157	160	460	189	163	93	227	233	198	418	94	4 515
2016	1 383	455	169	150	128	411	145	197	338	211	232	179	417	97	4 512
2017	1 207	426	148	203	138	404	139	197	419	228	252	228	429	133	4 551
2018	1 071	358	190	200	132	431	118	196	437	251	229	206	434	143	4 396
2019	507	380	213	184	173	392	131	202	120	259	248	225	415	110	3 559
2020	403	273	209	129	104	319	132	148	115	211	255	227	378	109	3 012
Celkem	11 095	4 484	2 043	1 682	1 467	3 809	1 524	1 751	1 979	2 442	2 493	2 003	3 857	1 151	41 780

Zdroj dat: Policie České republiky⁸⁰

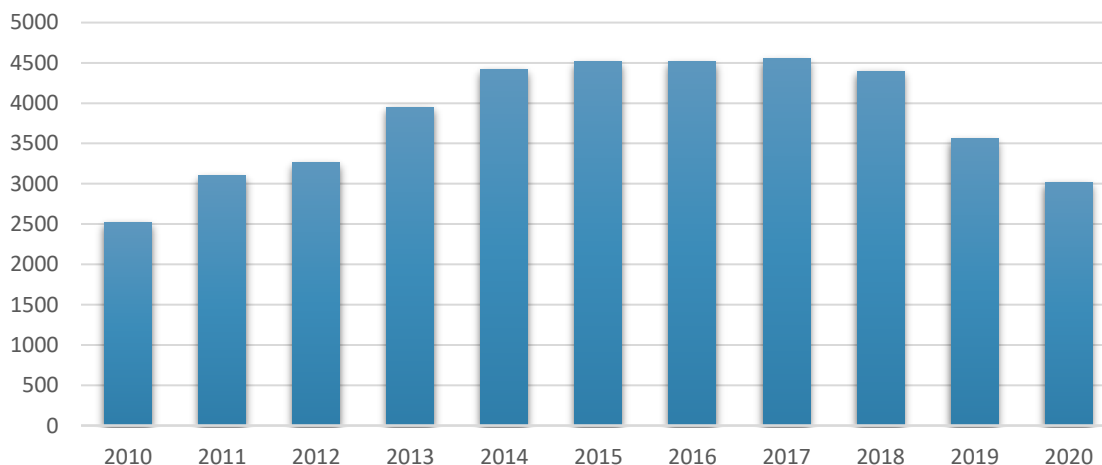
⁸⁰ Policie České republiky: *Statistické přehledy kriminality* [online]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>.

Graf 2 - Počty odhalených trestných činů podle § 283 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku, v letech 2010, 2015, 2020 v jednotlivých krajích České republiky

Zdroj dat: Policie České republiky⁸¹

Graf 3 - Počty odhalených trestných činů podle § 283 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku, v České republice

Zdroj dat: Policie České republiky⁸²

⁸¹ Policie České republiky: Statistické přehledy kriminality [online]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>.

⁸² Policie České republiky: Statistické přehledy kriminality [online]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>.

Z dat uvedených v tabulkách č. 1 a 2 je patrné, že nárůst či úbytek počtu Policií České republiky odhalených trestných činů souvisejících s drogou kriminalitou, tedy trestných činů podle § 283 - § 288 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku, je v jednotlivých letech obdobný jako nárůst či úbytek počtu Policií České republiky odhalených trestných činů nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku. Toto poukazuje na skutečnost, že uvedený trestný čin (§ 283 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku) je ve zkoumané problematice stěžejním, ve statistikách dominujícím. V roce 2010 bylo, z celkového počtu 3 192 případů Policií České republiky odhalených trestných činů podle § 283 - § 288 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku, odhaleno 2 516 případů spáchání trestného činu podle § 283 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku, což činí 78,8 %. V roce 2015 byl tento podíl 80,8 %, v roce 2020 pak 71,2 %. Uvedené tedy potvrzuje skutečnost, že ze zkoumaných trestných činů je Policií České republiky dominantně odhalována trestná činnost přímo související s výrobou a distribucí drog.

V jednotlivých krajích České republiky není nárůst či pokles odhalených trestných činů souvisejících s výrobou a distribucí drog, tedy těch, jež jsou právně kvalifikovány podle § 283 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku, totožný. V období let 2010 – 2015 sledujeme ve všech krajích nárůst počtu těchto případů. Od roku 2015 do roku 2020 je však situace v krajích již rozdílná, kdy v 9 krajích pozorujeme pokles těchto případů, v 5 krajích naopak jejich nárůst. V absolutních číslech je nejvíce těchto skutků zaznamenáno v Praze, a to v celém sledovaném období. Nejméně skutků je oproti tomu zaznamenáváno v různých letech postupně ve více krajích.

Pro možnost objektivního porovnání počtu těchto případů v jednotlivých krajích je níže uvedena tabulka středního stavu obyvatel v jednotlivých krajích České republiky, tedy počtu obyvatel vždy k 1. 7. daného roku (jedná se o počet obyvatel s trvalým nebo dlouhodobým pobytem k 1. 7. daného roku). Tato data byla autorem práce následně porovnána s celkovými počty odhalených případů výroby a distribuce v krajích a byl proveden jejich přepočítání, čímž bylo zjištěno na jaký počet obyvatel daného kraje připadá 1 zjištěný trestný čin výroby a distribuce drog podle § 283 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku, neboť tímto je dána vyšší vypovídací hodnota uvedených dat.

Tabulka 3 - Střední stav obyvatel v České republice a jejích krajích

rok/kraj	2010	2011	2012	2013	2014
A	1 251 726	1 237 943	1 243 695	1 244 762	1 251 075
S	1 257 194	1 273 094	1 285 945	1 297 209	1 309 139
C	637 910	635 907	636 381	636 443	636 911
P	572 023	571 497	572 016	572 882	573 993
K	307 619	303 519	302 484	300 999	299 880
U	835 796	828 595	827 317	825 842	824 789
L	439 483	438 132	438 593	438 473	438 813
H	554 296	554 050	553 290	552 053	551 730
E	516 776	516 260	516 409	515 781	516 109
J	514 800	511 972	511 627	510 522	510 006
B	1 152 765	1 164 633	1 167 142	1 168 577	1 170 678
M	641 661	638 848	637 837	636 659	636 109
T	1 244 739	1 232 626	1 228 251	1 223 923	1 219 722
Z	590 459	589 596	588 299	586 594	585 829
ČR	10 517 247	10 496 672	10 509 286	10 510 719	10 524 783

rok/kraj	2015	2016	2017	2018	2019
A	1 262 507	1 272 732	1 286 554	1 301 135	1 315 311
S	1 320 721	1 333 249	1 345 764	1 360 998	1 377 505
C	637 292	638 307	639 180	640 909	643 145
P	575 665	577 638	579 228	582 601	587 531
K	298 506	297 317	296 106	295 285	294 807
U	823 381	822 300	820 937	820 580	820 537
L	439 152	440 179	440 934	441 608	442 947
H	551 270	551 177	550 848	550 688	551 208
E	516 247	516 553	517 243	519 125	521 146
J	509 507	509 187	508 664	509 019	509 370
B	1 173 563	1 176 972	1 180 477	1 184 729	1 189 530
M	635 094	634 081	633 133	632 547	632 141
T	1 215 209	1 211 437	1 207 419	1 204 346	1 201 436
Z	584 828	584 155	583 039	582 860	582 710
ČR	10 542 942	10 565 284	10 589 526	10 626 430	10 669 324

Zdroj dat: Český statistický úřad⁸³

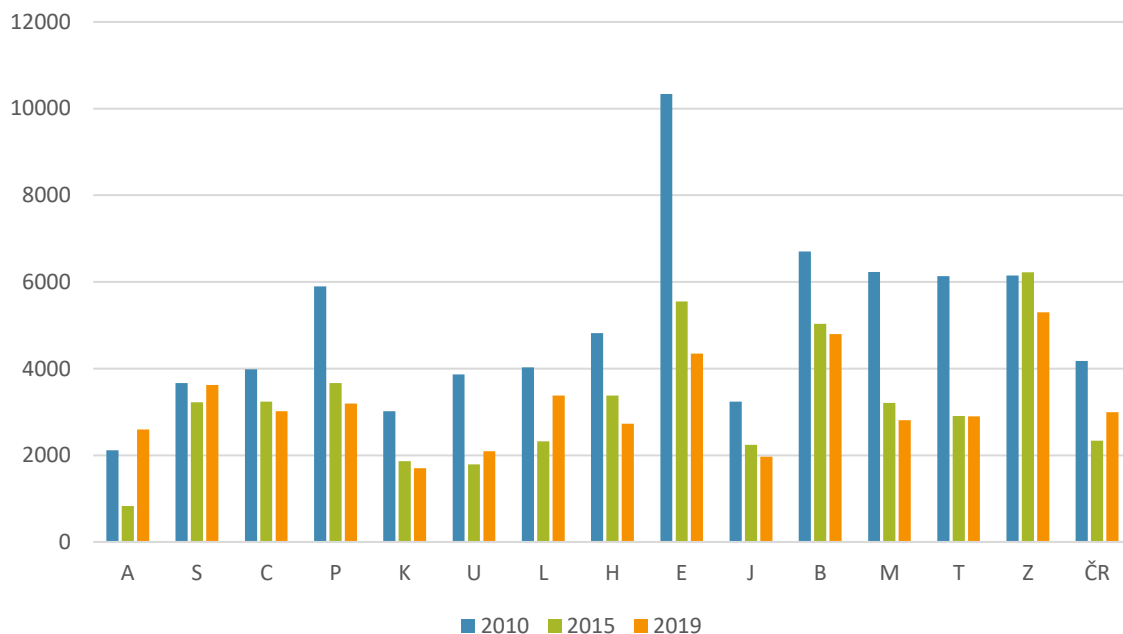
⁸³ Český statistický úřad: Pohyb obyvatelstva [online]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=DEM05&z=T&f=TABULKA&skupId=546&katalog=30845&pvo=DEM05&str=v94>.

Tabulka 4 - Počet případů odhalených trestných činů výroby a distribuce drog (§ 283 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku) v jednotlivých krajích České republiky (počet obyvatel na 1 skutek)

Kraj / rok	A	S	C	P	K	U	L	H	E	J	B	M	T	Z	ČR
2010	2 118	3 665	3 987	5 897	3 016	3 869	4 032	4 820	10 336	3 238	6 702	6 230	6 132	6 151	4 180
2011	1 571	3 248	3 456	4 609	2 199	3 766	3 505	4 229	5 673	1 790	7 923	5 861	4 990	5 127	3 389
2012	1 355	2 468	3 385	4 576	2 542	3 377	3 781	4 811	6 148	3 101	6 786	4 589	4 516	7 174	3 223
2013	983	2 832	3 367	3 696	2 120	2 771	2 775	4 416	3 821	2 342	4 086	3 702	4 671	7 067	2 663
2014	866	2 797	3 250	3 633	2 289	1 997	2 709	3 406	5 321	2 247	4 385	2 931	3 193	6 582	2 384
2015	833	3 221	3 235	3 667	1 866	1 790	2 324	3 382	5 551	2 245	5 037	3 208	2 907	6 222	2 335
2016	920	2 930	3 777	3 851	2 323	2 001	3 036	2 798	1 528	2 413	5 073	3 542	2 905	6 022	2 342
2017	1 066	3 159	4 319	2 853	2 146	2 032	3 172	2 796	1 234	2 231	4 684	2 777	2 814	4 384	2 327
2018	1 215	3 802	3 373	2 913	2 237	1 904	3 742	2 810	1 188	2 028	5 173	3 071	2 775	4 076	2 417
2019	2 594	3 625	3 019	3 193	1 704	2 093	3 381	2 729	4 343	1 967	4 796	2 810	2 895	5 297	2 998

Zdroj dat: vlastní zpracování na základě dat uvedených v tabulkách č. 2 a 3

Graf 4 - Počet případů odhalených trestných činů výroby a distribuce drog (§ 283 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku) v letech 2010, 2015 a 2019 v jednotlivých krajích České republiky (počet obyvatel na 1 skutek)

Zdroj dat: vlastní zpracování na základě dat uvedených v tabulkách č. 2 a 3

Jak je patrné z dat uvedených v tabulce číslo 4 a grafu číslo 4, nejvyšší nápad trestné činnosti výroby a distribuce drog, právně kvalifikované podle § 283 trestního zákoníku, přepočtený na počet obyvatel, již plně nekoresponduje s celkovými počty těchto odhalených trestných činů. V roce 2010 bylo uvedených skutků nejvíce odhaleno v Praze, a zároveň zde bylo zde i nejméně trvale žijících obyvatel na jeden takto zjištěný skutek. Uvedená trestná činnost tak byla v Praze ze všech krajů České republiky nejzávažnější. V polovině sledovaného období, v roce 2015, byla jako nejzávažnější zjištěna situace opět v hlavním městě Praze. Na konci sledovaného období, v roce 2019, byl nejméně pro bezpečnostní situaci daného regionu příznivý poměr počtu zjištěných skutků výroby a distribuce drog na jednoho obyvatele trvale žijícího v kraji, zjištěn v kraji Karlovarském, kde na 294 807 obyvatel připadá 173 těchto skutků, což je 1 skutek na 1 704 obyvatel kraje. V Praze činil tento poměr v roce 2019 celkem 2 594 obyvatel na 1 skutek. Proti tomu ve Zlínském kraji bylo v roce 2019 zaznamenáno 5 297 obyvatel na 1 tento skutek. Za celé sledované období, jak je patrné z výše uvedeného, je tento poměr, s výjimkou let 2018 a 2019, nejnižší v Praze, tedy zde připadá nejméně trvale žijících obyvatel na jeden skutek. V roce 2018 byl tento

poměr nejnižší v Pardubickém kraji, v roce 2019 v Karlovarském kraji. Nejvyšší poměr počtu v kraji trvale žijících obyvatel na jeden tento skutek byl zjištěn ve sledovaném období ve více krajích, v roce 2010 v Pardubickém kraji, v roce 2011 v Olomouckém kraji, v letech 2012, 2017 a 2018 v Jihomoravském kraji a v letech 2013 – 2016 a 2019 ve Zlínském kraji.

Spolu s odhalováním trestné činnosti výrobců a distributorů drog je zájmem orgánů činných v trestním řízení zajišťování výnosů z trestné činnosti a nástrojů trestné činnosti. Do tohoto spadá i zajišťování drog pachatelům, kdy soudem je následně, při rozhodování ve věci samé, rozhodnuto o uložení trestu propadnutí věci (§ 52 odst. 1 písm. f) zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku), nebo v případě, kdy nedojde k potrestání konkrétní osoby, vysloví soud, že se taková věc zabírá (§ 101 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku). Vzhledem ke skutečnosti, že omamné a psychotropní látky jsou látkami, které mohou ohrozit bezpečnost lidí nebo majetku, může předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce rozhodnout, za dodržení podmínek stanovených v § 81b zákona číslo 141/1961 Sb., trestního řádu,⁸⁴ o zničení takové věci.

Níže je uveden přehled množství drog zajištěných při odhalování trestné činnosti orgány Policie České republiky a Celní správy v období let 2010 – 2019. Jedná se o vybrané, nejčastější druhy drog.

⁸⁴ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

Tabulka 5 – Drogy zajištěné orgány Policie České republiky a Celní správy v období let 2010 - 2019

rok/droga	Cannabis - rostliny (ks)	Cannabis (g)	Hašiš (g)	Metamfetamin (g)	Extáze (tbl)
2010	64 904	277 988	9 354	21 301	865
2011	62 817	440 780	2 431	18 476	13 000
2012	90 091	563 335	20 532	31 900	1 782
2013	73 639	735 362	1 321	69 137	5 061
2014	77 685	569 564	14 852	50 238	1 338
2015	30 770	655 055	7 558	107 363	3 110
2016	57 660	722 107	6 566	90 718	47 256
2017	54 392	1 094 601	9 126	93 256	15 279
2018	28 334	948 015	2 916	106 155	32 591
2019	26 925	546 339	1 650	27 576	74 832
Celkem	567 217	6 553 146	76 306	616 120	195 114

rok/droga	Heroin (g)	Kokain (g)	Pěstírna	Varna
2010	30 453	14 162	145	307
2011	4 730	16 071	165	338
2012	7 576	8 050	199	235
2013	5 045	35 788	276	261
2014	156 810	5 406	301	272
2015	1 585	120 386	220	263
2016	19 334	39 367	299	261
2017	19 084	27 376	305	264
2018	1 340	24 189	202	240
2019	8 838	187 102	258	234
Celkem	254 795	477 897	2 370	2 675

Zdroj dat: Výroční zprávy Národní protidrogová centrály SKPV Policie ČR⁸⁵

Omamné a psychotropní látky, které jsou policejními orgány zajištěny pachatelům trestné činnosti, jsou komoditami, jež není možno legálně dále využít a získat tak jejich

⁸⁵ Policie České republiky: Výroční zprávy Národní protidrogové centrály SKPV [online]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>.

prodejem ekonomický prospěch, a to ani v případě, že dojde k jejich propadnutí ve prospěch státu. Jedná se o látky, které naopak s sebou pro stát přinášejí další náklady spojené s jejich likvidací. Pro pachatele této trestné činnosti však zajištění těchto látek policejními orgány znamená významné odčerpání jejich výnosů. Zajištění drog pachatelům trestné činnosti má ale pro společnost i další význam, neboť z trhu je takto odčerpáno určité množství drog, které by se jinak dostaly k jejich uživatelům.

V níže uvedené tabulce jsou uvedeny množství a hodnoty ceny vybraných omamných a psychotropních látek, zajištěných orgány Policie České republiky a Celní správy v roce 2019.

Tabulka 6 – Množství a hodnota vybraných druhů drog, zajištěných v roce 2019.

Droga	Zajištěné množství (g)	Hodnota	Poznámka
Cannabis (g)	546 339	98 341 020 Kč	180 Kč/g
Cannabis (rostliny)	26 925	484 650 000 Kč	*
Hašiš (g)	1 650	330 000 Kč	200 Kč/g
Metamfetamin (g)	27 576	32 815 440 Kč	1 190 Kč/g
Extáze (tbl)	74 832	14 218 080 Kč	190 Kč/tbl
Kokain (g)	187 102	374 204 000 Kč	2 000 Kč/g
Heroin (g)	8 838	8 838 000 Kč	1 000 Kč/g
Celkem	x	1 013 396 540 Kč	x

* Přepočteno na sušinu (1 rostlina - 100 g sušiny), 180 Kč/g sušiny
Zdroj dat: Výroční zpráva Policie ČR Národní protidrogové centrály SKPV za rok 2019⁸⁶

Jedním z cílů trestního řízení, a tím i konání Policie České republiky, je nejen odhalení trestné činnosti spojené s výrobou a distribucí drog, případně jiným nedovoleným nakládáním s nimi, ale i zadokumentování celé trestné činnosti pachatelů tak, aby mohlo dojít k jejich odsouzení.

⁸⁶ Policie České republiky: Výroční zpráva Národní protidrogové centrály SKPV [online]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>.

Tabulka 7 - Počet osob odsouzených za spáchání trestného činu podle § 283 trestního zákoníku podle sídla krajského soudu

rok/soud	A (M)	A (K)	C	P	U	H	B	T	Celkem
2010	129	68	89	100	98	88	106	177	855
2011	169	225	113	116	178	136	165	243	1 345
2012	224	254	135	134	229	162	207	234	1 579
2013	285	283	175	188	249	220	249	287	1 936
2014	274	249	154	180	258	226	296	306	1 943
2015	300	265	182	162	311	213	290	363	2 086
2016	325	268	104	225	410	222	278	383	2 215
2017	269	263	107	190	407	257	340	405	2 238
2018	270	225	118	234	370	266	339	457	2 279
2019	401	275	159	195	399	276	311	441	2 457
Celkem	2 646	2 375	1 336	1 724	2 909	2 066	2 581	3 296	18 933

Zdroj dat: Ministerstvo spravedlnosti⁸⁷

Legenda:

A (M) – Městský soud v Praze

A (K) – Krajský soud v Praze

C – Krajský soud v Českých Budějovicích

P – Krajský soud v Plzni

U – Krajský soud v Ústí nad Labem

H – Krajský soud v Hradci Králové

B – Krajský soud v Brně

T – Krajský soud v Ostravě

⁸⁷ Viz příloha č. 1.

Tabulka 8 - Počet osob odsouzených za spáchání trestného činu podle § 283 trestního zákoníku podle jejich státní příslušnosti

státní příslušnost / rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Celkem
Česká republika	777	1 215	1 392	1 695	1 679	1 777	1 949	1 993	2 044	2 131	16 652
Vietnamská soc. rep.	51	65	93	153	157	189	116	106	82	73	1 085
Slovenská republika	4	15	21	26	23	32	36	35	37	42	271
Nigerijská fed. republika	3	13	13	8	13	15	22	22	26	101	236
Polská republika	0	2	8	9	9	11	6	19	22	16	102
Ukrajina	2	5	7	1	8	11	12	12	8	9	75
Srbská republika	5	1	1	2	5	3	3	8	7	16	51
Bulharská republika	2	1	2	4	1	4	16	7	5	3	45
Republika Makedonie	2	1	5	5	1	6	8	1	4	5	38
Spolková rep. Německo	0	0	3	4	7	5	2	2	5	7	35
Rakouská republika	3	1	0	0	2	1	3	2	2	8	22
Ostatní	6	26	34	29	38	32	42	31	37	46	321
Celkem	855	1 345	1 579	1 936	1 943	2 086	2 215	2 238	2 279	2 457	18 933

Zdroj dat: Ministerstvo spravedlnosti⁸⁸

⁸⁸ Viz příloha č. 1.

V případě, že je soudem pachateli uložen nepodmíněný trest odnětí svobody, je tento vykonáván v jedné z věznic Vězeňské služby České republiky. Níže je uveden přehled počtu osob, umístěných ve věznicích v České republice za spáchání některého z trestných činů podle § 283, § 284, § 286, § 287, § 274 a § 360 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku.⁸⁹ Bližší popis těchto trestných činů je uveden v kapitolách 4.1 a 4.3 této práce.

Tabulka 9 - Počty osob umístěných v České republice ve věznicích za spáchání trestného činu souvisejícího se výrobou či distribucí drog a požitím omamných látek (k 31. 12. příslušného roku)

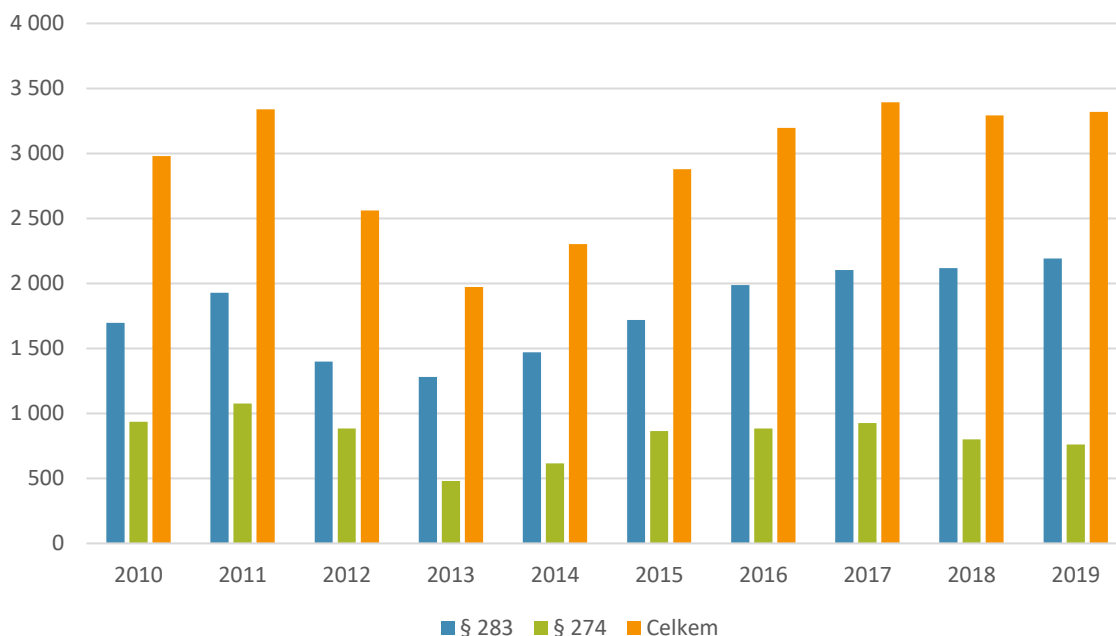
Rok	§ 283	§ 284	§ 286	§ 287	§ 274	§ 360	Celkem
2010	1 696	143	145	32	936	27	2 979
2011	1 929	126	155	26	1 077	27	3 340
2012	1 399	120	112	14	883	33	2 561
2013	1 281	98	78	8	480	27	1 972
2014	1 470	118	76	6	615	18	2 303
2015	1 719	166	97	9	864	23	2 878
2016	1 987	189	99	9	885	28	3 197
2017	2 104	192	129	6	927	34	3 392
2018	2 118	209	125	8	800	33	3 293
2019	2 192	210	111	13	760	34	3 320

Zdroj dat: Statistické ročenky Vězeňská služba České republiky⁹⁰

⁸⁹ ÚZ - Trestní předpisy.

⁹⁰ Vězeňská služba České republiky: Statistické ročenky Vězeňské služby [online]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/informacni-servis/statistiky/statisticke-rocenky-vezenske-sluzby/>.

Graf 5 - Počty osob umístěných v České republice ve věznicích za spáchání trestného činu souvisejícího se výrobou či distribucí drog a požitím omamných látek (k 31. 12. příslušného roku)

Zdroj dat: Statistické ročenky vězeňská služba České republiky⁹¹

Z výše uvedených dat je patrné, že vývoj počtu osob odsouzených za spáchání některého z drogových trestných činů, zejména tedy trestného činu podle § 283 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku⁹² a umístěných ve věznicích v České republice kopíruje vývoj počtu těchto odhalených trestných činů, který je uveden v tabulce č. 1 a 2 této práce. Sledujeme zde však časový posun, kdy počty těchto odhalených trestných činů vykazovaly v letech 2010 – 2014 nárůst, následně v období let 2014 – 2018 jejich počet stagnoval a v letech 2018 – 2020 sledujeme pokles počtu těchto odhalených případů. U počtů osob odsouzených za spáchání uvedeného činu a následně umístěných ve věznicích v České republice sledujeme nárůst případů v letech 2010 – 2011, poté od roku 2011 – 2013 pokles počtu těchto případů, kdy k jejich opětovnému nárůstu došlo v letech 2013 – 2017. Od roku 2017 do roku 2019 je možno sledovat stagnaci počtu osob odsouzených za uvedený skutek. Posun v těchto údajích je tedy tříletý. Z toho lze usuzovat na dobu trvání od počátku trestního řízení, tedy od prvotního odhalení skutku policejními orgány a tím i jeho zanesení do statistik

⁹¹ Vězeňská služba České republiky: Statistické ročenky Vězeňské služby [online]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/informacni-servis/statistiky/statisticke-rocenky-vezenske-sluzby/>.

⁹² Zákony pro lidi [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

vedených Policií České republiky, až po umístění pachatele, odsouzeného za tento skutek, do věznice. Porovnání počtů odhalených případů výroby a distribuce drog s počty osob za spáchání této trestné činnosti odsouzených a počty osob za spáchání této trestné činnosti umístěných k výkonu trestu odnětí svobody ve věznicích v České republice je uvedeno v následující tabulce. Data jsou zpracována ve vztahu k trestnému činu podle § 283 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku⁹³, jelikož se jedná o trestný čin objevující se ve statistikách, co se týče zkoumané problematiky, nejčastěji a v nejvyšší míře.

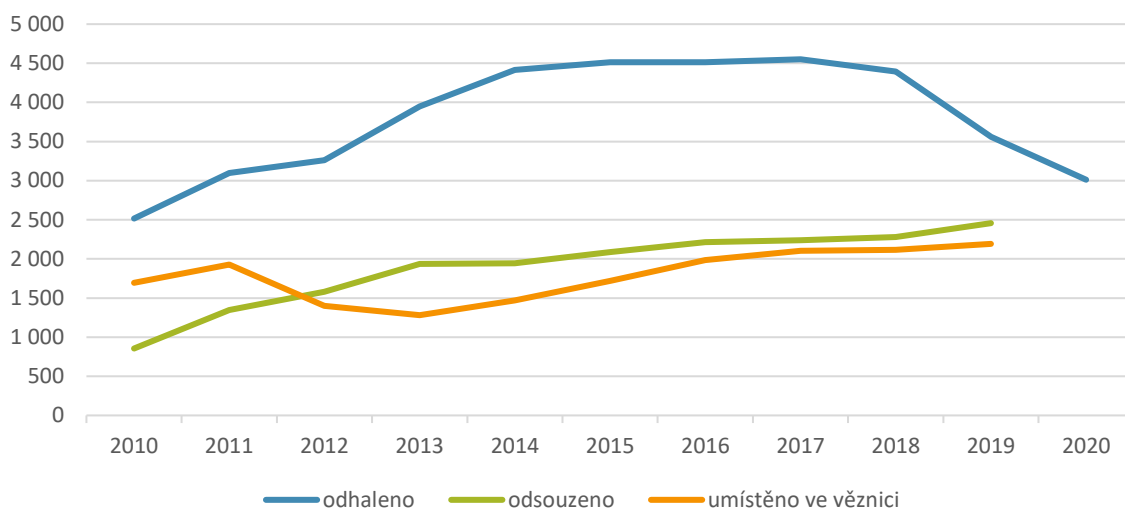
Tabulka 10 - Porovnání počtu odhalených trestných činů výroby a distribuce drog a počtu osob, které byly za uvedené jednání odsouzeny a umístěny ve věznicích (§ 283 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku)

Rok	odhaleno	odsouzeno	umístěno ve věznicích
2010	2 516	855	1 696
2011	3 097	1 345	1 929
2012	3 261	1 579	1 399
2013	3 947	1 936	1 281
2014	4 414	1 943	1 470
2015	4 515	2 086	1 719
2016	4 512	2 215	1 987
2017	4 551	2 238	2 104
2018	4 396	2 279	2 118
2019	3 559	2 457	2 192
2020	3 012	x	x
Celkem	41 780	18 933	17 895

Zdroj dat: vlastní zpracování na základě dat uvedených v tabulkách č. 1, 7 a 9

⁹³ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

Graf 6 - Porovnání počtu odhalených trestných činů výroby a distribuce drog a počtu osob, které byly za uvedené jednání odsouzeny a umístěny ve věznici (§ 283 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku)

Zdroj dat: vlastní zpracování na základě dat uvedených v tabulkách č. 1, 7 a 9

Počty osob umístěných za spáchání trestné činnosti související s výrobou a distribucí drog ve věznicích v České republice v jednotlivých letech jsou vykázaním početních stavů těchto osob ve věznicích vždy k 31. 12. příslušného roku. Tresty, které jsou pachatelům za spáchání těchto skutků udělovány soudem, bývají zpravidla víceleté, a tak se jednotlivé osoby v této statistice objevují vícekrát, v závislosti na délce jim uloženého trestu odnětí svobody. I přes tento fakt, jak je patrné z výše uvedeného grafu, je počet osob odsouzených za spáchání předmětného trestného činu, tedy trestného činu podle § 283 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku,⁹⁴ vyšší než počty osob umístěných, po pravomocném odsouzení, za spáchání tohoto trestného činu ve věznicích. Tento fakt poukazuje na skutečnost, že i v případě výroby a distribuce drog jsou ze strany soudů využívány i jiné tresty, kdy zákon číslo 40/2009 Sb., trestní zákoník, umožňuje uložení podmíněně odloženého trestu odnětí svobody, peněžitého trestu, případně jiných alternativních trestů.

Počty odhalených trestných činů výroby a distribuce drog vykazují ke konci sledovaného období klesající tendenci. Tento trend však není patrný u počtu osob za uvedený skutek odsouzených, což lze přisuzovat vyšší náročnosti na vyšetřování této trestné činnosti a, v některých případech, i delšímu řízení před soudem. Lze tedy důvodně předpokládat, že

⁹⁴ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

v následujících letech dojde i u počtu osob odsouzených za výrobu a distribuci drog k poklesu.

Rozdělení pachatelů trestné činnosti výroby a distribuce drog, tedy osob odsouzených za spáchání trestného činu podle § 283 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku,⁹⁵ podle jejich státní příslušnosti je uvedeno v tabulce číslo 8. Ze zde uvedených dat je patrné, že nejvíce pachatelů je české státní příslušnosti. Nezanedbatelný podíl na páchání této trestné činnosti v České republice však mají i osoby mající státní příslušnost mimo Českou republiku, kdy se jedná zejména o státní příslušníky Vietnamské socialistické republiky, Slovenské republiky, Nigerijské federativní republiky, Polské republiky, Ukrajiny a dalších zemí. Zde je třeba zmínit státní příslušníky Nigerijské federativní republiky, kteří byli ve zkoumaném období let 2010 – 2019 za spáchání uvedené trestné činnosti všichni odsouzeni výhradně Městským soudem v Praze, vyjma roku 2010, v němž byli někteří z nich odsouzeni i Krajským soudem v Brně a Krajským soudem v Ostravě. Státní příslušníci ostatních v tabulce číslo 8 uvedených zemí byli za spáchání uvedené trestné činnosti odsouzeni soudy v rámci celé České republiky (v závislosti na četnosti a počtu případů v jednotlivých letech).

Výroba a distribuce drog, v jakémkoliv jejich množství, je vždy právně kvalifikována jako trestný čin podle § 283 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku.⁹⁶ Protiprávní delikty související s držením omamných a psychotropních látek mohou být, v zákonem daných případech, právně kvalifikovány jako přestupky. Jedná se o ty případy, kdy osoba má u sebe návykovou látku, jejíž množství nedosahuje množství většího než malého (podle stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu České republiky ze dne 13. 3. 2014 pod sp. zn. Tpjn 301/2013).⁹⁷ V těchto případech se jedná o přestupek podle § 39 odst. 2 písm. a) zákona číslo 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů (do 30. 5. 2017 přestupek podle § 30 odst. 1 písm. j) zákona číslo 200/1990 Sb., o přestupcích; od 31. 5. 2017 do 30. 6. 2017 přestupek podle § 30 odst. 1 písm. c) zákona číslo 200/1990 Sb., o přestupcích).⁹⁸ Počty pachatelů přestupků projednaných policejními orgány za

⁹⁵ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

⁹⁶ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

⁹⁷ *Nejvyšší soud - Rozšířené vyhledávání* [online]. Dostupné z: https://nsoud.cz/Judikatura/ns_web.nsf/WebSpreadSearch.

⁹⁸ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

spáchání přestupku spočívajícího v držení drog pro vlastní potřebu jsou sledovány od roku 2015, jejich počty jsou uvedeny v následující tabulce. U marihuany se jedná se o součet případů držení a pěstování rostlin konopí a držení sušiny marihuany.

Tabulka 11 - Počty pachatelů přestupků v souvislosti s OPL zjištěných Policií ČR v letech 2015 - 2019

rok / droga	marihuana	pervitin	extáze	ostatní	celkem
2015	3 804	839	29	647	5 319
2016	4 296	946	78	363	5 683
2017	4 561	1 178	81	809	6 629
2018	5 489	1 241	98	852	7 680
2019	4 743	1 125	66	449	6 383

Zdroj dat: Výroční zprávy Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti⁹⁹

4.4 Využívání prostředků podle trestního řádu na úseku boje s výrobou a distribucí drog

Orgány činné v trestním řízení, zejména pak policejní orgány, využívají při odhalování a vyšetřování trestné činnosti na úseku drogové kriminality i prostředky dané zákonem číslo 141/1961 Sb., trestním řádem.¹⁰⁰ Výčet těchto prostředků je uveden v části 3.2.2 této práce. Vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o prostředky, jejichž povolování a využívání je prováděno v souladu s příslušnými ustanoveními zákona číslo 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti,¹⁰¹ případně dalšími souvisejícími předpisy, není možno z jednotlivých trestních spisů zjistit informace zda-li a v jakém rozsahu byly tyto prostředky vyžádány a využity.

Autorem práce tedy byl učiněn dotaz na Ministerstvo spravedlnosti České republiky, jako ústřední orgán státní správy, pod nějž spadá soustava soudů v České republice. Předmětem dotazu byla žádost o *sdělení počtu podaných žádostí policejních orgánů*

⁹⁹ Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti: Výroční zprávy [online]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocní-zpravy/>.

¹⁰⁰ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

¹⁰¹ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

(státních zastupitelství) o povolení odposlechů (§ 88 tr.ř.), domovních prohlídek a prohlídek jiných prostor a pozemků (§ 82 a násl. tr.ř.) v souvislosti s drogovou kriminalitou (zejména § 283 tr.z.) za období let 2010 - 2020. Vzhledem ke skutečnosti, že výše uvedené je možno využívat až poté, co policejní orgán obdrží příslušné rozhodnutí soudu, který v tomto povoluje využití výše uvedených prostředků a stanoví rozsah v jakém je toto povolení uděleno, je pro zpětné vyhodnocování četnosti a účelnosti těchto povolení vhodné, podle názoru autora práce, vést anonymizovanou statistiku těchto povolení. Vedení takové statistiky policejními orgány, případně státním zastupitelstvím, by bylo neúčelné, neboť policejní orgán, případně státní zástupce, může o povolení takového postupu požádat, avšak povolení mu nemusí být soudem uděleno.

Na výše uvedenou žádost, učiněnou ve smyslu zákona číslo 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím,¹⁰² obdržel autor práce od Mgr. Martiny Staškové z oddělení styku z veřejností sekce státního tajemníka Ministerstva spravedlnosti České republiky odpověď ve znění: „*Informace o žádostech policejních orgánů o povolení odposlechů, domovních prohlídek a prohlídek jiných prostor a pozemků Ministerstvo spravedlnosti statisticky nesleduje, a proto Vám je nelze poskytnout.*“¹⁰³

Skutečnost, že neexistuje statistika, která by z pozice Ministerstva spravedlnosti České republiky sledovala četnost podaných žádostí policejních orgánů a státních zastupitelství o povolení využití postupu podle § 82 a násl., § 83a a násl. a § 88 zákona číslo 141/1961 Sb., trestního řádu,¹⁰⁴ a tedy ani vydaných rozhodnutí soudů, která by uvedený postup povolovala, neumožňuje objektivní vyhodnocení využívání těchto prostředků policejními orgány. Využívání těchto prostředků policejními orgány je pak prováděno v souladu s příslušnými ustanoveními zákona číslo 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti,¹⁰⁵ a tedy podléhají příslušnému stupni utajení podle tohoto zákona.

K výše uvedenému je však nutno podotknout, že trestná činnost na úseku drogové kriminality je podle názoru autora práce trestnou činností vysoce sofistikovanou, páchanou skrytě a s plným vědomím pachatelů a nelegálnosti jejich jednání. Uvedené plně odůvodňuje využívání veškerých zákonem daných možností k odhalování a vyšetřování této trestné

¹⁰² *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

¹⁰³ Viz příloha č. 2.

¹⁰⁴ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

¹⁰⁵ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

činnosti, která má celospolečenský dopad. Jedná se zde nejen o dopady na zdraví uživatelů návykových látek, čímž je myšleno zdraví fyzické, ale i psychické, neboť i v případě, kdy uživatel návykových látek dokáže s jejich konzumací skončit, mohou se u něj dlouho poté objevovat psychické obtíže. Po psychické stránce strádá i nejbližší rodina a okolí uživatelů návykových látek. V další rovině je to dopad na společnost ve formě nárůstu zejména majetkové kriminality, kdy uživatelé drog si na jejich nákup shánějí finanční prostředky nezřídky kdy krádežemi.

Při absenci objektivních dat o využívání prostředků podle trestního řádu, zejména tedy odposlechů, domovních prohlídek a prohlídek jiných prostor a pozemků, kdy tato data nejsou, jak je již výše uvedeno, Ministerstvem spravedlnosti České republiky nijak sledována, bylo autorem práce provedeno na toto téma dotazníkové šetření mezi specialisty problematiky toxikologie Služby kriminální policie a vyšetřování jednotlivých územních odborů a krajských ředitelství Policie České republiky. Výsledky a vyhodnocení tohoto dotazníkového šetření jsou uvedeny v části 4.7 této práce.

4.5 Preventivní činnost Policie České republiky v oblasti drogové problematiky

Preventivní činností, nejen na úseku drogové kriminality, se v rámci Policie České republiky zabývají především pracovníci oddělení tisku a prevence jednotlivých krajských ředitelství Policie České republiky,¹⁰⁶ ale i ostatních, celorepublikových útvarů, včetně Policejního prezidia. Určení preventivní činnosti spolupracují se specialisty dané problematiky, působícími v celorepublikových útvarech, na krajských ředitelstvích, ale i územních odborech. Tím je zaručena vysoká erudovanost přednášených a veřejnosti prezentovaných informací.

Preventivní činnost spočívá v přednáškách, konajících se v k tomu určených prostorech objektů Policie České republiky, případně jiných vhodných prostorech v závislosti na cílové skupině posluchačů a předmětu přednášky, například přímo ve školách. Při této příležitosti jsou posluchačům přednášky, a nejen jim, určeny tištěné letáky a jiné materiály, které by měly co nejdříve shrnout podstatné body dané problematiky

¹⁰⁶ *Policie České republiky: Útvary s územně vymezenou působností* [online]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/utvary-s-uzemne-vymezenu-pusobnosti-794179.aspx>.

takovým způsobem, aby bylo zamýšlené sdělení pro jeho příjemce co nejvíce srozumitelné a jasné.

Preventivní činnost Policie České republiky je rovněž zaměřena na vlastní internetové stránky¹⁰⁷ a na sociální sítě,¹⁰⁸ čímž je v dnešní době oslovována zejména mladší generace, ale i využíváním jiných digitálních kanálů, např. Youtube. Zde Policie České republiky na svém kanálu¹⁰⁹ prezentuje rozličná videa, mezi která patří i videa preventivní.¹¹⁰

Preventivní činnost Policie České republiky související s drogovou kriminalitou nespočívá pouze v projektech, které sama policie vytváří a prezentuje, ale i v podpoře projektů, vzniklých mimo Policii České republiky. V rámci prevence užívání drog je jedním z nejvýznamnějších takových projektů projekt nadačního fondu Nové Česko pod názvem Revolution Train.¹¹¹ Účast Policie České republiky na tomto projektu spočívá zejména v odborném poradenství, zajišťovaném Národní protidrogovou centrálou Služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky.¹¹²

4.6 Finanční a další dopady drogové kriminality na společnost

Trestná činnost spojená s výrobou, distribucí a jiným nakládáním s omamnými a psychotropními látkami má na společnost mnoho negativních dopadů. Jedná se o sociálně patologické jevy, spojené zejména s odtržením jedince z jeho do té doby běžných sociálních kontaktů, rozpad rodiny a další s tímto spojené negativní projevy užívání drog. Při výrobě drog vznikají nebezpečné chemické látky, jejichž ekologickou likvidaci pachatelé těchto činů, jak je již patrné ze skutečnosti, že jejich činnost je nelegální, povětšinou nezabezpečují, respektive tuto zabezpečují pouze velmi výjimečně a v omezené míře.

¹⁰⁷ *Policie České republiky: Preventivní informace* [online]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/rady-policie-cr-a-informace-o-prevenci-143872.aspx>.

¹⁰⁸ *Policie České republiky - Facebook* [online]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/PolicieCZ/>.

¹⁰⁹ *Policie České republiky - YouTube* [online]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/c/PolicieCZ/featured>.

¹¹⁰ Srov. video dostupné na https://www.youtube.com/watch?v=wzq7B4UzPGs&list=PL7q4z0ZRpaLByRs-B9_NUebZ030wZsdme&index=15&has_verified=1

¹¹¹ *Revolution train* [online]. Dostupné z: <http://www.revolutiontrain.cz/v2/index.php>.

¹¹² *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV Policie ČR* [online]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/narodni-protidrogova-centrala-skpvp.aspx>.

Rovněž nezanedbatelné jsou finanční dopady uvedené trestné činnosti na společnost, které jsou jen zčásti vyčíslitelné. Mnoho uživatelů drog, ačkoliv jsou v produktivním věku, nikde nepracují, ani nevykazují žádnou jinou ekonomickou aktivitu. Prostředky na nákup drog si jejich uživatelé nezdědka kdy opatřují jinou, zejména majetkovou trestnou činností. Zjištění kolik krádeží a jiných obdobných činů bylo spácháno jejich pachateli za účelem obstarání si finančních prostředků na nákup drog není možné. Objasněnost trestných činů podle § 205 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku,¹¹³ krádeže, činila v roce 2020 v České republice, v závislosti na okolnostech krádeže, od 5,2 % do 64,1 %.¹¹⁴ Uvedené rozmezí je dáno tím, že Policie České republiky ve svých statistikách nesleduje krádeže v jejich celkovém počtu, ale rozděluje je na 31 samostatných statistických kategorií podle klíče kde a jakým způsobem byl tento skutek spáchán. Ani v případě, kdy by pachatelé všech objasněných skutků pravdivě vypověděli, zda-li jejich motivací ke krádeži byla potřeba obstarat si finanční hotovost nebo jinou protihodnotu na nákup drog, nebylo by možno uvedené zjistit u neobjasněných skutků.

V části 4.3 této práce jsou v tabulce číslo 9 uvedeny počty osob umístěných v České republice ve věznicích za spáchání trestného činu souvisejícího se výrobou či distribucí drog a požitím omamných látek. Ačkoliv podle § 1 odst. 1 zákona číslo 141/1961 Sb., trestního řádu, je účelem trestního řádu *upravit postup orgánů činných v trestním řízení tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni*,¹¹⁵ představuje umístění pachatele trestného činu do věznice k výkonu trestu odnětí svobody finanční náklad pro Vězeňskou službu České republiky, a tím i pro státní rozpočet České republiky. Níže jsou uvedeny náklady na umístění odsouzených ve věznici v České republice za období let 2010 – 2019.

¹¹³ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

¹¹⁴ *Policie České republiky: Statistické přehledy kriminality* [online]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>.

¹¹⁵ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

Tabulka 12 – Finanční náklady na umístění odsouzených osob ve věznicích v České republice

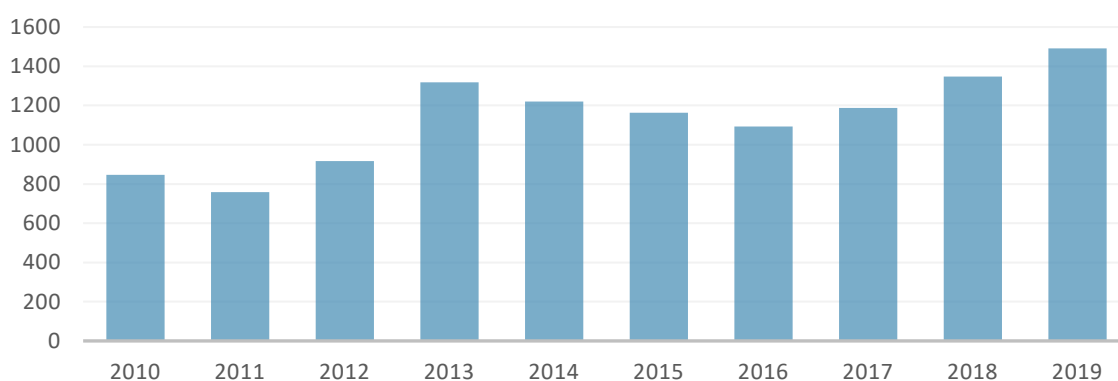
Rok	I.	II.	III.
2010	21 914	847	x
2011	22 954	758	2 702 190
2012	23 338	916	9 904 350
2013	16 388	1 319	5 960 620
2014	17 681	1 221	3 999 780
2015	19 979	1 163	3 973 460
2016	22 018	1 093	3 993 090
2017	22 620	1 187	7 964 370
2018	21 947	1 348	7 967 400
2019	21 484	1 492	5 996 200

Zdroj dat: Vězeňská služba České republiky¹¹⁶

Legenda:

- I. - průměrný denní stav vězňených osob (souhrn za všechny věznice).
- II. - průměrný denní výdaj (Kč) na 1 vězně za celou Vězeňskou službu České republiky.
- III. - výdaje (Kč) na Program protidrogové politiky.

Graf 7 – Průměrné denní náklady na umístění 1 vězně ve věznicích v České republice (v Kč).

Zdroj dat: Vězeňská služba České republiky¹¹⁷

¹¹⁶ Vězeňská služba České republiky: Statistické ročenky Vězeňské služby [online]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/informacni-servis/statistiky/statisticke-rocenky-vezenske-sluzby/>.

¹¹⁷ Vězeňská služba České republiky: Statistické ročenky Vězeňské služby [online]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/informacni-servis/statistiky/statisticke-rocenky-vezenske-sluzby/>.

Tabulka 13 - Náklady na umístění odsouzených za spáchání drogových trestných činů ve věznicích v České republice

Rok	I	II	III	IV
2010	2 979	847	309 155	920 972 745
2011	3 340	758	276 670	924 077 800
2012	2 561	916	334 340	856 244 740
2013	1 972	1 319	481 435	949 389 820
2014	2 303	1 221	445 665	1 026 366 495
2015	2 878	1 163	424 495	1 221 696 610
2016	3 197	1 093	398 945	1 275 427 165
2017	3 392	1 187	433 255	1 469 600 960
2018	3 293	1 348	492 020	1 620 221 860
2019	3 320	1 492	544 580	1 808 005 600

Zdroj dat: Vězeňská služba České republiky¹¹⁸

Legenda:

I – počty vězňů umístěných ve věznicích v ČR za drogový TČ k 31. 12. příslušného roku

II – průměrný denní výdaj na 1 vězně (v Kč)

III – odhad nákladů na umístění 1 vězně odsouzeného za drogové trestné činy ve věznicích v ČR v daném roce (365 dní) (v Kč)

IV – odhad nákladů na umístění vězňů odsouzených za drogové trestné činy ve věznicích v ČR v daném roce (v Kč)

Průměrný denní výdaj Vězeňské služby České republiky¹¹⁹ na umístění jednoho vězně ve věznicích v České republice činil ve sledovaném období let 2010 – 2019 částku 847 – 1 492 Kč. Při počtech osob umístěných ve věznicích za spáchání drogových trestných činů, tedy trestných činů podle § 283 - § 288 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku,¹²⁰ které se v uvedeném sledovaném období pohybovaly od 1 972 do 3 392 osob byly v tabulce číslo 13 vyčísleny a odhadnuty náklady na umístění osob odsouzených za spáchání

¹¹⁸ Vězeňská služba České republiky: *Statistické ročenky Vězeňské služby* [online]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/informacni-servis/statistiky/statisticke-rocenky-vezenske-sluzby/>.

¹¹⁹ Vězeňská služba České republiky [online]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/>.

¹²⁰ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

některého z drogových trestných činů ve věznicích v České republice. Jako rok zde bylo uvažováno vždy 365 dní. Jedná se o odhad autora práce, neboť uváděné počty vězněných osob jsou vždy k 31. 12. příslušného roku a jejich počty v průběhu roku kolísají. Stejně tak vykonávané tresty odnětí svobody nejsou od 1. 1. do 31. 12. příslušného roku, ale jejich počátek a konec je stanoven různě v průběhu celého roku, rovněž jejich délka není stejná. Pro zorientování se v problematice nákladů Vězeňské služby České republiky na umístění těchto osob ve věznicích je však toto vyčíslení dostačující.

Vězeňská služba České republiky dále vynakládá prostředky na Program protidrogové politiky, zaměřený na osoby odsouzené za drogové trestné činy a umístěné ve věznicích a dále na vězně, kteří jsou uživateli drog. Výdaje na tento program jsou uvedeny v tabulce číslo 12, kdy se ve sledovaném období pohybují od 2 702 190 do 7 967 400 ročně.

Povinnost nahradit státu náklady spojené s výkonem trestu odnětí svobody, případně s výkonem vazby, je stanovena v § 152 zákona číslo 141/1961 Sb., trestního řádu¹²¹ a vztahuje se na obžalovaného, který byl pravomocně uznán vinným. Podle § 10 odst. 1 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti číslo 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů *Denní sazba nákladů výkonu vazby činí 45 Kč za každý započatý kalendářní den příslušného kalendářního měsíce.*¹²² Podle § 3 odst. 1 citované vyhlášky *Na srážky k úhradě nákladů výkonu trestu, který odsouzený vykonává, se použije 23 % čisté odměny, nejvýše však 1 500 Kč za kalendářní měsíc.*¹²³ Porovnáním výše těchto úhrad a vyčíslení nákladů na umístění odsouzených osob ve věznici je zřejmé, že maximální měsíční úhrada ve výši 1 500 Kč pokrývá tyto náklady, jež v roce 2019 činily 1 492 Kč denně, tedy 44 760 Kč měsíčně, pouze minimálně, z 3,35 %. Jedná se tedy o významné náklady státního rozpočtu.

Mezi další finanční dopady drogové kriminality na veřejné finance jsou i náklady na léčení uživatelů drog ve zdravotnických zařízeních. Tyto osoby při dlouhodobějším užívání návykových látek trpí psychickými poruchami, klasifikovanými podle Mezinárodní klasifikace nemocí MKN-10 diagnózou F10 pro duševní poruchy a poruchy chování

¹²¹ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

¹²² *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

¹²³ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

způsobené užíváním alkoholu a diagnózami F11 – F19 pro duševní poruchy a poruchy chování způsobené užíváním nealkoholových drog.¹²⁴ Vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o oficiální psychiatrické diagnózy, byla autorem práce oslovena, podle zákona číslo 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím,¹²⁵ Fakultní nemocnice Hradec Králové, jakožto nejvýznamnější poskytovatel zdravotnické péče v Královéhradeckém kraji, a dále i vybrané zdravotní pojišťovny (Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky a Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra České republiky) se žádostí o vyčíslení nákladů na léčbu těchto pacientů.

Fakultní nemocnicí v Hradci Králové byla autorovi práce zaslána data o počtech hospitalizací těchto pacientů v Léčebně návykových nemocí Nechanice, což je zdravotnické zařízení, které je součástí Fakultní nemocnice Hradec Králové, a finančních nákladech je jejich léčbu. Zasláná data byla autorem práce zpracována a jsou uvedena v následujících tabulkách.

Tabulka 14 - Délka léčby pacientů s diagnózou F10 ve Fakultní nemocnici Hradec Králové a její finanční náročnost

rok	I	II	III	IV
2010	184	45,3	72 200	13 290 600
2011	173	46,8	70 400	12 183 100
2012	190	50,6	77 900	14 808 500
2013	170	50,7	75 200	12 778 300
2014	152	56,0	93 200	14 164 600
2015	154	61,4	108 900	16 766 100
2016	169	48,0	88 300	14 922 300
2017	154	52,9	96 500	14 854 900
2018	169	56,6	124 600	21 057 800
2019	188	53,0	120 700	22 688 500
2020	156	63,3	165 100	25 748 000

Zdroj dat: Fakultní nemocnice Hradec Králové¹²⁶

¹²⁴ Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR: *Mezinárodní klasifikace nemocí* [online]. Dostupné z: <https://www.uzis.cz/index.php?pg=registry-sber-dat--klasifikace--mezinarodni-klasifikace-nemoci#publikace>.

¹²⁵ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

¹²⁶ Viz příloha č. 2.

Legenda:

I – počet hospitalizovaných osob

II – průměrná ošetrovací doba ve dnech

III – finanční náklady na 1 hospitalizovaného (Kč)

IV – finanční náklady celkem (Kč)

Tabulka 15 - Délka léčby pacientů s diagnózou F11 - F19 ve Fakultní nemocnici Hradec Králové a její finanční náročnost

rok	I	II	III	IV
2010	104	55,1	87 800	9 129 800
2011	91	50,1	75 200	6 846 900
2012	81	45,1	69 400	5 620 200
2013	117	57,0	84 500	9 891 200
2014	119	61,5	102 200	12 167 200
2015	110	55,3	98 100	10 788 100
2016	104	51,4	94 500	9 832 300
2017	111	59,8	108 900	12 090 900
2018	86	54,7	120 500	10 361 600
2019	87	63,7	145 100	12 625 200
2020	79	56,3	146 700	11 591 300

Zdroj dat: Fakultní nemocnice Hradec Králové¹²⁷

Legenda:

I – počet hospitalizovaných osob

II – průměrná ošetrovací doba ve dnech

III – finanční náklady na 1 hospitalizovaného (Kč)

IV – finanční náklady celkem (Kč)

¹²⁷ Viz příloha č. 2.

Ve výše uvedených tabulkách číslo 14 a 15 jsou uvedeny počty osob hospitalizovaných v Léčebně návykových nemocí Nechanice, jež je detašovaným pracovištěm Psychiatrické kliniky Fakultní nemocnice Hradec Králové a Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové. Tato léčebna poskytuje dobrovolnou odvykací léčbu pro dospělé pacienty trpící závislostí na alkoholu, nealkoholových drogách, patologickém hráčství a dalších formách návykového chování. Léčba v tomto zařízení je hrazena z veřejného zdravotního pojištění, kdy před nástupem léčby je pacientům, kteří si nehradí zdravotní pojištění (případně jim není hrazeno zaměstnavatelem nebo státem), aby se před nástupem na léčbu zaregistrovali jako uchazeči o zaměstnání u příslušného Úřadu práce, čímž předejdou problémům s úhradou léčby.¹²⁸

Jak vyplývá z dat uvedených výše v tabulkách číslo 14 a 15, poměr počtu osob hospitalizovaných s diagnózou F11 – F19 oproti osobám hospitalizovaným s diagnózou F10 je ve zkoumaném období v rozpětí od 42,6 % do 78,2 %. Tento poměr, při předpokladu stejné míry ochoty jedinců podrobit se dobrovolné léčbě z jejich závislosti, ukazuje na vysoký podíl osob trpících ze závislosti na nealkoholových drogách v populaci. Cena léčby, u osoby závislé na nealkoholových drogách, je finančně nákladná, kdy v roce 2020 činila při průměrné ošetrovací době 56,3 dne 146 700 Kč na jednoho hospitalizovaného. Při celkové počtu 79 hospitalizovaných osob se tedy jen v tomto jednom zdravotnickém zařízení jednalo o náklady na léčbu ve výši 11 591 300 Kč, kdy tyto jdou, jak je výše uvedeno, k tíži veřejného zdravotního pojištění.

Ústavem zdravotnických informací a statistiky České republiky je situace léčby uživatelů drog v České republice sledována s využitím dat z Národního registru léčby uživatelů drog (NRLUD), jež byl spuštěn v roce 2015. Zde jsou evidovány údaje o pacientech, kteří léčbu ze závislosti v daném roce zahájili, nebo ukončili. Z doposud posledních tímto úřadem zpracovaných dat, tedy dat za rok 2018, ve kterém údaje do registru nahlásilo celkem 169 programů, bylo zjištěno, že v NRLUD bylo, mimo jiné, evidováno 5 704 uživatelů alkoholu a 7 509 uživatelů nealkoholových drog (tj. nelegálních drog mimo alkohol a tabáku).¹²⁹

¹²⁸ *Fakultní nemocnice Hradec Králové: Léčebna návykových nemocí Nechanice* [online]. Dostupné z: <https://www.fnhk.cz/psych/soucasti-kliniky/oddeleni/lnn>.

¹²⁹ NECHANSKÁ, Blanka. *Léčba uživatelů drog v ČR v roce 2018* [online]. Dostupné z <https://www.uzis.cz/res/f/008270/ai-2019-03-nrlud.pdf>.

Porovnáním těchto počtů s daty poskytnutými Fakultní nemocnicí Hradec Králové (viz tabulka č. 15), lze uvést, že při průměrných nákladech na léčbu pacienta, léčícího se ze závislosti na nealkoholových drogách, které ve Fakultní nemocnici Hradec Králové činily v roce 2018 částku 120 500 Kč, by, za předpokladu stejné výše těchto nákladů, činily celkové náklady všech do systému NRLUD zapojených poskytovatelů adiktologické péče na léčbu jejich klientů částku 904 834 500 Kč. Zde se již jedná, s ohledem na úhradu této péče z prostředků veřejného zdravotního pojištění, o významnou položku, na kterou by se měli, podle názoru autora práce, instituce hospodařící s prostředky veřejného zdravotního pojištění, zaměřit.

Pro možnost vyčíslení celkových nákladů na léčbu drogově závislých osob, a tedy i dopadu trestné činnosti související s výrobou a distribucí drog na veřejné zdravotní pojištění, byly autorem práce osloveny dvě významné zdravotní pojišťovny v České republice, Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky a Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra České republiky, a to se žádostí o vyčíslení nákladů na léčbu drogově závislých osob ve zdravotnických zařízeních. Žádosti byly uvedeným subjektům zaslány v souladu se zákonem číslo 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.¹³⁰

Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky žádost o poskytnutí informací odmítla, s odkazem na ust. § 15 odst. 1 ve spojení s § 2 odst. 4 zákona číslo 106/1999 Sb. s tím, že požadované informace se žadateli neposkytnou. V odůvodnění tohoto rozhodnutí se dožádaný subjekt odkazuje na § 2 odst. 4 a § 3 odst. 3 zákona číslo 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, kdy *Povinnost poskytovat informace se netýká dotazů na názory, budoucí rozhodnutí a vytváření nových informací.*¹³¹ Dotazovaný subjekt uvádí, že požadovanými *informacemi reálně nedisponuje a údaje by bylo nutné nově zpracovat v rámci nadstandardní analytické činnosti.*¹³²

Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra České republiky žádost o poskytnutí informací odmítla, s odkazem na ust. § 2 odst. 4 zákona číslo 106/1999 Sb., neboť *povinný subjekt není povinen vytvářet nové informace.* V odůvodnění rozhodnutí je dále uvedeno, že v žádosti je požadováno poskytnutí informací, které dotazovaný subjekt *v požadované*

¹³⁰ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

¹³¹ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

¹³² Viz příloha č. 3.

strukturu ani rozsahu nemá k dispozici. Toto odmítnutí se vztahuje na data z let 2016 – 2020, přičemž ve věci poskytnutí starších dat, z let 2010 – 2015 rovněž nebylo žádosti vyhověno, neboť se jedná o data, která jsou uložena v archivu dotazovaného subjektu a jejich vyhledání by vyžadovalo otevření archivní databáze a úpravu softwarových nástrojů.¹³³

Z výše uvedeného je patrné, že ačkoliv se u léčby osob závislých na užívání nejen alkoholu, ale zejména i nealkoholových drog, jedná o finančně velmi náročný druh léčby, nejsou náklady na její provádění ze strany subjektů spravujících prostředky veřejného zdravotního pojištění, tedy zdravotních pojišťoven, nijak sledovány. V systému veřejného zdravotního pojištění tak neexistuje ani rámcový přehled o výši finančních prostředků vynaložených na tuto léčbu, na základě kterého by bylo možno cíleně přispět vhodnými úpravami systému léčby a její dislokace v jednotlivých zařízeních k zefektivnění vynakládání prostředků na její realizaci z veřejného zdravotního pojištění. K tomuto je autorem práce doplněno, že náklady na léčbu drogově závislých osob v psychiatrických zdravotnických zařízeních jsou jen jedním z druhů finančních nákladů na léčbu uvedených osob. Kromě psychických poruch se u těchto osob mohou vyskytovat i zdravotní obtíže interního charakteru, jejichž léčba je rovněž hrazena z veřejného zdravotního pojištění. Další položkou veřejných, ale i soukromých, financí, kterými jsou sanovány dopady zneužívání drog jsou náklady na protidrogové programy neziskových organizací a dalších subjektů. Trestná činnost spojená s výrobou a distribucí drog tak má zcela nepochybně významný negativní dopad na veřejné finance.

¹³³ Viz příloha č. 4.

4.7 Dotazníkové šetření

Vyhodnocení možností daných policejním orgánům v zákoně číslo 141/1961 Sb., trestním řádu,¹³⁴ je možno vnímat rozdílně, a to na základě profesních zkušeností policistů, specializujících se na tuto problematiku. Pro získání náhledu na jejich názor k řešení této problematiky byli tito specialisté v rámci Policie České republiky autorem práce osloveni dotazníkovým šetřením, prostřednictvím on-line dotazníku na internetových stránkách www.surveo.com.¹³⁵ Vzor dotazníku je uveden v příloze číslo 5 této práce.¹³⁶

4.7.1 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Dotazníkového šetření se v období měsíců ledna a února 2021 aktivně účastnilo 91 respondentů z řad specialistů problematiky toxikologie v Policii České republiky, z toho 84 mužů a 7 žen. 14 respondentů uvedlo, že je ve věku 26 – 35 let, 54 ve věku 36 – 45 let a 23 respondentů uvedlo, že je jim 46 a více let. Doba vyplnění dotazníku byla nejčastěji, v 56,5 % případů, v rozmezí 2 – 5 minut.

Skutečnost, že se jedná o zkušené policisty dokládá skutečnost, že 44 respondentů uvedlo, že u Policie České republiky slouží déle než 21 let, 20 respondentů v rozmezí 16 – 20 let, 25 respondentů v rozmezí 11 – 15 let a pouze 2 respondenti uvedli, že u Policie České republiky slouží 6 – 10 let. Na otázku, jak dlouho se tito policisté specializují na odhalování a vyšetřování drogové kriminality uvedlo 32 z nich, že se této problematice věnují 11 a více let, 31 z nich 6 – 10 let, 25 respondentů 3 – 5 let a 3 respondenti 0 – 2 roky. Zároveň se 69 z těchto respondentů věnuje práci operativy, tj. podílejí se na odhalování drogové kriminality jako takové. 22 respondentů se dané problematice věnuje na pozici vyšetřovatele, jsou to tedy specialisté, kteří mají na starosti trestní řízení od zahájení trestního stíhání konkrétní osoby až po předložení spisového materiálu státnímu zástupci s návrhem na podání obžaloby. Na otázku, jaké je jejich vzdělání odpovědělo 16 respondentů, že mají střední vzdělání s maturitou, 4 respondenti vyšší odborné vzdělání, 38 respondentů vysokoškolské vzdělání v bakalářském studijním programu a 33 respondentů uvedlo, že mají vysokoškolské vzdělání v magisterském studijním programu. Dotazníkového šetření se zúčastnili

¹³⁴ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

¹³⁵ *Survio* [online]. Dostupné z: <https://www.surveo.com/cs/>.

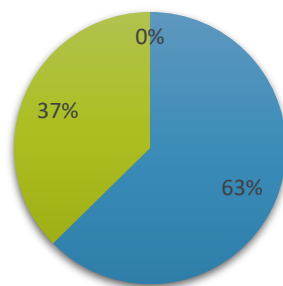
¹³⁶ viz příloha č. 5

specialisté z celé České republiky, přičemž nejvíce zodpovězených dotazníků bylo odesláno respondenty ve Středočeském kraji, Jihomoravském kraji a Moravskoslezském kraji.

Pro získání náhledu na skutečnost, zda-li současná právní úprava zkoumané problematiky, tedy drogové kriminality, působí specialistům v rámci Policie České republiky problémy při stanovování právní kvalifikace, byla respondentům položena otázka jaký je jejich názor na náročnost stanovení právní kvalifikace jednání pachatelů drogové kriminality. Na tuto otázku odpovědělo 57 respondentů, že s tím nemají problém, 34 respondentů uvedlo, že je pro ně někdy složité určit právní kvalifikaci. Žádný z respondentů neuvedl, že by to pro něj bylo náročné.

Graf 8 - Názor respondentů na náročnost stanovení právní kvalifikace jednání pachatelů drogové kriminality

Jaký je Váš názor na náročnost stanovení právní kvalifikace jednání pachatelů drogové kriminality?

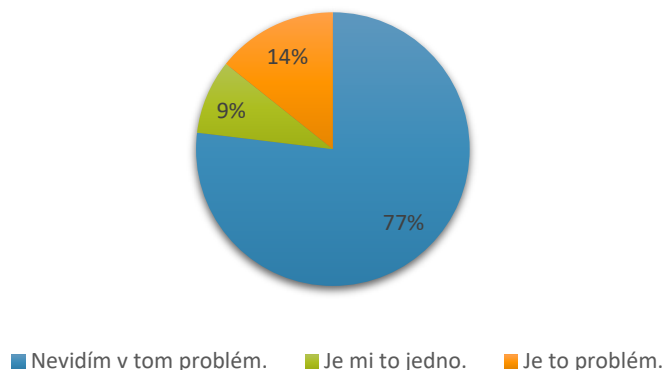
■ Není to žádný problém. ■ Někdy je složité určit konkrétní právní kvalifikaci. ■ Je to pro mě náročné.

Zdroj dat: vlastní zpracování na základě výsledku dotazníkového šetření

S výše uvedenou otázkou souvisí i další respondentům položená otázka, kterou se jich autor práce dotazoval na skutečnost, jaký je jejich názor na skutečnost, že ke stanovení právní kvalifikace je nutno využít i vybraná nařízení vlády a judikáty soudů. Zde se 8 respondentů vyjádřilo, že je jim to jedno, 70 respondentů v tom nevidí problém a 13 respondentů v tom problém naopak vidí.

Graf 9 - Názor respondentů na nutnost využívání nařízení vlády a soudních judikátů pro stanovení právní kvalifikace drogové trestné činnosti

Jaký je Váš názor na skutečnost, že ke stanovení právní kvalifikace je nutno využít i vybraná nařízení vlády a judikáty soudů?

Zdroj dat: vlastní zpracování na základě výsledku dotazníkového šetření

Respondenti byli autorem práce vyzváni, aby, pokud to považují za potřebné, uvedli svůj návrh ke zjednodušení a zpřesnění procesu stanovení právní kvalifikace. 70 respondentů zde uvedlo, že nemají žádný návrh. 21 respondentů uvedlo své návrhy, jejichž výčet je uveden níže.

Nejčastějším návrhem, v 7 případech, bylo zjednodušení určení daného protiprávního jednání jako trestného činu, kdy se jednalo o návrhy směřující k zakotvení trestnosti nakládání s drogami přímo v zákoně, bez zkoumání množství účinné látky, která je v těchto obsažena, případně zakotvení minimálního množství držení zakázané látky (spodní hranice pro určení trestnosti činu) přímo v zákoně.

Dalším, v různých modifikacích odpovědi, nejčastějším návrhem bylo zjednodušení právní kvalifikace tak, aby bylo vše potřebné obsaženo v jediném právním předpisu, kterým je zákon číslo 40/2009 Sb., trestní zákoník, kdy tímto směrem se vyjádřilo 5 respondentů.

Ve 3 odpovědích se též objevily názory na užívání právní kvalifikace podle § 285 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku, kdy zde v určitých případech není jednoznačná hranice mezi právní kvalifikací jednání pachatele podle § 285 nebo již § 283 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku.¹³⁷ Uvedené trestné činy jsou blíže specifikovány v části 4.3 této práce.

¹³⁷ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

Jako další návrh respondentů byl zmíněn problém nových syntetických drog a malá flexibilita jejich zařazování na seznamy omamných a psychotropních látek, bez kterého nelze tyto drogy posuzovat jako zakázané látky ve smyslu zákona číslo 167/1998 Sb., o návykových látkách.¹³⁸

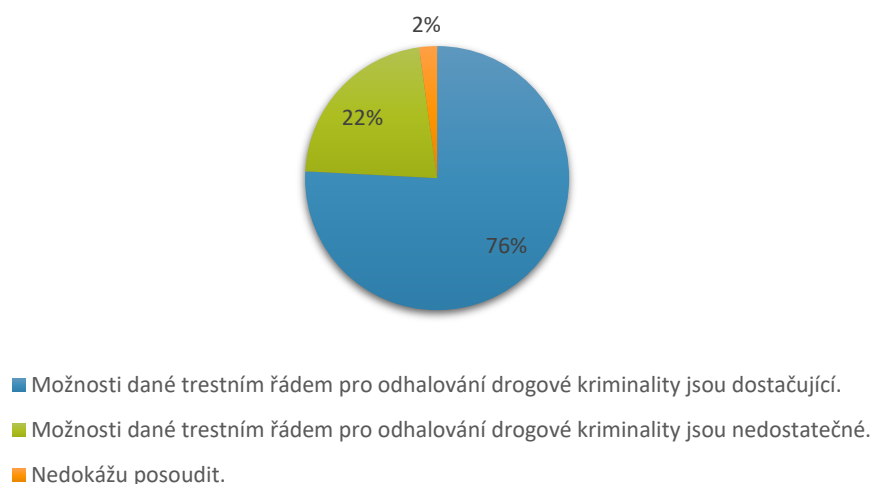
Respondenti se ovšem vyjádřili v tom smyslu, že by sice bylo dobré mít vše v jedné právní úpravě, ale vzhledem k vývoji na úseku nových chemických sloučenin a derivátů by něco takového bylo problematické. Respondenti rovněž poukazovali na zdlouhavé projednávání trestních věcí související s drogovou kriminalitou u soudů, zejména s ohledem na nutnost opakovaných výslechů osob.

S výše uvedeným souvisí vnímání respondentů, jak tito hodnotí možnosti dané jim při odhalování drogové kriminality zákonem číslo 141/191 Sb., trestním řádem.

K tomuto se z celkového počtu 91 respondentů vyjádřilo 69 z nich, že možnosti dané jim zákonem číslo 141/1961 Sb., trestním řádem, pro odhalování drogové kriminality jsou dostačující. 20 respondentů hodnotilo tyto možnosti jako nedostatečné a 2 respondenti se vyjádřili, že uvedené nedokážou posoudit.

Graf 10 - Názor respondentů na hodnocení možností daných Policií České republiky zákonem č. 140/1961 Sb., trestním řádem

Jak hodnotíte možnosti dané Policii České republiky zákonem č. 141/1961 Sb., trestním řádem?

Zdroj dat: vlastní zpracování na základě výsledku dotazníkového šetření

¹³⁸ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

Respondenti byli dále autorem práce vyzváni, aby navrhli případné zlepšení možností daných právními předpisy Policii České republiky k odhalování a dokumentování drogové kriminality. K tomu se 62 respondentů vyjádřilo, že žádný takový návrh nemají, zbylých 29 respondentů svůj návrh uvedlo.

Nejvíce respondentů, 18, se vyjádřilo v tom smyslu, že by uvítali úpravy zákona v oblasti povolování odposlechů, domovních prohlídek, prohlídek jiných prostor a pozemků v tom smyslu, že by část těchto oprávnění přešlo v přípravném řízení do pravomoci státních zástupců a dále by tito uvítali snížení administrativy při využívání operativně pátracích prostředků (§ 158b a násl. zákona číslo 141/1961 Sb., trestního řádu¹³⁹). V souvislosti s těmito návrhy zde ze strany respondentů zazněla i skutečnost, že se k dané otázce nemohou blíže vyjádřit, neboť jejich případné návrhy podléhají utajení podle zákona (zákon číslo 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti¹⁴⁰).

Další nejčastější odpovědí, u 7 respondentů, byl návrh na zrušení nutnosti opakovaných výslechů osob v jednotlivých stádiích trestního řízení. K tomuto autor práce uvádí, že nutnost provádění opakovaných výslechů osob v závislosti na změně jejich procesního postavení vychází ze zákona číslo 141/1961 Sb., trestního řádu. V tomto se autor práce ztotožňuje s názorem jednoho z respondentů, který uvedl, že čeká *na nový trestní řád, který přinese snad alespoň zpřehlednění systému právních nástrojů*.

Poslední 4 odpovědi respondentů se týkaly požadavku na snížení administrativní náročnosti trestního řízení. Toto je podle názoru autora práce rovněž věc, která nebude do přijetí nového trestního řádu nijak vyřešena.

K tomu, aby specialisté Policie České republiky mohli kvalitně a efektivně vykonávat svou práci, je zapotřebí, aby k tomuto měli vyhovující podmínky a vybavení. Respondenti tedy byli dotazováni jak hodnotí podmínky, které jim jsou při tomto dány.

Většina respondentů, 61 z nich, uvedla, že má pro svou práci dostatečné zázemí. Jako druhá nejčastější odpověď respondentů, konkrétně od 15 z nich, zaznívalo, že postrádají dostatek ochranných pomůcek. Nevyhovující podmínky k práci, včetně nepochopení ze strany nadřízených, vnímá negativně celkem 16 respondentů. Zbývajících 9 respondentů uvedlo na danou otázku svůj názor, kdy se jednalo ve 3 případech o zmínění nedostatečného

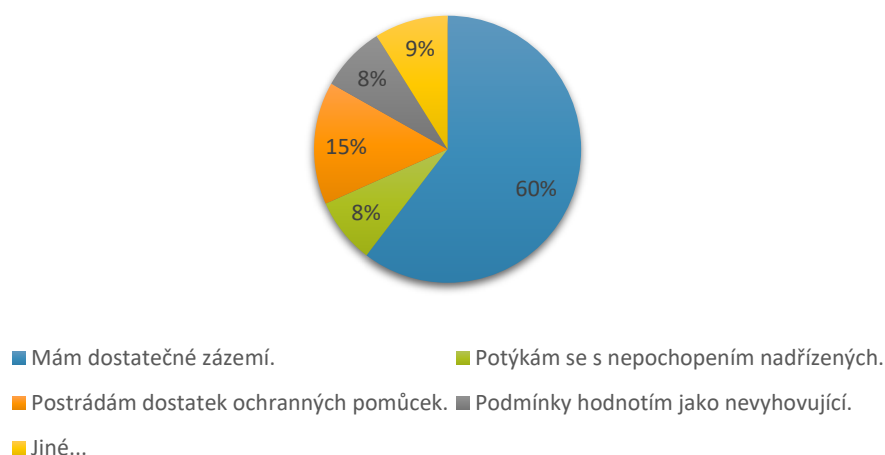
¹³⁹ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

¹⁴⁰ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

technického vybavení, zejména technických prostředků a zařízení. Rovněž ve 3 případech se jednalo o poukázání na skutečnost, že případů drogové kriminality je mnoho a policisté tedy mají méně času na její rozpracování, a dále o poukázání na skutečnost, že svědci a pachatelé této trestné činnosti se znají, jsou to odběratelé drog a jejich dodavatelé, z čehož plyne nižší ochota svědků vypovídat o dané trestné činnosti před orgány činnými v trestním řízení. V odpovědích je však zaznamenán i názor respondenta, který považuje podmínky za vyhovující s tím, že v případě řešení složitějších věcí má možnost obrátit se na zkušenější kolegy z jiných útvarů.

Graf 11 - Názor respondentů na hodnocení podmínek, které mají při dokumentování trestné činnosti

Jak hodnotíte podmínky, které jsou Vám dány při odhalování a dokumentování trestné činnosti Policií České republiky?

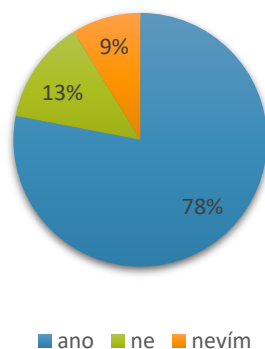

Zdroj dat: vlastní zpracování na základě výsledku dotazníkového šetření

Na závěr dotazníkového šetření byla respondentům ze strany autora práce položena otázka, zda mají i nadále motivaci pokračovat v práci na odhalování a dokumentování drogové kriminality. Zde pozitivně odpovědělo 71 respondentů, což je výrazně více než 12 negativních odpovědí. Zbylých 8 respondentů odpovědělo neutrálně.

Graf 12 - Vyjádření respondentů k jejich motivaci nadále pokračovat v práci na odhalování a dokumentování drogové kriminality

Máte motivaci pokračovat v práci na odhalování a dokumentování drogové kriminality i nadále?

Zdroj dat: vlastní zpracování na základě výsledku dotazníkového šetření

Závěrem vyhodnocení dotazníkového šetření autor práce uvádí, že většina do dotazníkového šetření zapojených respondentů z řad specialistů Služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky, podílejících se na odhalování a vyšetřování trestné činnosti související s výrobou a distribucí drog a další nelegální činností v oblasti drogové kriminality, se k v současné době platné právní úpravě této trestné činnosti vyjádřila tak, že jim stanovování právní kvalifikace deliktů pachatelů této trestné činnosti nedělá problém. Nejvíce podnětů směřujících ke změně platné právní úpravy v této oblasti směřovalo k úpravám trestního řádu, a to jak ve věci nutnosti opakovaných výslechů osob, v závislosti na změně jejich procesního postavení, tak i ve vztahu k úpravám ve vztahu k provádění vysoce sofistikovaných a specializovaných činností podle zákona číslo 141/1961 Sb., trestního řádu,¹⁴¹ např. domovních prohlídek, prohlídek jiných prostor a pozemků, a dalších úkonů, z nichž ovšem některé podléhají povinnosti mlčenlivosti podle zákona 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti.¹⁴²

¹⁴¹ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

¹⁴² *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

5 Souhrn výsledků zkoumání a diskuse

Zkoumáním trestné činnosti související s výrobou, distribucí a dalším neoprávněným nakládáním s omamnými a psychotropními látkami, provedeným v rámci této diplomové práce, byly zjištěny nedostatky v právní úpravě, kterou je v České republice tato oblast upravena a dále v tom, že příslušnými subjekty nejsou sledovány finanční náklady, které z této trestné činnosti pro veřejné finance plynou, což znemožňuje optimalizaci uvedených nákladů.

Jako nedostatek v platné právní úpravě bylo zjištěno, že zkoumaná problematika, tedy problematika drogové kriminality, není v právní řádu České republiky upravena jedním zákonem, případně doplněným prováděcím nařízením vlády, které by mohlo rychleji a pružněji reagovat na nové trendy v této trestné činnosti, zejména pak na výskyt nových forem nelegálních drog. Pro orientaci v dané problematice je nutno využívat více zákonných a podzákonných norem, mezi které patří zejména zákon číslo 40/2009 Sb., trestní zákoník, který je základním právním předpisem trestního práva hmotného a zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, v němž jsou vymezeny přestupky v této oblasti. Pro bližší stanovení právní kvalifikace je však vyjma těchto zákonů nutno využívat i vybraná nařízení vlády, kterými je stanoveno, jaké látky se považují za zakázané a do jaké kategorie každá takováto látka patří, zda se jedná například o látku omamnou, psychotropní, jed, látku s hormonálním účinkem, a podobně. Zde se jedná zejména o nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek, nařízení vlády č. 454/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za látky s anabolickým a jiným hormonálním účinkem a jaké je jejich větší množství, a co se pro účely trestního zákoníku považuje za metodu spočívající ve zvyšování přenosu kyslíku v lidském organismu a za jiné metody s dopingovým účinkem, a další v části 3.2.2. této práce uvedená nařízení vlády. Těmito předpisy je však pouze určeno, jestli konkrétní látka je zakázanou nebo ne, a tudíž jestli je nakládání s ní, bez příslušných povolení, nelegální. Uvedená nařízení vlády ale nijak neřeší množství drogy, které by při manipulaci s ní naplňovalo zákonné znaky přestupku, trestného činu, případně odůvodňovalo užití kvalifikované skutkové podstaty trestněprávního jednání. Toto je v současném právním řádu České republiky nahrazováno judikáty soudů, zejména pak stanoviskem trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 3. 2014 sp. zn. Tpjn 301/2013, uveřejněným pod číslem 15/2014 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, které stanovuje hranici množství drogy, které je považováno za množství větší než malé, což zejména u

držení drog určuje hranici mezi kvalifikováním jednání pachatele jako přestupku nebo trestného činu. Souběžně s uvedeným stanoviskem Nejvyššího soudu je třeba právní kvalifikaci jednání pachatele zkoumat i ve vztahu k usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2013, sp. zn. 15 Tdo 1003/2012, uveřejněným pod číslem 44/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní, kterým je určeno, jakým způsobem se u omamných a psychotropních látek od množství většího než malého určí množství odpovídající většímu rozsahu, značnému rozsahu a velkému rozsahu. Tato roztržitost právní úpravy mezi zákony, nařízení vlády a judikáty Nejvyššího soudu způsobuje nepřehlednost a komplikovanost při určování právní kvalifikace pachatelů jednotlivých deliktů jednání. Tuto by bylo možno odstranit vydáním souhrnného nařízení vlády, které by v sobě zahrnovalo veškeré výše uvedené podzákoné předpisy tak, aby z tohoto bylo možno určit, zda-li se jedná o látku zakázanou, tedy látku u které je nakládání s ní trestné podle ustanovení § 283 - § 288 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku a rovněž i jaká je u takové látky hranice jejího množství pro stanovení právní kvalifikace jednání pachatele (přestupek, trestný čin, možnost využití kvalifikované skutkové podstaty). V případě, že by se jednalo o nařízení vlády, bylo by možno výrazně jednodušším a rychlejším legislativním postupem, než jak je tomu u změny zákona, reagovat na nové trendy v oblasti drogové kriminality, zejména pak na výskyt nových drog, které je nutno do seznamů zakázaných látek průběžně doplňovat. Tento závěr je podpořen i výsledky dotazníkového šetření, provedeného jako doplňkové šetření pro ověření výsledku zkoumání, uskutečněného mezi specialisty problematiky toxikologie Služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky, kdy 37 % respondentů tohoto šetření uvedlo, že je pro ně někdy složité určit právní kvalifikaci jednání pachatelů drogové kriminality a 14 % z nich uvedlo, že roztržitost právní úpravy této problematiky mezi zákony, nařízení vlády a judikáty soudů považují za problém. Mezi návrhy specialistů ke zjednodušení a zpřesnění procesu stanovení právní kvalifikace byly v největší míře zastoupeny návrhy směřující k zakotvení trestnosti nakládání s drogami přímo v zákoně, bez zkoumání množství účinné látky, která je v těchto obsažena, případně zakotvení minimálního množství držení zakázané látky (spodní hranice pro určení trestnosti činu) přímo v zákoně. Dalším, v různých modifikacích odpovědi, nejčastějším návrhem bylo zjednodušení právní kvalifikace tak, aby bylo vše potřebné obsaženo v jediném právním předpisu, kterým je zákon číslo 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Objasněnost trestné činnosti související s výrobou, distribucí a dalším neoprávněným nakládáním s omamnými a psychotropními látkami ze strany policejních orgánů přímo

souvisí s počty těchto skutků, které policejní orgány samy odhalí, neboť se jedná o trestnou činnost latentní. Její odhalování je tedy plně na orgánech činných v trestním řízení. Vývoj počtu případů této trestné činnosti ve zkoumaném období, tedy v letech 2010 – 2020, vykazuje za období let 2010 – 2014 růst, po stagnaci počtu těchto případů v letech 2014 – 2018 však zaznamenáváme v letech 2019 a 2020 pokles počtu těchto odhalených případů. Míra poklesu objasněnosti v roce 2020 je zčásti dána pokračováním trendu z roku 2019, z části lze hovořit o vlivu dopadů pandemie Covid-19 na práci policejních orgánů z důvodu omezení volného pohybu osob a dalších, vládními nařízeními v dané době platných omezení. Trestná činnost související s drogovou kriminalitou se tak stává více latentní, více se přesouvá do prostředí skrytých a uzavřených komunit, v němž je obtížnější ji odhalit. Shodný trend vývoje počtu odhalených případů byl zjištěn i u trestného činu podle § 283 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku, kterým je postihována nejzávažnější kriminalita v rámci zkoumané problematiky, a sice výroba, distribuce, vývoz, dovoz, držení pro jiného a další nelegální nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy, vyjma držení těchto látek pro vlastní potřebu. Toto poukazuje na skutečnost, že tento trestný čin je ve zkoumané problematice stěžejním, nejzávažnějším, což bylo potvrzeno zjištěním, že počet případů těchto odhalených skutků výrazně převyšuje počty odhalených skutků právně kvalifikovaných podle § 284 - § 288 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku.

Porovnáním počtu případů drogové kriminality v jednotlivých krajích České republiky bylo zjištěno, že nárůst či pokles odhalených trestných činů souvisejících s výrobou a distribucí drog není v těchto totožný. Nejvíce takových případů, po přepočtení na poměr počet obyvatel kraje, na které připadá jeden takovýto zjištěný skutek, bylo v roce 2010 v Praze. Uvedená trestná činnost tak byla v Praze ze všech krajů České republiky nejzávažnější. V polovině sledovaného období, v roce 2015, byla jako nejzávažnější zjištěna situace opět v hlavním městě Praze. Na konci sledovaného období, v roce 2019, byl nejméně pro bezpečnostní situaci daného regionu příznivý poměr počtu zjištěných skutků výroby a distribuce drog na jednoho obyvatele trvale žijícího v kraji, zjištěn v kraji Karlovarském, kde na 294 807 obyvatel připadalo 173 těchto skutků, což je 1 skutek na 1 704 obyvatel kraje. V Praze činil tento poměr v roce 2019 celkem 2 594 obyvatel na 1 skutek. Proti tomu ve Zlínském kraji bylo v roce 2019 zaznamenáno 5 297 obyvatel na 1 tento skutek. Za celé sledované období byl tento poměr, s výjimkou let 2018 a 2019, zjištěn nejnižší v Praze, kde tímto byla zjištěna nejvyšší závažnost drogové kriminality. Naopak nejvyšší poměr počtu v kraji trvale žijících obyvatel na jeden tento skutek byl zjištěn ve sledovaném období ve více

krajích, v roce 2010 v Pardubickém kraji, v roce 2011 v Olomouckém kraji, v letech 2012, 2017 a 2018 v Jihomoravském kraji a v letech 2013 – 2016 a 2019 ve Zlínském kraji.

Úspěšnost policejních orgánů při vyšetřování zkoumané trestné činnosti je měřitelná poměrem počtu odhalených případů této trestné činnosti a počtu osob, které byly za spáchání této trestné činnosti pravomocně odsouzeny, případně umístěny ve výkonu trestu odnětí svobody. Vývoj počtu osob za uvedený skutek pravomocně odsouzených vykazuje obdobný trend nárůstu počtu případů, jako vývoj počtu odhalených skutků. Počet osob odsouzených za spáchání trestného činu podle § 283 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku, je vyšší než počty osob umístěných, po pravomocném odsouzení, za spáchání tohoto trestného činu ve věznicích. Tento fakt poukazuje na skutečnost, že i v případech výroby a distribuce drog jsou ze strany soudů využívány i jiné tresty, kdy zákon číslo 40/2009 Sb., trestní zákoník, umožňuje uložení podmíněně odloženého trestu odnětí svobody či peněžitého trestu. Ke konci sledovaného období vykazují počty odhalených trestných činů výroby a distribuce drog klesající tendenci, kdy tento trend však není patrný u počtu osob za uvedený skutek odsouzených. Uvedené ukazuje na vyšší náročnost na vyšetřování této trestné činnosti a delší řízení před soudem. Lze tedy důvodně předpokládat, že v následujících letech dojde i u počtu osob odsouzených za výrobu a distribuci drog k poklesu.

K objasňování zkoumané problematiky, tedy trestné činnosti související s výrobou a distribucí drog, jsou policejními orgány využívány prostředky dané zákonem číslo 141/1961 Sb., trestním řádem, kdy vybrané prostředky, mající charakter nejzávažnějšího zásahu do práv a svobod člověka, jsou policejním orgánům povolovány soudem. Pro zjištění počtu takto udělených povolení k provádění odposlechů, domovních prohlídek a prohlídek jiných prostor a pozemků bylo autorem práce osloveno Ministerstvo spravedlnosti České republiky, jako ústřední orgán státní správy, pod nějž spadá soustava soudů v České republice. Z odpovědi zasláné tímto úřadem autorovi práce bylo zjištěno, že informace o žádostech policejních orgánů o povolení odposlechů, domovních prohlídek a prohlídek jiných prostor a pozemků Ministerstvo spravedlnosti statisticky nesleduje. Využívání těchto prostředků policejními orgány je pak prováděno v souladu s příslušnými ustanoveními zákona číslo 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, a tedy podléhají příslušnému stupni utajení podle tohoto zákona.

K objasňování drogové kriminality ze strany policejních orgánů patří i odčerpávání výnosů pachatelům trestné činnosti, mezi které patří i zajišťování drog, které jsou u pachatelů této trestné činnosti nalezeny. Z údajů Národní protidrogové centrály služby

kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky bylo zjištěno, že v roce 2018 bylo takto z nejběžnějších drog zajištěno 546,339 kg marihuany, 26 925 rostlin konopí, 27,576 kg metamfetaminu (pervitinu), 74 832 ks tablet extáze a další drogy v celkové hodnotě nejméně 1 013 396 540 Kč. Zde se již jedná o významné odčerpání výnosů z trestné činnosti, neboť v případě, že by zajištěné drogy byly pachateli drogové kriminality prodány uživatelům drog, byly by tyto prostředky jejich příjmem z nelegální činnosti.

Shrnutím výše uvedeného lze ve vztahu k efektivitě v současné době platné právní úpravy drogové kriminality konstatovat, že ačkoliv byla zkoumáním zjištěna složitost a roztržitost právní úpravy dané problematiky mezi zákony, nařízení vlády a soudní judikáty, jsou policejní orgány schopny tuto trestnou činnost odhalovat a stíhat její pachatele tak, aby došlo k jejich pravomocnému odsouzení. Tento závěr je podpořen shodností průběhu křivek grafu č. 6, v němž jsou srovnány počty odhalených trestných činů výroby a distribuce drog a počty osob, které byly za uvedené jednání odsouzeny a umístěny ve věznicích.

Trestná činnost v oblasti drogové kriminality však s sebou, kromě jiných negativních dopadů na společnost, přináší i negativní dopady na veřejné finance. Zde byly autorem práce zjišťovány výdaje Vězeňské služby České republiky, spojené s umístěním osob odsouzených za spáchání této trestné činnosti ve věznicích. Vězeňskou službou České republiky jsou od roku 2011 vyčíslovány výdaje na Program protidrogové politiky, které ve sledovaném období činily nejméně v roce 2011, 2 702 190 Kč, nejvíce v roce 2018, kdy byly vyčísleny na 7 967 400 Kč. Počty osob odsouzených za spáchání některého z drogových trestných činů a umístěných ve věznicích v České republice se ve sledovaném období (podle údajů k 31.12. příslušného roku) pohybovaly v rozmezí od 1 972 osob (v roce 2013) do 3 340 osob (v roce 2011). Ke konci sledovaného období, v roce 2019, tento počet činil 3 320 osob. Při ročních nákladech (365 dní) na umístění 1 vězně odsouzeného za drogové trestné činy ve věznicích v České republice ve výši 544 580 Kč to pro Vězeňskou službu České republiky představovalo v roce 2019 náklady ve výši 1 808 005 600 Kč, což jsou výdaje jdoucí k tíži Vězeňské služby České republiky, a tím i státního rozpočtu.

Jako další ukazatel finančních nákladů společnosti spojených s drogovou kriminalitou byly autorem práce zjišťovány náklady na léčbu osob závislých na užívání omamných a psychotropních látek ve zdravotnických zařízeních. Tyto osoby se užíváním drog nedopouštějí žádného protiprávního jednání. Trestné je držení drog, stejně jako jakákoliv jiná manipulace s nimi, nikoliv však už jejich konzumace. Pro vyčíslení těchto nákladů byla autorem práce oslovena Fakultní nemocnice v Hradci Králové, jakožto

nejvýznamnější poskytovatel zdravotnické péče v Královéhradeckém kraji, pod jehož Psychiatrickou kliniku patří i Léčebna návykových nemocí v Nechanicích. Podle dat tohoto zdravotnického zařízení zde ve sledovaném období podstoupilo léčbu závislosti na nealkoholových drogách 79 – 119 osob v daném roce. Průměrná ošetrovací doba těchto osob činila ve sledovaném období od 45,1 do 63,7 dne. Finanční náklady na jednoho ošetřovaného se ve sledovaném období pohybovaly v rozmezí od 69 400 Kč do 146 700 Kč. Léčba těchto osob je plně hrazena z veřejného zdravotního pojištění. Cena léčby osob závislých na nealkoholových drogách v uvedeném zdravotnickém zařízení činila v roce 2020 při průměrné ošetrovací době 56,3 dne 146 700 Kč na jednoho hospitalizovaného, což při celkovém počtu 79 hospitalizovaných osob činilo 11 591 300 Kč. Z údajů Národního registru léčby uživatelů drog (NRLUD) bylo zjištěno, že v do tohoto bylo v roce 2018 zaregistrováno 169 programů, v nichž bylo evidováno 5 704 uživatelů alkoholu a 7 509 uživatelů nealkoholových drog (tj. nelegálních drog mimo alkohol a tabáku). Porovnáním těchto údajů s daty poskytnutými Fakultní nemocnicí Hradec Králové lze uvést, že při průměrných nákladech na léčbu pacienta, léčícího se ze závislosti na nealkoholových drogách, které ve Fakultní nemocnici Hradec Králové činily v roce 2018 částku 120 500 Kč, by, za předpokladu stejné výše těchto nákladů, činily celkové náklady všech do systému NRLUD zapojených poskytovatelů adiktologické péče na léčbu jejich klientů částku 904 834 500 Kč. Vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o prostředky veřejného zdravotního pojištění, byly autorem práce osloveny Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky a Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra České republiky se žádostí o sdělení vyčíslení nákladů na léčbu drogově závislých osob ve zdravotnických zařízeních. Obě oslovené zdravotní pojišťovny v odpovědi autorovi práce odpověděly, že požadovanými daty nedisponují, a tedy tyto náklady nijak nesledují. Tyto subjekty tak nejsou reálně schopny optimalizovat léčbu osob závislých na užívání omamných a psychotropních látek co se týče jejího průběhu, dislokace, případně dalších aspektů tak, aby byla zachována adekvátní péče o tyto pacienty za současné optimalizace nákladů spojených s touto léčbou.

5.1 Navrhovaná řešení

V kapitole 5 jsou shrnuty výsledky zkoumání, provedeného v rámci této práce. Na jejich základě autor práce uvádí návrhy k odstranění zjištěných nedostatků.

Jak je již výše uvedeno, tyto nedostatky byly zjištěny zejména v nepřehledném procesu stanovování právní kvalifikace trestných činů souvisejících s výrobou, distribucí a dalším nelegálním nakládáním s omamnými a psychotropními látkami. K odstranění tohoto nedostatku autor práce navrhuje

- sjednocení právních předpisů upravujících danou problematiku tak, aby kromě zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku, existoval již jen jeden prováděcí předpis, kterým by bylo souhrnné nařízení vlády, z něžž bylo možno určit, zda-li se jedná o látku zakázanou, tedy látku u které je nakládání s ní trestné podle ustanovení § 283 - § 288 zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku¹⁴³ a rovněž i jaká je u takové látky hranice jejího množství pro stanovení právní kvalifikace jednání pachatele (přestupek, trestný čin, možnost využití kvalifikované skutkové podstaty).

Ve vztahu ke zjištění míry úspěšnosti Policie České republiky při odhalování drogové kriminality, a tím i k efektivitě v současné době platné právní úpravy drogové kriminality, lze na základě výsledku zkoumání konstatovat, že ačkoliv byla zkoumáním zjištěna složitost a roztržitost právní úpravy dané problematiky mezi zákony, nařízení vlády a soudní judikáty, jsou policejní orgány schopny tuto trestnou činnost odhalovat a stíhat její pachatele tak, aby došlo k jejich pravomocnému odsouzení, přičemž počty těchto skutků vykazují ve zkoumaném období povětšinou vzrůstající či konstantní tendenci. Tento závěr je podpořen shodností průběhu křivek grafu č. 6, v němž jsou srovnány počty odhalených trestných činů výroby a distribuce drog a počty osob, které byly za uvedené jednání odsouzeny a umístěny ve věznicích.

Zkoumáním problematiky drogové trestné činnosti byl zjištěn i závažný nedostatek ve vztahu k hospodaření s veřejnými financemi, týkající se veřejného zdravotního pojištění. Podle učiněných zjištění nejsou institucemi, spravujícími prostředky veřejného zdravotního

¹⁴³ *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

pojištění, nijak sledovány náklady na léčbu osob léčících se ve zdravotnických zařízeních ze závislosti na nealkoholových drogách. Jako řešení tohoto problému tedy lze navrhnout

- vytvoření databáze, v níž by byla shromažďována a analyzována data o prostředcích zdravotních pojišťoven vynaložených na úhradu léčby osob závislých na užívání nealkoholových drog, se zaměřením na následnou optimalizaci léčby těchto osob co se týče jejího průběhu, dislokace, případně dalších aspektů tak, aby byla zachována adekvátní péče o tyto pacienty za současné optimalizace nákladů spojených s touto léčbou.

6 Závěr

Trestná činnost mající souvislost s výrobou, distribucí a dalším neoprávněným nakládáním s omamnými a psychotropními látkami je společensky vysoce nebezpečnou trestnou činností, mající celospolečenský dosah a přinášející s sebou pro společnost mnohá negativa. Tuto trestnou činnost je nutno chápat v celkovém pojetí, tedy se zahrnutím osob uživatelů drog, které se de lege lata trestné činnosti užíváním drog nedopouštějí, a dále osob pachatelů této trestné činnosti.

Osoby uživatelů drog se v případě rozvinutí závislosti na droze stávají mnohdy pachateli jiných, s drogovou kriminalitou zdánlivě nesouvisejících, protiprávních jednání. Jedná se zejména o trestnou činnost majetkového či násilného charakteru, která je v tomto případě trestnou činností sekundární, sloužící výhradně k obstarání si finančních či jiných prostředků na nákup drog. Vyjma tohoto mají osoby uživatelů drog snížen svůj práh ovládacích a rozpoznávacích schopností, což může vést i k eskalaci a prohlubování sociálních problémů, vztahů mezi lidmi, a to jak mezi spolupracovníky, sousedy, ale nezdědka kdy i v rodinách těchto osob.

Při odhalování a vyšetřování této trestné činnosti se orgány činné v trestním řízení, zejména pak policejní orgány musí spolehnout, jak vyplývá z povahy této trestné činnosti, takřka výhradně na vlastní zjištění, neboť se jedná o trestnou činnost latentní, páchanou na skrytých místech a neveřejně. Proces odhalování této trestné činnosti komplikuje i skutečnost, že svědci a pachatelé této trestné činnosti se znají, jsou to odběratelé drog a jejich dodavatelé, z čehož plyne nižší ochota svědků vypovídat o dané trestné činnosti před orgány činnými v trestním řízení. Samotný obchod s drogami má svá specifika, přičemž tím nejvýraznějším je skutečnost, že poptávka uživatelů drog není závislá na jejich nabídce a má, vzhledem k návykovosti drog, vzrůstající tendenci.

Při vyšetřování drogové kriminality se orgány činné v trestním řízení potýkají s komplikovaností právních předpisů, kterými je v České republice tato problematika upravena. Jedná se zejména o skutečnost, že pro stanovení právní kvalifikace konkrétního deliktního jednání je nutno využívat zákony, zejména pak zákon číslo 40/2009 Sb., trestní zákoník, nařízení vlády, která stanoví, jestli je konkrétní látka zakázanou látkou, a tedy se na ní vztahují ustanovení § 283 – 288 uvedeného zákona a judikáty soudů, zejména pak Nejvyššího soudu, kterými jsou stanovena limitní množství jednotlivých drog potřebná pro vymezení hranice přestupku nebo trestného činu, tedy množství větší než malé, a dále postup

stanovování hranic množství odpovídající většímu rozsahu, značnému rozsahu a velkému rozsahu, což je třeba pro případné využití kvalifikované skutkové podstaty trestného činu. Zjednodušení tohoto postupu, nahrazením nařízení vlády a soudních judikátů jedním souhrnným nařízením vlády by přispělo ke zjednodušení a zefektivnění procesu stanovování právní kvalifikace jednání pachatelů drogové kriminality.

Počty případů odhalené trestné činnosti na úseku výroby, distribuce a dalšího neoprávněného nakládání s omamnými a psychotropními látkami vykazují na počátku zkoumaného období let 2010 – 2020 nárůst, kdy po stagnaci jejich počtu v polovině zkoumaného období byl v jeho závěru zjištěn pokles počtu těchto případů. Tento pokles byl zaznamenán v letech 2019 – 2020, kdy z tohoto nelze prozatím vyvodit závěr o klesající úspěšnosti policejních orgánů v této oblasti, když zejména v roce 2020 je zapotřebí zohlednit vliv pandemie Covid-19 nejen na činnost policejních orgánů, ale i na ještě intenzivnější přesunutí se této nelegální činnosti do skrytého prostředí uzavřených komunit.

Trestná činnost související s výrobou a distribucí drog má ve svém důsledku na společnost negativní dopady i v oblasti ekonomické, kdy kromě již zmíněného páchání sekundární trestné činnosti ze strany uživatelů drog, která je zejména majetkového charakteru a slouží k obstarání si finančních prostředků na nákup drog, se jedná i o náklady veřejných rozpočtů na umístění osob odsouzených za spáchání této trestné činnosti ve věznicích a dále o náklady na léčbu uživatelů drog ve zdravotnických zařízeních. Náklady na umístění osob, které byly za některý z drogových trestných činů pravomocně odsouzeny k trestu odnětí svobody, činily v roce 2019, při počtu 3 320 osob umístěných za spáchání některého z drogových trestných činů k nepodmíněnému trestu odnětí svobody ve věznicích v České republice, více než 1,8 miliardy Kč. K tomu je třeba připočítat ještě výdaj Vězeňské služby České republiky na Program protidrogové politiky, který v témže roce činil téměř 6 milionů Kč. Zde již hovoříme o významné položce jdoucí k tíži rozpočtu Vězeňské služby České republiky, a tím i státního rozpočtu.

Dalším ukazatelem finančních dopadů drogové kriminality na veřejné finance jsou výdaje zdravotních pojišťoven, a tím i systému veřejného zdravotního pojištění, na léčbu osob závislých na nealkoholových drogách. Ve vybraném zdravotnickém zařízení, kterým byla pro účely této diplomové práce Fakultní nemocnice Hradec Králové, pod jejíž Psychiatrickou kliniku patří Léčebna návykových nemocí Nechanice, činily tyto náklady roce 2020 při průměrné ošetrovací době 56,3 dne 146 700 Kč na jednoho hospitalizovaného, což při celkovém počtu 79 hospitalizovaných osob činilo 11 591 300 Kč. Z údajů Národního

registru léčby uživatelů drog (NRLUD) bylo z posledních dostupných údajů, tedy údajů z roku 2018, zjištěno, že v tomto bylo zaregistrováno 7 509 uživatelů nealkoholových drog (tj. nelegálních drog mimo alkohol a tabáku). V témže roce činily náklady Fakultní nemocnice Hradec Králové na léčbu jednoho pacienta, léčícího se ze závislosti na nealkoholových drogách, částku 120 500 Kč. Při stejných nákladech v ostatních zdravotnických zařízeních, do systému NRLUD zapojených poskytovatelů adiktologické péče, by náklady na léčbu jejich klientů činily více než 900 milionů Kč. I přes takto vysokou nákladovost léčby uživatelů drog ve zdravotnických zařízeních nejsou náklady na tuto léčbu zdravotními pojišťovnami nijak sledovány. Zdravotní pojišťovny tak nejsou reálně schopny optimalizovat léčbu osob závislých na užívání omamných a psychotropních látek co se týče jejího průběhu, dislokace, případně dalších aspektů tak, aby byla zachována adekvátní péče o tyto pacienty za současné optimalizace nákladů spojených s touto léčbou.

Závěrem autor práce uvádí, že ačkoliv je téma výroby a distribuce drog a zneužívání návykových látek nezanedbatelným celospolečenským problémem, který s sebou přináší negativní dopady na společnost spočívající ve zdravotních rizicích pro uživatele drog a dále negativní sociální a ekonomické dopady pro společnost, nejsou ze strany příslušných orgánů analyzovány náklady, které pro veřejné rozpočty tato problematika představuje. Právní úprava zkoumané problematiky byla vyhodnocena jako nedostatečná, neboť je, namísto jasného a přesného stanovení zákony a nařízeními vlády, upravována a zpřesňována judikáty soudů. Ke zmírnění negativních dopadů drogové kriminality, tedy trestné činnosti související s výrobou a distribucí drog, na společnost by bylo nutno ze strany státu, státních orgánů a institucí zpřesnění a zpřehlednění legislativních předpisů, upravujících tuto oblast a důslednější sledování a analyzování dopadů této nelegální činnosti na veřejné rozpočty, se zaměřením na optimalizaci těchto nákladů při současném zachování kvality zdravotní a sociální péče o občany.

Na základě dat získaných v rámci této diplomové práce bylo možno učinit závěry týkající se efektivnosti právní úpravy zkoumané problematiky, včetně jejích nedostatků a navrhnout možnosti této právní úpravy, vedoucí k jejímu zjednodušení a zefektivnění. Rovněž bylo možno učinit závěry k vyhodnocení dopadů drogové kriminality na společnost. Na základě výše uvedeného lze konstatovat, že byly cíle diplomové práce byly naplněny a splnily požadavky na práci kladené.

7 Seznam použitých zdrojů

Knižní publikace

Drugs & Forensics Bulletin Národní protidrogové centrály. Praha: Policie České republiky, Národní protidrogová centrála služby kriminální policie a vyšetřování, 1995-. ISSN 1211-8834.

ESCOHOTADO, Antonio. *Stručné dějiny drog*. Praha: Volvox Globator, 2003, 178 s. Labyrint (Volvox Globator). ISBN 80-720-7512-8.

Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost. *Evropská zpráva o drogách 2019: Trendy a vývoj*. 2019. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie. ISBN 978-92-9497-400-6 ISSN 2314-9035.

GROLMUSOVÁ, Lucie, ed. *Mezinárodní standardy prevence užívání drog*. [Praha]: Národní monitorovací středisko pro drogy a drogovou závislost, 2014, 56 s. Monografie (Úřad vlády České republiky). ISBN 978-80-7440-097-1.

JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou*. 5. Praha: Leges, 2014. Glosátor. ISBN 978-80-7502-049-9.

NECHANSKÁ, Blanka. *Léčba uživatelů drog v ČR v roce 2018* [online]. Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <https://www.uzis.cz/res/f/008270/ai-2019-03-nrlud.pdf>

MAHDALÍČKOVÁ, Jana. *Víme o drogách všechno?*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 124 s. ISBN 978-80-7478-589-4.

MRAVČÍK, Viktor, Vendula BĚLÁČKOVÁ, Eva DRÁPALOVÁ, Tomáš ZÁBRANSKÝ, Kateřina GROHMANNOVÁ, Barbara JANÍKOVÁ, Daniela KMETONYOVÁ, Magdalena KVÍČALOVÁ, Danica POSPÍCHALOVÁ, et al. *Nové psychoaktivní látky v České republice: výskyt, rizika a související opatření: odborná monografie*. Praha: Klinika adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze, 2015, 114 s. ISBN 978-80-905717-9-2.

ŠEFRÁNEK, Martin. *Evaluace výsledků léčby v terapeutických komunitách pro léčbu závislosti: změny v užívání návykových látek, kriminálním chování a v dalších oblastech jeden rok po ukončení léčby*. Praha: Úřad vlády České republiky, c2014, 216 s. Monografie (Úřad vlády České republiky). ISBN 978-80-7440-103-9.

TOSSMANN, Hans-Peter. *NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A DROGOVÉ ZÁVISLOSTI, EVROPSKÉ MONITOROVACÍ CENTRUM PRO DROGY A DROGOVOU ZÁVISLOST. Internetové terapeutické intervence pro uživatele drog: příklady dobré praxe a využití v členských státech EU*. Praha: Úřad vlády České republiky, c2012, 82 s. Monografie (Úřad vlády České republiky). ISBN 978-80-7440-065-0.

TYLŠ, Karel. *Dopady zneužívání drog na společnost*. Provozně ekonomická fakulta - Česká zemědělská univerzita v Praze, 2019. Bakalářská práce. Česká zemědělská univerzita v Praze.

ÚZ - *Trestní předpisy*. Ostrava: Sagit, 2010-. ÚZ. ISBN 978-80-7488-240-1.

VÁLKOVÁ, Helena, Josef KUČTA a Jana HULMÁKOVÁ. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019, 616 s. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-7400-732-3.

Mezinárodní standardy prevence užívání drog. [Praha]: Národní monitorovací středisko pro drogy a drogovou závislost, 2014. Monografie (Úřad vlády České republiky). ISBN 978-80-7440-097-1.

Internetové zdroje

Český statistický úřad: *Pohyb obyvatelstva* [online]. [cit. 2021-01-28]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=DEM05&z=T&f=TABULKA&skupId=546&katalog=30845&pvo=DEM05&str=v94>

EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie [online]. [cit. 2020-12-03]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=cs>

Europol [online]. [cit. 2020-09-08]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/cs/about-europol>

Evropská unie - Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost (EMCDDA) [online]. [cit. 2020-09-08]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/emcdda_cs

EXTC - Internetová poradna [online]. I.E.S. - Institut expertních služeb [cit. 2020-08-24]. Dostupné z: <https://www.extc.cz/>

Fakultní nemocnice Hradec Králové: Léčebna návykových nemocí Nechanice [online]. [cit. 2021-02-28]. Dostupné z: <https://www.fnhk.cz/psych/soucasti-kliniky/oddeleni/Inn>

Ministerstvo vnitra České republiky: Sbirka zákonů a Sbirka mezinárodních smluv [online]. [cit. 2020-12-07]. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>

Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti: Legislativa: Seznam právních předpisů upravujících oblast návykových látek [online]. [cit. 2020-12-07]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/legislativa/legislativa-uvod/>

Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti: Výroční zprávy [online]. [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocní-zpravy/>

Nejvyšší soud - Rozšířené vyhledávání [online]. [cit. 2020-12-07]. Dostupné z: https://nsoud.cz/Judikatura/ns_web.nsf/WebSpreadSearch

Policie České republiky - Facebook [online]. [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/PolicieCZ/>

Policie České republiky - YouTube [online]. [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/c/PolicieCZ/featured>

Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV Policie ČR [online]. [cit. 2019-01-08]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/narodni-protidrogova-centrala-skpvc.aspx>

Policie České republiky: Prevence [online]. [cit. 2021-02-09]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/web-prevence.aspx>

Policie České republiky: Preventivní informace [online]. [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/rady-policie-cr-a-informace-o-prevenci-143872.aspx>

Policie České republiky: Statistické přehledy kriminality [online]. [cit. 2021-01-26]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

Policie České republiky: Útvary s územně vymezenou působností [online]. [cit. 2019-01-08]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/utvary-s-uzemne-vymezenu-pusobnosti-794179.aspx>

Policie České republiky: Výroční zprávy Národní protidrogové centrály SKPV [online]. [cit. 2021-02-04]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vyrocnizpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>

Revolution train: Protidrogový vlak [online]. Nové Česko, nadační fond [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <http://www.revolutiontrain.cz/v2/index.php>

Sananim - Drogová poradna [online]. Sananim z.u. [cit. 2020-08-24]. Dostupné z: <http://drogovaporadna.cz/>

Survio [online]. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: <https://www.survio.com/cs/>

Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR: Mezinárodní klasifikace nemocí [online]. [cit. 2021-02-23]. Dostupné z: <https://www.uzis.cz/index.php?pg=registry-sber-dat--klasifikace--mezinarodni-klasifikace-nemoci#publikace>

Vězeňská služba České republiky [online]. [cit. 2021-02-09]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/>

Vězeňská služba České republiky: Statistické ročenky Vězeňské služby [online]. [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/informacni-servis/statistiky/statisticke-rocenky-vezenske-sluzby/>

Vláda České republiky: Nouzový stav a mimořádná opatření [online]. [cit. 2021-03-09]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/nouzovy-stav-a-mimoradna-opatreni--co-aktualne-plati-180234/#nouzovy_stav

Zákony pro lidi [online]. AION CS [cit. 2020-12-07]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>

Oficiální dokumenty

OSN. Úmluva o psychotropních látkách, která byla do právního řádu České republiky implementována vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 62/1989 Sb.

OSN. Jednotná úmluva o omamných látkách (do právního řádu České republiky implementováno vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 47/1965 Sb.) ve znění Protokolu o změnách Jednotné úmluvy o omamných látkách z roku 1961, který byl do právního řádu České republiky implementován sdělením federálního ministerstva zahraničních věcí č. 458/1991 Sb.

OSN. Jednotná úmluva proti nezákonnému obchodu s omamnými a psychotropními látkami, která byla do právního řádu České republiky implementována sdělením federálního ministerstva zahraničních věcí č. 462/1991 Sb.

EU. Nařízení Rady (ES) č. 111/2005 ze dne 22. prosince 2004, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi.

EU. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 ze dne 11. února 2004 o prekursorech drog.

EU. Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2015/1011 ze dne 24. dubna 2015, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 o prekursorech drog a nařízení Rady (ES) č. 111/2005, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Unií a třetími zeměmi, a kterým se zrušuje nařízení Komise (ES) č. 1277/2005.

EU. Rámcové rozhodnutí Rady 2004/757/SVV ze dne 25. října 2004, kterým se stanoví minimální ustanovení týkající se znaků skutkových podstat trestných činů a sankcí v oblasti nedovoleného obchodu s drogami, ve znění pozdějších předpisů.

EU. Prováděcí nařízení Komise (EU) 2015/1013 ze dne 25. června 2015, kterým se stanoví pravidla týkající se nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 o prekursorech drog a nařízení Rady (ES) č. 111/2005, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Unií a třetími zeměmi.

EU. Úřední věstník Evropské unie C 402/01. Svazek 55, 29.12.2012. Protidrogová strategie EU (2013–2020). ISSN 1725-5163

Česko. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Česko. Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Česko. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Česko. Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, ve znění pozdějších předpisů.

Česko. Zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog, ve znění pozdějších předpisů.

Česko. Zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech, ve znění pozdějších předpisů.

Česko. Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění pozdějších předpisů.

Česko. Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.

Česko. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Česko. Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

Česko. Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

Česko. Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Česko. Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů.

Česko. Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

Česko. Nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek, ve znění pozdějších předpisů.

Česko. Nařízení vlády č. 454/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za látky s anabolickým a jiným hormonálním účinkem a jaké je jejich větší množství, a co se pro účely trestního zákoníku považuje za metodu spočívající ve zvyšování přenosu kyslíku v lidském organismu a za jiné metody s dopingovým účinkem.

Česko. Nařízení vlády č. 455/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu trestního zákoníku.

Česko. Nařízení vlády č. 458/2013 Sb., o seznamu výchozích a pomocných látek a jejich ročních množství limitech.

Česko. Nařízení vlády č. 453/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za nakažlivé lidské nemoci, nakažlivé nemoci zvířat, nakažlivé nemoci rostlin a škůdce užitkových rostlin.

Česko. Nařízení vlády č. 41/2014 Sb., o stanovení jiných návykových látek a jejich limitních hodnot, při jejichž dosažení v krevním vzorku řidiče se řidič považuje za ovlivněného takovou návykovou látkou.

Česko. Vyhláška Ministerstva spravedlnosti číslo 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů.

Česko. Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 3. 2014, Tpjn 301/2013, uveřejněné pod číslem 15/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (k výkladu pojmu „množství větší než malé“ u omamných a psychotropních látek a přípravků je obsahujících (§ 283, § 284, § 285 tr. zákoníku)).

Česko. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2013, sp. zn. 15 Tdo 1003/2012, uveřejněné pod číslem 44/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní (množství látky – určení většího rozsahu, značného rozsahu a velkého rozsahu u omamných látek a psychotropních látek a přípravků je obsahujících).

Česko. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 2. 2013, sp. zn. 5 Tdo 812/2012 (přechovávání omamné a psychotropní látky).

Česko. Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2020 pod sp. zn. Tpjn 300/2020, uveřejněné pod číslem 2/2020 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (k trestní odpovědnosti řidiče motorového vozidla ovlivněného jinou návykovou látkou než alkoholem za přečin ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 tr. zákoníku).

8 Přílohy

Příloha 1 – Sdělení Ministerstva spravedlnosti České republiky

Zaslaná data jsou přiložena na disku CD-R.

SM Stašková Martina, Mgr. MStaskova@msp.justice.cz 15. 2. 2021, 16:19
Komu: ██████████

MSP-161/2021-OSV-OSV × **Diplomová práce** ☆

E-mail byl zařazen do složky ČZU na základě ručního přesunu.

Vážený pane Tylši,

k Vaším žádostem o informace ze dne 30. 1. 2021 sdělujeme následující. V příloze naleznete statistická data vztahující se k trestnému činu podle ustanovení § 283 trestního zákoníku ve Vámi specifikované struktuře a za Vámi požadované období.

Informace o žádostech policejních orgánů o povolení odposlechů, domovních prohlídek a prohlídek jiných prostor a pozemků Ministerstvo spravedlnosti statisticky nesleduje, a proto Vám je nelze poskytnout.

S pozdravem

Mgr. Martina Stašková
oddělení styku s veřejností
sekce státního tajemníka

Ministerstvo spravedlnosti ČR
Vyšehradská 16, Praha 2, 128 10
tel.: +420 221 997 461
e-mail: mstaskova@msp.justice.cz
www.justice.cz

Přílohy

ISTIC **image001.jpg** – Obrázek, 2 kB
↓ **Stáhnout** Zobrazit >

 Odsouzení_par283.xlsx – Excel, 24 kB
↓ **Stáhnout** Zobrazit >

 smime.p7s – Soubor, 3 kB
↓ **Stáhnout** Zobrazit >

Stáhnout všechny přílohy

Příloha 2 - Sdělení Fakultní nemocnice Hradec Králové

Vybrané charakteristiky hospitalizací v LNN

18.02.2021

rok	alkohol (F10)				nealkoholové drogy (F11-F19)			
	počet hospit.	náklady v tis. Kč		prům. oš. doba ve dnech	počet hospit.	náklady v tis. Kč		prům. oš. doba ve dnech
		celkem	na 1 hospit.			celkem	na 1 hospit.	
2010	184	13 290,6	72,2	45,3	104	9 129,8	87,8	55,1
2011	173	12 183,1	70,4	46,8	91	6 846,9	75,2	50,1
2012	190	14 808,5	77,9	50,6	81	5 620,2	69,4	45,1
2013	170	12 778,3	75,2	50,7	117	9 891,2	84,5	57,0
2014	152	14 164,6	93,2	56,0	119	12 167,2	102,2	61,5
2015	154	16 766,1	108,9	61,4	110	10 788,1	98,1	55,3
2016	169	14 922,3	88,3	48,0	104	9 832,3	94,5	51,4
2017	154	14 854,9	96,5	52,9	111	12 090,9	108,9	59,8
2018	169	21 057,8	124,6	56,6	86	10 361,6	120,5	54,7
2019	188	22 688,5	120,7	53,0	87	12 625,2	145,1	63,7
2020	156	25 748,0	165,1	63,3	79	11 591,3	146,7	56,3

Pozn.:

1. Zdrojem dat jsou náklady a elektronické chorobopisy v NIS.
2. Jsou zahrnuti pacienti s dg F10 (alkohol) a s F11-F19 (jiné návykové látky), tj. bez dg patologického hráčství.
3. Náklady pro vybrané pacienty jsou přepočítány z celkových nákladů LNN podle počtů ošetřovacích dnů.

Příloha 3 - Sdělení Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky

VŠEOBECNÁ
ZDRAVOTNÍ POJIŠŤOVNA
ČESKÉ REPUBLIKY

Ústředí
Orlická 4/2020
130 00 PRAHA 3

sp. zn.: S-SR-VZP-21-00476835-Z721 (I/22/21)

č.j.: VZP-21-00476835-Z721

Vážený pan
Bc. Karel Tylš

Rozhodnutí

Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky se sídlem v Praze 3, Orlická 4/2020, PSČ 130 00, zastoupená Mgr. Karlem Kvasničkou, ředitelem Právního odboru, příslušná k rozhodování podle § 15 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, **rozhodla o žádosti** doručené dne 30. 1. 2021 žadatele **Bc. Karla Tylše, nar. [REDACTED], trvale bytem [REDACTED]**

t a k t o:

Podle § 15 odst. 1 ve spojení s § 2 odst. 4 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, se žádost o poskytnutí informací doručená VZP ČR dne 30. 1. 2021

odmítá

a informace o průměrných finančních nákladech na léčbu drogově závislých osob (alkohol, nealkoholové drogy – zvláště pro dg F10 a pro dg F11 – F19), zvláště pro léčbu ambulantní a léčbu substituční, v rámci České republiky za období let 2010 – 2020 (po jednotlivých letech), a průměrné délce léčení se žadateli neposkytnou.

O d ů v o d n ě n í

Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky, dále jen „VZP ČR“, obdržela dne 30. 1. 2021 žádost o poskytnutí informací žadatele Bc. Karla Tylše, nar. [REDACTED], trvale bytem [REDACTED], dále jen „žadatel“, která se týkala informací o průměrných finančních nákladech na léčbu drogově závislých osob (alkohol, nealkoholové drogy – zvláště pro dg F10 a pro dg F11 – F19), zvláště pro léčbu ambulantní a léčbu substituční, v rámci České republiky za období let 2010 – 2020 (po jednotlivých letech), a průměrné délce léčení.

Žádost žadatele byla s ohledem na její obsah posouzena jako žádost dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „InfZ“.

V odůvodnění výroku rozhodnutí o odmítnutí žádosti VZP ČR odkazuje na § 2 odst. 4 InfZ, dle kterého se povinnost poskytovat informace netýká dotazů na názory, budoucí

rozhodnutí a vytváření nových informací. Současně § 3 odst. 3 InfZ stanoví, že informace se rozumí jakýkoliv obsah nebo jeho část v jakémkoliv podobě, zaznamenaný na jakémkoliv nosiči, zejména obsah písemného záznamu na listině, záznamu uloženého v elektronické podobě nebo záznamu zvukového, obrazového nebo audiovizuálního.

VZP ČR konstatuje, že není schopna poskytnout data žádaná žadatelem, neboť těmito **informacemi reálně nedisponuje a údaje by bylo nutné nově zpracovat v rámci nadstandardní analytické činnosti**. Informační systém VZP ČR **nesleduje údaje o „léčbě“**, resp. o nákladech na léčbu vybraných diagnóz, jakožto komplexním pojmu, ani o jednotlivých poskytnutých výkonech, či péči, která tvoří nedílnou součást léčby konkrétního onemocnění. VZP ČR neviduje, a proto není schopna přesně identifikovat, souhrn všech léčebných výkonů, které souvisí výlučně s určitou diagnózou či zdravotním stavem.

Poskytovatelé zdravotních služeb nevykazují VZP ČR diagnózy jednotlivých pojištěnců samostatně, přičemž údaj o diagnóze je ze strany poskytovatelů zdravotních služeb předáván pouze jako **součást některých dokladů** dodávaných k vyúčtování, zatímco na některých dokladech **absentuje úplně** a není ji možné bez provedení analýzy ztotožnit (např. doklad č. 10 – Recept či doklad 03 – Zvlášť účtovaná léčiva a zdravotnické prostředky). V případě, že je diagnóza součástí některých dokladů, např. dokladu č. 01 – Vyúčtování výkonů v ambulantní péči, jedná se o nikoli jediný údaj o diagnóze, ale údaj o základní diagnóze, ostatních diagnózách a diagnózách řádkových, mezi nimiž by musel vybírat revizní lékař. Povinně vyplňována je pouze diagnóza základní, která však nemusí být diagnózou, pro níž byl výkon poskytnut – ta může být zaznamenána v jiné části dokladu či zaznamenána být nemusí.

VZP ČR dále uvádí, že mezi vykázanými diagnózami a jednotlivými kódy poskytnutých zdravotních služeb neexistuje vazba, která by určovala, jaká péče patří výhradně k určité diagnóze. Z toho důvodu VZP ČR nedokáže odlišit ani léčbu případného souběhu, či identifikovat výkony, které byly pojištěnci provedeny právě a jediné z titulu léčby určité diagnózy či zdravotního stavu. Zároveň také dochází k časovému nesouladu, ve kterém může péče s vykázanou určitou diagnózou zasahovat do delšího časového období, následně pak není část péče identifikována. Tento problém se projevuje mj. u léčby chronických pacientů.

Nelze opominout ani fakt, že většina péče není hrazena tzv. výkonovým způsobem, ale dle platných úhradových mechanismů se zpravidla jedná o úhradu, která nemá vazbu pouze na pojištěnce, ale na subjekt, který péči poskytl. Z toho důvodu nelze jednoznačně určit náklady na léčbu konkrétního pojištěnce s konkrétní diagnózou, jelikož část úhradových mechanismů nemá přímou vazbu na konkrétní pojištěnce (např. úhrady pomoci případového paušálu, regulační mechanismy atd.). Z tohoto důvodu VZP ČR nedokáže jednoznačně přiřadit náklady na léčbu konkrétních diagnóz, ani určit délku léčení.

Skutečnost, že VZP ČR v některých případech obdrží od poskytovatelů zdravotních služeb informaci o diagnóze, tak neznamená, že VZP ČR eviduje či je schopna prostřednictvím technického výběru dat provedeného IT specialistou vyhledat relevantní informace

o pojištěncích, kteří pro určitou diagnózu navštívili lékaře nebo se s určitou diagnózou léčí, případně pak na tyto pojištěnce navázat další údaje.

V informačním systému VZP ČR nejsou data k dispozici tak, aby bylo jednoduše sdělitelné, jaký pacient se léčí pro danou diagnózu, ani VZP ČR neneviduje kompletní údaje o tom, jaká péče byla v souvislosti s diagnózou vykázána. Tyto údaje, pokud s nimi VZP ČR vůbec disponuje (zejména v případě diagnózy, která není často v určité péči přiřaditelná), jsou jako zdrojová data ukládána a vedena pojišťovnou ve struktuře, která odpovídá datovým polím dle Metodiky pro pořizování a předávání dokladů, dále jen „Metodika“, a která je určena pro poskytovatele zdravotních služeb a předpokládá řádné vykazování a zpracování úhrad za zdravotní péči, nikoli vytváření dat za pomoci analýzy podle požadavků dle InfZ. Takto získaná data jsou ze strany VZP ČR zpracovávána ve struktuře odpovídající datovým polím Metodiky, z níž vyplývá, že jednotlivá data nemusí být provázána.

Jako hranici mezi povinným sestavením požadované informace z těch, které má povinný subjekt k dispozici (nebo je povinen je mít – což v tomto případě neplatí ve všech bodech), a vytvářením nových informací ve smyslu § 2 odst. 4 InfZ, které lze odmítnout, vymezuje judikatura i komentářová literatura míru "**intelektuální náročnosti**", tedy činnosti, která by byla nutná pro přípravu odpovědi na žádost žadatele (zde lze odkázat např. na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 2. 2012, sp. zn. 1 As 141/2011, Sb. NSS č. 2635/2012). Je třeba rozlišovat žádosti o prosté výtahy z databází či části dokumentů na straně jedné a žádosti o právní analýzy, hodnocení či zpracování smluv a podání, o analýzy dat z rozhodovací činnosti povinného subjektu apod. na straně druhé. **Rozhodující tedy není časová náročnost shromáždění požadovaných informací ale to, zda postačí mechanická, jednoduchá práce se zdrojovými daty, nebo je naopak potřeba "přidaná hodnota" překračující rámec jednoduchých úkonů¹.**

K vytvoření požadovaných údajů **by bylo potřeba v rámci provedené analýzy propojit výstupy z několika zdrojových databází a zejména pak vytvořit zcela nové informace, kterými informační systém VZP ČR nedisponuje.** K této činnosti by byla nutná spolupráce specialisty úhrad zdravotní péče, který by pro každou požadovanou diagnózu zpracoval metodiku výběru, **IT specialisty**, který technicky realizuje výběr a vytvoření nových ukazatelů, a spolupráce **revizního lékaře**, který IT specialistovi podrobně popíše výběr dat a bude odpovídat na nejasnosti při vybírání datech. Tato činnost už je ale nad rámec InfZ, jelikož by docházelo k vytváření informací nových, aktuálně neexistujících.

Proces získávání informací, do něhož vstupují osoby různých odborností, zejména pak revizní lékaři, kteří mohou požadovanou informaci v některých případech získat pouze detailním přezkumem případů jednotlivých pojištěnců, **svou intelektuální náročností prostou mechanickou práci mnohonásobně převyšuje** a musí nutně vést k závěru o provádění

¹ JELÍNKOVÁ, J., TUCHÁČEK, M. Zákon o svobodném přístupu k informacím: Praktický komentář. Wolters Kluwer. Praha, 2019.

analýzy. VZP ČR má za to, že výše popsaná analytická činnost je mimo smysl a účel InfZ, přičemž jde o vytváření nových informací dle přání žadatele, k němuž však není povinna.

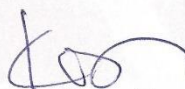
VZP ČR závěrem konstatuje, že pod označením žádost o informace a případně deklarované veřejné kontroly nelze povinné subjekty „úkolovat“, aby vytvářeli statistické či analytické výstupy pro aktuální potřeby konkrétního žadatele. Vzhledem k výše uvedenému bylo nutno s odkazem na § 2 odst. 4 InfZ rozhodnout o neposkytnutí informací žadateli.

Nad rámec rozhodnutí VZP ČR k dotazu žadatele na financování nákladů sděluje, že úhrada péče z veřejného zdravotního pojištění probíhá v souladu se zákonem č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a s dalšími předpisy upravující tuto problematiku, včetně vyhlášky č. 428/2020 Sb. o stanovení hodnot bodu, výše úhrad hrazených služeb a regulačních omezení pro rok 2021 (tzv. úhradová vyhláška), jenž je každým rokem aktualizována, dále v souladu vyhláškou Ministerstva zdravotnictví č. 134/1998 Sb., kterou se vydává seznam zdravotních výkonů s bodovými hodnotami, ve znění pozdějších předpisů. Hrazené léčivé přípravky jsou hrazeny na základě výše a podmínek úhrady stanovených Státním ústavem pro kontrolu léčiv. Více informací k problematice je možné nalézt na internetových stránkách: www.sukl.cz.

Poučení

Proti rozhodnutí lze podat podle ustanovení § 16 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, odvolání do 15 dnů ode dne doručení k Úřadu pro ochranu osobních údajů, a to prostřednictvím orgánu, který toto rozhodnutí vydal.

V Praze dne 10. 2. 2021

Mgr. Karel Kvasnička
ředitel Právního odboru

Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky

Příloha 4 - Sdělení Zdravotní pojišťovny ministerstva vnitra České republiky

Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra České republiky
Ředitelství: Vinohradská 2577/178, 130 00 Praha 3, tel. 272 095 111

VÁŠ DOPIS ZNAČKY:
ZE DNE: 11. 2. 2021
NAŠE ZNAČKA: S-ZPMV/0138352/2021
ZPMV/0138352/2021
VYŘIZUJE: JUDr. Petra Hejhalová
TEL.: 272 095 226
FAX:
E-MAIL: phejhalova@zpmvcr.cz
DATUM: 17. 2. 2021

Vážený pan
Bc. Karel Tylš

ROZHODNUTÍ O ODMÍTNUTÍ ČÁSTI ŽÁDOSTI

Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra České republiky, se sídlem Vinohradská 2577/178, Praha 3, PSČ 130 00, IČO 47114304, zapsaná v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl A, vložka 7216 (dále jen „**ZP MV ČR**“ nebo „**povinný subjekt**“) jako správní orgán I. stupně, podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon č. 106/1999 Sb.**“) a v souladu se zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**správní řád**“), rozhodla o žádosti o poskytnutí informací ze dne 11. 2. 2021 podané žadatelem Bc. Karlem Tylšem, narozeném dne [redacted], bytem [redacted]

takto:

Žádost o poskytnutí informací ze dne 11. 2. 2021 žadatele Bc. Karla Tylše, narozeného dne [redacted], bytem [redacted], se podle ustanovení § 15 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb.

odmítá,

neboť na požadované informace se ve smyslu ustanovení § 2 odst. 4 zákona č. 106/1999 Sb. povinnost poskytovat informace nevztahuje.

Odůvodnění:

I.

Žadatel Bc. Karel Tylš, narozený dne [redacted], bytem [redacted] (dále jen „**žadatel**“), ve své žádosti o poskytnutí informací ze dne 11. 2. 2021, doručené ZP MV ČR dne 11. 2. 2021 (dále jen „**žádost**“) požádal v souladu se zákonem č. 106/1999 Sb. o poskytnutí následujících informací:

„Pro účely vypracování diplomové práce na ČZU v Praze bych Vás rád, podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, požádal o zaslání níže specifikovaných informací. Jedná se mi o vyčíslení průměrných finančních nákladů Vaší zdravotní pojišťovny na léčbu drogově závislých osob (alkohol, nealkoholové drogy – zvláště pro dg F10 a pro dg F11 – F19), zvláště pro léčbu ambulantní a léčbu substituční v rámci České republiky za období let 2010 - 2020 a o zjištění

ISO 9001

ISO 9001

Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra České republiky,
se sídlem: Vinohradská 2577/178, 130 00 Praha 3, IČ 47114304,
zapsána v obchodním rejstříku, vedeném Městským soudem v Praze oddíl A, vložka 7216
Kód pojišťovny 211, infolinka: 844 211 211, e-mail: info@zpmvcr.cz, www.zpmvcr.cz

1 z 4

průměrné délky tohoto léčení. Dále mě zajímá, kdo tyto náklady financuje. Uvedená data mě zajímají za období od roku 2010 do roku 2020, za každý rok zvlášť. Pokud nemáte data za rok 2020 k dispozici, postačí data za období let 2010 – 2019.“

II.

Podle ustanovení § 2 odst. 4 zákona č. 106/1999 Sb. se povinnost poskytovat informace netýká dotazů na názory, budoucí rozhodnutí a vytváření nových informací.

Žadatel požaduje v žádosti informace, které ZP MV ČR v požadované struktuře ani rozsahu nemá k dispozici.

Z ustanovení § 2 odst. 4 zákona č. 106/1999 Sb. vyplývá, že povinný subjekt není povinen vytvářet nové informace. Právní otázkou výkladu pojmu „nová informace“ se opakovaně zabýval Nejvyšší správní soud (dále jen „**NSS**“), a to zejména v rozsudku č. j. 4 As 96/2016-36 ze dne 5. 8. 2016, kdy opětovně potvrdil svůj právní názor publikovaný již dříve v rozsudku č. j. 1 As 141/2011-67 ze dne 9. 2. 2012, podle něhož „*je vždy nutno rozlišovat mezi situacemi, kdy výtahy z existujících dokumentů představují pouze jednoduchou operaci, a případy, kdy k vytvoření odpovědi na žádost nestačí pouhé mechanické vyhledání a shromáždění údajů, které má povinný subjekt k dispozici, a je tak nezbytné s těmito údaji provádět další zpracovávání nad rámec prostého „vtělení“ do odpovědi na žádost.*“ V takovém případě by se jednalo o novou informaci, na niž se vztahuje zákonná výluka z povinnosti poskytnout ji žadateli.

NSS také opakovaně konstatoval, že nelze nalézt obecné kritérium k rozhranění mezi situacemi, v nichž půjde toliko o vyhledání a uspořádání již existujících informací do podoby, v níž je možné je žadateli předat, a situacemi, v nichž by sestavení požadovaných informací již představovalo vytvoření nové informace. Vždy bude podle NSS záležet na konkrétních okolnostech dané věci.

Přesto však NSS dovozuje, že jako vhodné kritérium se nabízí rozlišování mezi případy, kdy je povinný subjekt schopen požadované informace sestavit ze zdrojových informací, kterými disponuje, v zásadě mechanickým způsobem, a situacemi, v nichž sestavení požadované informace překračuje rámec takových jednoduchých úkonů. Rozlišovací kritérium v tomto případě spočívá v intelektuální náročnosti činnosti, která je nutná pro přípravu odpovědi na žádost.

III.

ZP MV ČR posoudila požadavek žadatele v návaznosti na výše uvedené skutečnosti a dospěla k závěru, že požadavku žadatele, nelze vyhovět jednoduchým vyhledáním a shromážděním požadovaných informací, ale že je třeba k jejich vytvoření využití značné intelektuální náročnosti zaměstnanců povinného subjektu, která nespočívá pouze v mechanickém vyhledání a shromáždění dat. ZP MV ČR údaje ve struktuře požadované v žádosti o informace neeviduje.

ZP MV ČR sbírá data o poskytnutých zdravotních službách v předepsaném formátu a ukládá je do provozních struktur, jež jsou nedílnou součástí provozovaných aplikací. Primárním a zákonným důvodem pro sběr a použití těchto dat jsou úhrady zdravotních služeb, způsob uložení těchto dat je podřízen primárnímu účelu.

Charakter požadované informace je takový, že ji z uložených dat nelze poskytnout řadovým referentem ani tehdy, pokud by vynaložil značné úsilí, neboť ji nelze poskytnout běžnou filtrací nebo svázáním dat, které by provedl poučený referent. ZP MV ČR nedisponuje žádným hotovým programovým vybavením, které by mohl obsloužit řadový referent, a které by z uložených dat požadovanou sestavu/informaci vytvořilo. Požadavek uvedený v žádosti vysoce přesahuje možnosti mechanického zpracování.

ISO 9001

ISO 9001

Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra České republiky,
se sídlem: Vinohradská 2577/178, 130 00 Praha 3, IČ 47114304,
zapsána v obchodním rejstříku, vedeném Městským soudem v Praze oddíl A, vložka 7216
Kód pojišťovny 211, infolinka: 844 211 211, e-mail: info@zpmvcr.cz, www.zpmvcr.cz

2 z 4

Vzhledem k tomu, že se nejedná o prostý výtah z databází, ale o naprogramování řady nutných kroků (definice požadovaných pojmů, výroba SW k výběru dat, která by byla podkladem k výpočtu dalších parametrů, které jsou vyžadovány, vypočtení parametrů, rozřídění dat a uložení do souborů tak, aby bylo možné výpočty realizovat), aby bylo dosaženo požadovaného výsledku, bylo by nutné takový SW nástroj vyvinout s využitím zaměstnanců několika odborných útvarů s vynaložením nepřiměřeného intelektuálního úsilí vysoce specializovaných zaměstnanců ZP MV ČR disponujících specifickým vzděláním a zkušenostmi jednak na úseku informačního systému, a jednak na úseku vykonávajícím činnosti spojené s výkonem veřejného zdravotního pojištění. Požadovaná informace standardně neslouží k provádění veřejného zdravotního pojištění, a proto takový nástroj ZP MV ČR nemá k dispozici a bylo by nutné jej vytvořit.

V tabulkách databází ZP MV ČR jsou uložena prostá data, požadavkem žadatele je vytvořit z nich kompaktní informaci, kterou ZP MV ČR ke své činnosti již nepotřebuje. Z tohoto důvodu ZP MV ČR ani nemá k dispozici pro vytvoření požadované informace standardní programové vybavení/funkci, které by byl schopen obsloužit řadový referent.

ZP MV ČR sděluje, že informace v požadované struktuře nemá k dispozici, neboť informace v požadovaném rozsahu a struktuře není potřebná k výkonu veřejného zdravotního pojištění, a zároveň žádný právní předpis neukládá zdravotní pojišťovně informace v požadovaném složení evidovat a zpracovávat. Jedná se o požadavek na vytvoření nové informace, kterou ZP MV ČR nepotřebuje k výkonu veřejného zdravotního pojištění.

IV.

Současně ZP MV ČR, nad rámec skutečností uvedených v části III. tohoto rozhodnutí, posoudila požadavek žadatele v části týkající se poskytnutí informací za období let 2015 - 2010 a dospěla k závěru, že i kdyby nebyl celý požadavek žadatele odmítnut z důvodu, že poskytnutím požadované informace by se jednalo o vytvoření tzv. „nové informace“, nebylo by možné vyhovět požadavku žadatele za období let 2010 – 2015. Data za období let 2010 - 2015 má ZP MV ČR v současné době uložena v archivu. Rozsah dat vztahujících se k úhradám za zdravotní služby je tak velký, že z provozních důvodů nelze všechna data držet v ostrých provozních databázích.

Na základě dlouholetých zkušeností s potřebami vracet se k historickým datům a na základě dlouholetých zkušeností s nároky na zátěž provozních databází stanovila ZP MV ČR optimální rozsah dat udržovaný pro přímou potřebu provozu ZP MV ČR, a ten je aktuální rok + 4 roky zpět. Každý rok proto dochází podle uvedeného systému k převodu dat do archivu z důvodu uvolnění provozní databáze. Archiv je dále strukturován, proto práce v něm vyžaduje jiné přístupy nejen z pohledu rozsahu dat, ale i z hlediska znalosti struktur. Archivní databáze nejsou dostupné z provozního systému ZP MV ČR, přístup do nich je zabezpečován jinou cestou. Tato jiná cesta je důležitá i z hlediska jejich ochrany z pohledu bezpečnosti.

Při požadovaném výběru dat z let 2010 - 2015 by bylo třeba otevírat archivní databáze a výběry realizovat v nich. Kromě toho, že se jedná o přístup k řádově většímu rozsahu dat, což je potřeba reflektovat v programovacích metodách, pak by se pro práci v těchto databázích muselo upravovat SW program, vytvořený pro aktivní databázi, takže by pro vyhledání všech požadovaných dat musely být vytvořeny další verze slupiny programů. I při této činnosti se tedy nejedná o jednoduché mechanické vyhledání požadovaných informací, ale o činnost, kterou je schopen provést zkušený specialista.

V.

Na podporu svého výše uvedeného stanoviska o odmítnutí žádosti ZP MV ČR rovněž odkazuje na Listinu základních práv a svobod jako součást ústavního pořádku České republiky (dále jen "*Listina*"), která v čl. 17 odst. 5 uvádí, že státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny

ISO 9001

ISO 9001

Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra České republiky,
se sídlem: Vinohradská 2577/178, 130 00 Praha 3, IČ 47114304,
zapsána v obchodním rejstříku, vedeném Městským soudem v Praze oddíl A, vložka 7216
Kód pojišťovny 211, infolinka: 844 211 211, e-mail: info@zpmvcr.cz, www.zpmvcr.cz

3 z 4

přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti. Je tedy zřejmé, že v kontextu s touto žádostí je požadavek na poskytnutí části daných informací zcela mimo rámec přiměřenosti, kdy však dochází k neúměrnému zatěžování povinného subjektu stran vytváření nových, aktuálně neexistujících informací pro potřeby žadatele. Základním smyslem zákona č. 106/1999 Sb. je pak především zajištění práva veřejnosti na přístup k informacím v rámci veřejného sektoru, kdy s tímto pak koresponduje povinnost tzv. povinných subjektů poskytovat informace z oblasti své působnosti, a to v intencích výše zmíněného čl. 17 odst. 5 Listiny. Účelem zákona č. 106/1999 Sb. je tedy co nejširší realizace práva na informace při současné ochraně veřejného zájmu a práv jednotlivců, to vše ovšem při zachování schopnosti povinných subjektů plnit své úkoly.

Pro výklad ustanovení § 2 odst. 4 zákona č. 106/1999 Sb., na základě kterého je žádost žadatele odmítnuta, odkazuje povinný subjekt nad rámec výše uvedeného i na důvodovou zprávu k zákonu č. 61/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění zákona č. 81/2005 Sb., a zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, která v této souvislosti uvádí: „Povinný subjekt je povinen poskytovat pouze ty informace, které se vztahují k jeho působnosti, a které má nebo by měl mít k dispozici. Naopak režim InfZ nestanovuje povinnost nové informace vytvářet či vyjadřovat názory povinného subjektu k určité problematice. Toto ustanovení nemá v žádném případě sloužit k nepřiměřenému zužování práva na informace, má pouze zamezit žádostem o informace mimo sféru zákona – zvláště časté jsou v této souvislosti žádosti o právní analýzy, hodnocení či zpracování smluv a podání – k vypracování takových materiálů nemůže být povinný subjekt nucen na základě své informační povinnosti, neboť taková úprava by byla zcela proti původnímu smyslu tohoto institutu. Pokud má být taková povinnost stanovena, musí tak učinit zvláštní zákon samostatnou úpravou (např. § 139 zákona č. 500/2004 Sb.).“

S ohledem na výše citovaná ustanovení zákona č. 106/1999 Sb. a publikovanou judikaturu a literaturu nemá povinný subjekt povinnost informace v požadovaném rozsahu poskytnout.

Proto je rozhodnuto tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí je možno, v souladu s ustanovením § 81 správního řádu, podat do 15 dnů ode dne jeho doručení odvolání ve dvojím vyhotovení, a to nadřízenému orgánu, kterým je Úřad pro ochranu osobních údajů, prostřednictvím ZP MV ČR, na adrese sídla ZP MV ČR - Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra České republiky, Vinohradská 2577/178, Praha 3, PSČ 130 00. Včas podané odvolání má odkladný účinek.

Mgr. Jan Šrámek
ředitel odboru právních agend
Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra
České republiky

Rozdělovník:
1x žadatel
1x ZP MV ČR

Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra České republiky,
se sídlem: Vinohradská 2577/178, 130 00 Praha 3, IČ 47114304,
zapsána v obchodním rejstříku, vedeném Městským soudem v Praze oddíl A, vložka 7216
Kód pojišťovny 211, infolinka: 844 211 211, e-mail: info@zpmvcr.cz, www.zpmvcr.cz

4 z 4

Příloha 5 - Vzor dotazníku

Právní úprava trestné činnosti na úseku výroby a distribuce drog

1 Jak dlouho jste ve služebním poměru příslušníka Policie České republiky?

- 0 - 5 let 6 - 10 let 11 - 15 let 16 - 20 let 21 let a více

2 Jak dlouho se specializujete na odhalování a vyšetřování drogové kriminality?

- 0 - 2 roky 3 - 5 let 6 - 10 let 11 let a více

3 Na jaké pozici se drogovou kriminalitou zabýváte?

- operativa vyšetřování

4 V jakém kraji pracujete?

- Hlavní město Praha Středočeský Jihočeský Plzeňský Karlovarský Ústecký
 Liberecký Královéhradecký Pardubický Vysočina Jihomoravský Olomoucký
 Moravskoslezský Zlínský

5 Jaké je Vaše pohlaví?

- muž žena

6 Kolik je Vám let?

- 18 - 25 26 - 35 36 - 45 46 a více

7 Jaké je Vaše vzdělání?

- střední s maturitou vyšší odborné vysokoškolské v bakalářském studijním programu vysokoškolské v magisterském či vyšším studijním programu

8 Jaký je Váš názor na náročnost stanovení právní kvalifikace jednání pachatelů drogové kriminality?

- Není to žádný problém. Někdy je složité určit konkrétní právní kvalifikaci. Je to pro mě náročné.

9 Jaký je Váš názor na skutečnost, že ke stanovení právní kvalifikace je nutno využít i vybraná nařízení vlády a judikáty soudů (Nejvyšší soud Tpjn 301/2013 atd.)?

- Nevidím v tom problém. Je mi to jedno. Je to problém.

10 Co byste navrhoval(a) ke zjednodušení a zpřesnění procesu stanovení právní kvalifikace?

Nemám žádný návrh.

Vaše odpověď..

11 Jak hodnotíte možnosti dané Policii České republiky zákonem č. 141/1961 Sb., trestním řádem?

- Možnosti dané trestním řádem pro odhalování drogové kriminality jsou dostačující. Možnosti dané trestním řádem pro odhalování drogové kriminality jsou nedostatečné. Nedokážu posoudit.

12 Pokud byste mohl(a) navrhnout zlepšení možností daných právními předpisy Policii České republiky k odhalování a dokumentování drogové kriminality, co by to bylo?

Nemám žádný návrh.

Vaše odpověď..

13 Jak hodnotíte podmínky, které jsou Vám dány při odhalování a dokumentování trestné činnosti Policií České republiky?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- Mám dostatečné zázemí. Potýkám se s nepochopením nadřízených. Postrádám dostatek ochranných pomůcek. Podmínky hodnotím jako nevyhovující.

Jiné..

14 Máte motivaci pokračovat v práci na odhalování a dokumentování drogové kriminality i nadále?

- ano ne nevím